

Turismens økonomiske betydning i Danmark 2008

VisitDenmark

www.visitdenmark.com

Januar 2011

Turismens økonomiske betydning i Danmark 2008

Udgivet af:
VisitDenmark
Januar 2011

Adresse:

Islands Brygge 43, 3.
2300 København S
Tlf. +45 3288 9900

Kan gratis downloades på www.visitdenmark.com

ISBN 87-87393-70-0

Forfattere:

Christian Ørsted Brandt,
cand.oecon.agro
Chefkonsulent i VisitDenmark
E-mail: cb@visitdenmark.com

Thomas Thessen
cand.polit
Chefkonsulent i VisitDenmark
E-mail: tth@visitdenmark.com

Forord

"Turismens Økonomiske Betydning i Danmark 2008" er en omfattende strukturanalyse, der placerer turismen i Danmark i en samfunds- og nationaløkonomisk kontekst. Både turismeerhvervet, turismefremmeorganisationer, medier, forskere og studerende, der ønsker at få et overblik over turismens samlede økonomiske betydning og sammensætning nationalt, regionalt og lokalt i Danmark, vil kunne få glæde af denne rapport.

Rapportens hovedformål er at dokumentere den samlede turismeomsætning i landet. Opgørelsen er afstemt med Danmarks Statistiks nationalregnskab i henhold til internationale anbefalinger fra UNWTO (verdensturismeorganisationen), OECD og Eurostat, og opfylder kriterierne for et regionalt turismesatellitregnskab (RTSA). Et 'turismesatellitregnskab' indebærer, at turismens omsætning beregnes fra efterspørgselssiden på basis af estimater for turistmængder og turisternes forbrugsmønstre. Dermed sammenregnes turismeforbruget i alle brancher, der påvirkes af turismen og ikke bare i de traditionelle turisterhverv.

Udover opgørelsen af turismeomsætningen indeholder rapporten beregninger af turismens afledte effekter for beskæftigelse, værditilvækst og bidrag til offentlige provenuier. Beregningerne er foretaget ved hjælp af et turismemodul i den generelle ligevægtsmodel LINE. Såvel RTSA som turismemodulet i LINE er udviklet for VisitDenmark af Center for Regional- og Turismeforskning (CRT) ved seniorforsker ph.d. Jie Zhang.

I forhold til VisitDenmarks tidligere rapporter om turismens økonomiske betydning er rapporten udvidet betydeligt. Inspireret af retningslinjerne for turismesatellitregnskaber indeholder rapporten også et overblik over den offentlige sektors investeringer i turismen samt beskæftigelsesstatistik for selve turismeerhvervene. Endelig indeholder rapporten oversigter over turisternes døgnforbrug, antal og opholdslængder, idet denne information er vigtige grundsten i beregningen af turismeomsætningen.

VisitDenmark vil gerne takke alle personer og organisationer, som har bidraget med data og gode råd til rapporten. Disse omfatter bl.a. Bjarne Madsen fra CRT, Ole Ravnholt Sørensens fra Danske Regioner og Susanne Nørlund Munk fra Kommunernes Landsforening.

VisitDenmark, januar 2011

Hovedresultater

Turismens hovedtal

- I alt købte turisterne i Danmark i 2008 for **75,4 mia. kr.** Heraf blev de 29,2 mia. kr. brugt af udlændinge og 46,2 mia. kr. af danskere. Dermed står de udenlandske turister for 39 pct. af det samlede turismeforbrug i Danmark.
- Udenlandske turister brugte **29 mia. kr.** i Danmark, hvilket gør turismen til et væsentligt eksporterhverv. Indtægten svarer til 3,1 pct. af alle varer og tjenester på indtægtssiden af betalingsbalancens løbende poster.
- Ferierejsende stod for **50 mia. kr.** af det samlede turismeforbrug, svarende til to tredjedele af det samlede forbrug, mens forretningsrejsende stod for de resterende **26 mia. kr.**
- Turisternes forbrug skabte en *direkte* værditilvækst på **26 mia. kr.** i 2008, svarende til 1,8 pct. af landets samlede værditilvækst. Hvis de afledte effekter, der opstår som følge af køb hos leverandører og udbetaling af løn mv. medtages, skaber turismen en samlet værditilvækst på **47 mia. kr.** svarende til 3,2 pct. af landets samlede værditilvækst.
- Turismen skaber, inklusiv de afledte effekter, **102.000 årsværk**, svarende til 3,5 pct. af det samlede antal beskæftigede i Danmark. Dermed er turismen en væsentlig beskæftigelsesskabende økonomisk aktivitet i Danmark.

Kendetegn ved turismeforbruget

- Turisternes forbrug spreder sig over en lang række produktgrupper. Udgifter til overnatning og transport står for den største del af forbruget med hver 18 pct. Og så rejseservice (16 pct.), restaurant (11 pct.) og føde- og drikkevarer (11 pct.) står hver for store andele af turisternes forbrug.
- Hovedstadsregionen har den største andel af turismeforbruget i Danmark – 29,7 mia. kr., svarende til 39 pct. af hele landets turismeforbrug. Af de 29,7 mia. kr. repræsenterer Københavns kommune alene 15,9 mia. kr., og dermed har København det største turismeforbrug af alle kommuner.
- Turister fra nærmarkederne Tyskland, Sverige og Norge udgør med hhv. 8,4, 5,7 og 5,1 mia. kr. i turismeforbrug i alt to tredjedele af det udenlandske turismeforbrug i Danmark.
- Med et gennemsnitligt forbrug pr. person pr. dag på 1.970 kr. har forretningsrejsende på hoteller det højeste døgnforbrug sammenlignet med turister på andre overnatningsformer, mens gruppedagsforbruget, som medregner størrelsen af rejsegruppen, er højst for feriegæster på hoteller.
- Det samlede forbrug pr. ophold pr. rejsegruppe, som indregner både opholdslængde og gruppestørrelse er højst for feriegæster i lejede feriehus. Forbruget pr. ophold når op på 10.100 kr.

Den offentlige sektors investeringer i turismen

- På det nationale, regionale og kommunale niveau investerede den offentlige sektor i 2008 samlet for godt en halv milliard kroner i rene turismespecifikke aktiviteter. Dette dækker turismemarkedsføring, turistinformation, destinationsudvikling, udviklingsprojekter, analyser o.l.
- Det kommunale niveau investerer mest med 262 mio. kr., hvoraf de 177 mio. går til turistinformation (turistbureauer mv.).

Indkomst, uddannelse mv. for beskæftigede i turismeerhvervene

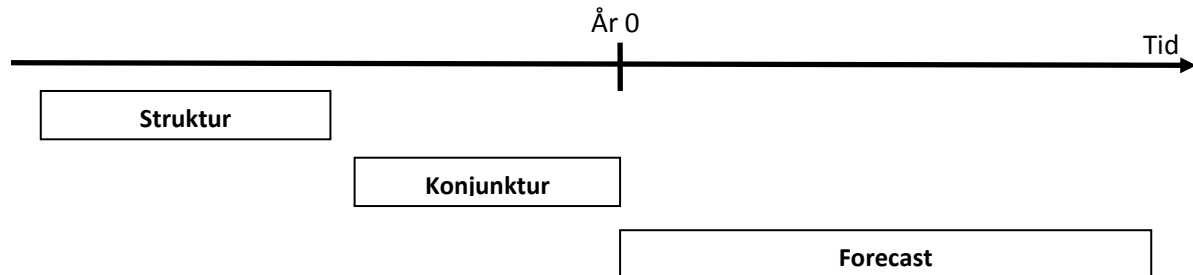
- Som noget nyt er denne publikation suppleret med en beskrivelse af de beskæftigede i turismeerhvervene. Turismeerhvervene er her forstået som brancher, der har en væsentlig andel turister blandt deres kunder. Det drejer sig om ansatte i overnatningssteder, restauranter, transportvirksomheder, rejseservice, forlystelsesparker, museer mv.
- Turismeerhvervene har, bortset fra transporterhvervene, flere kvinder og flere lavt uddannede ansat. De ansatte i turismeerhvervene får i gennemsnit en indkomst, som er 11 pct. lavere end den gennemsnitlige indkomst i hele erhvervslivet.
- Som naturlig konsekvens af den lavere gennemsnitlige indkomst er værditilvæksten pr. medarbejder i turismeerhvervet 16 pct. lavere end i det øvrige erhvervsliv.

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion.....	7
1.1. Turismesatellitregnskabet som metode.....	7
1.2 Udviklingen siden 2006	12
1.3 Læsevejledning.....	14
2. Turisternes forbrug i Danmark.....	16
2.1 Turismeforbrug efter produktgrupper, marked og formål.....	16
2.2 Turismeforbrug efter turistens bopælsland	18
2.3 Turismeforbrug efter overnatningsform.....	20
2.4 Turismeforbrug efter region	21
3. Turismens andel af samfundsøkonomien.....	25
3.1 Turismens andel af værditilvæksten	25
3.2 Turismen sammenlignet med andre erhverv	26
3.3 Turismen som eksporterhverv	28
3.4 Turismeforbrugets andel af udbuddet	30
3.5 Turismeforbrugets andel af regionaløkonomien	31
3.6 Turismeforbrugets andel af kommunaløkonomien	32
4. Direkte og afledte effekter af turismen	34
4.1 Beskæftigelse	34
4.2 Værditilvækst	37
4.3 Skatteprovenu.....	39
4.4 Multiplikatorer	41
5. Døgnforbrug, rejsegruppeforbrug mv.	42
6. De beskæftigede i turismeerhvervene	45
7. Den offentlige sektors investeringer i turismen	51
7.1. Nationalt.....	52
7.2. Regionalt.....	53
7.3. Kommunalt.....	54
Appendiks 1. Kommunefordelt turismeforbrug og turismeandel.....	56
Appendiks 2. Kommunefordelte overnatninger og døgnforbrug.....	61
Appendiks 3. Antal overnatninger 2008	66
Appendiks 4. Gennemsnitlig opholdslængde 2008.....	67
Appendiks 5. Antal ankomster 2008.....	68
Appendiks 6. Gennemsnitlig gruppestørrelse 2008.....	69
Appendiks 7. Gennemsnitligt døgnforbrug 2008.....	70
Appendiks 8. Gennemsnitligt døgnforbrug 2008 fordelt på produkter	71
Appendiks 9. Gennemsnitligt gruppedøgnforbrug 2008.....	73
Appendiks 10. Gennemsnitligt rejsegruppeforbrug 2008	74
Appendiks 11. Gennemsnitligt døgnforbrug fordelt på målgrupper 2008.....	75
Appendiks 12. Gennemsnitligt gruppedøgnforbrug fordelt på målgrupper 2008.....	76
Appendiks 13. Gennemsnitligt gruppeforbrug fordelt på målgrupper 2008.....	77
Appendiks 14. Officielle TSA tabeller	78
Appendiks 15. Definitioner på turismeerhverv og detailhandelsbrancher.....	86
Appendiks 16. Turismeprodukter og detailhandels produkter	87
Appendiks 17. Overblik over datakilder samt usikkerheder	88
Referencer	90

1. Introduktion

Turismens økonomiske betydning i Danmark 2008 er en *strukturreport*, hvor vægten ligger på at få vist et komplet øjebliksbillede af turismens samlede *anatomi* i Danmark. I og med at rapporten beskriver strukturer i turismens økonomi, har rapporten ikke til formål at belyse udviklingen i dansk turisme. Hvis behovet er at få indblik i mere aktuelle udviklingstendenser i turismen henvises til Danmarks Statistiks overnatningsstatistik samt VisitDenmarks løbende konjunkturbeskrivelser.

Rapporten afløser VisitDenmarks seneste opgørelse af turismens økonomiske betydning (2006), udgivet i 2009. Da nærværende udgave bygger på nye undersøgelser af turismeforbruget i Danmark, og da der siden 2006 er gennemført ændringer i beregningsmetoder for turismens effekter, er en direkte sammenligning mellem niveauerne i 2006-rapporten og 2008-rapporten ikke mulig.

For alligevel at skabe grundlag for en vurdering af den reelle udvikling i turismen mellem 2006 og 2008 indeholder rapporten sidst i kapitel 1 en genberegning af udvalgte nøgletal for 2006.

1.1. Turismesatellitregnskabet som metode

Traditionelt belyses en branches økonomiske betydning ved at benytte de erhvervsstatistiske registre. I disse registre har man givet alle virksomheder en branchekode på basis af deres aktivitet, og man kan efterfølgende udvælge de brancher, der er relevant for analysen.

Hvis hele dansk turisme som en sektor skal belyses, kan man udvælge de brancher, der er relevante for sektoren. Det kan være hoteller, campingpladser, restauranter osv.

Problemet med denne fremgangsmåde er, at turister bruger penge i en lang række brancher uden for disse turismebrancher, og den lokale befolkning bruger penge i turismebrancher, som fx restauranter. Man kan sige, at turisme i højere grad er et fænomen end en branche.

Denne erkendelse gjorde, at man i løbet af 1990'erne introducerede nye metoder til at beregne det totale turismeforbrug. I Danmark blev den såkaldte TØBBE-rapport (Turismens Økonomiske og Beskæftigelsesmæssige Betydning) introduceret af Danmarks Turistråd (det nuværende VisitDenmark) i 1997. Grundlaget var bl.a. den første dækkende forbrugsundersøgelse blandt turister i Danmark.

Fremgangsmåden var at multiplicere de gennemsnitlige døgnforbrug med antallet af overnatninger oplyst via de officielle overnatningsstatistikker, suppleret med særundersøgelser af overnatningsformer, der ikke blev registreret. Samlet gav dette et estimat af den totale turismeomsætning.

Metoden fra dengang har ikke ændret sig markant i forhold til det satellitregnskab, der udarbejdes i dag. Den væsentligste ændring er den bredere definition af turisme. Den aktuelle opgørelse af turismen i Danmark inkluderer danske forretningsrejser uden overnatning samt danskernes før-rejse forbrug. Dermed er niveauet hævet med mellem 10 og 20 mia. kr. i forhold til tidligere.

Den overordnede ide med et turismesatellitregnskab

Et turismesatellitregnskab (TSA) kan ses som en udvidelse af den type undersøgelser, som "TØBBE"-rapporten repræsenterede. Satellitregnskab er en metode til at belyse et emne inden for rammerne af nationalregnskabet. I Danmark er der fx lavet satellitregnskaber for forskning/udvikling og for miljø.

Ideen med turismesatellitregnskabet er overordnet at sørge for, at resultaterne er i overensstemmelse med de officielle tal for et lands økonomi, som findes i nationalregnskabet. Fx må det totale hotelforbrug, der beregnes ved at gange det beregnede hoteldøgnforbrug med antallet af overnatninger på hoteller, ikke overstige hotellernes totale omsætning i nationalregnskabet. I givet fald må det beregnede døgnforbrug være for højt, og dette vil ifølge metoden blive nedskrevet. Man sammenligner altså efterspørgslen med udbuddet.

TSA metoden indebærer flere fordele:

- Metoden er baseret på internationale retningslinjer, og det bliver dermed teoretisk set muligt at sammenligne resultater på tværs af lande.
- Der er defineret en række standardtabeller, som kan sammenlignes mellem lande.
- Sammenhængen mellem efterspørgsels- og udbudssiden af turismen bliver beskrevet – bl.a. ved hjælp af turismeandele (andelen af et produkts omsætning, der bliver købt af turister).
- Et land behøver ikke selv at udvikle sine egne metoder.

I det officielle turismesatellitregnskab er der defineret en række standard tabeller:

Tabel	Beskrivelse	Note	Udarbejdes pt. i DK
1	Indgående turisme (udlændinge i Danmark)	En del af den samlede efterspørgsel – en del af eksporten	Ja
2	Indenlandsk turisme (danskere i Danmark)	En del af danskernes private forbrug	Ja
3	Udgående turisme (danskere i udlandet)	Ikke knyttet til andre TSA tabeller – en del af importen	Delvist
4	Internt turismeforbrug	Sammenlægning af tabel 1 og 2, og tilføjelse af indenlandske forretningsrejser	Ja
5	Produktion af turismeverer	Fx produkter og serviceydelser af turismespecifikke brancher, men også andre.	Ja
6	Internt udbud og turismeforbrug pr. produkt	Sammenlægning af tabel 4 og 5. Hjertet i et turismesatellitregnskab.	Ja
7	Beskæftigelse	Antal beskæftigede i turismespecifikke brancher – altså set fra udbudssiden	Ja
8	Investeringer	Investeringer i turismespecifik fast realkapital - fx hoteller, restauranter m.v.	Nej
9	Offentligt turismeforbrug	Offentligt forbrug til turismespecifikke formål – fx markedsføring, turistinformation, markedsresearch osv.	Ja
10	Ikke-monetære indikatorer	Antal ankomster, overnatninger, og overnatningssteder	Ja

Resultaterne fra turismesatellitregnskabet, opstillet på denne måde, kan ses i appendiks 14.

Meningen med turismesatellitregnskabet er ikke alene at dække hele turistens forbrug. Det er også formålet, at få alle turismeforformer med i regnskabet. Derfor følger den aktuelle opgørelse af turismen i Danmark den officielle, internationale definition af turismen. Turister defineres som den delmængde af rejsende, hvor rejsen foregår uden for personens sædvanlige miljø, i mindre end et år og med andet formål end at være ansat på den besøgte lokalitet.

Datakilder

Som beskrevet forsøger et turismesatellitregnskab at sammenstille udbud og efterspørgselssiden af turismen. Herunder er det beskrevet, hvilke kilder, der er anvendt:

Efterspørgselsside:

På efterspørgselssiden beregner man turismeforbruget set fra turistens side. Dette gøres ved at tage turismevolumen i form af overnatninger og gange disse med et gennemsnitligt døgnforbrug.

Overnatningerne kommer fra en række kilder alt efter typen. De kommercielle overnatningsformer er bedst belyst. Appendiks 17 indeholder en oversigt over kilderne til de forskellige overnatningsformer.

Turismeforbruget i form af et døgnforbrug er i overvejende grad indsamlet ved hjælp af VisitDenmarks turistundersøgelse. I denne undersøgelse har interviewere fundet turister på overnatningsstederne og stillet dem en række spørgsmål. En del af spørgsmålene er omkring forbrug, og på baggrund af turisternes svar beregnes de gennemsnitlige døgnforbrug.

Udbudsside:

Oplysningerne fra udbudssiden – dvs. set fra virksomhedernes side – stammer primært fra nationalregnskabet. Nationalregnskabet udarbejder en række såkaldte input/output tabeller, der beskriver, hvordan penge bevæger sig rundt mellem brancher, private, det offentlige mv. Den regionale og kommunale nedbrydning af nationalregnskabstal, beskæftigelsestal mv. i turismesatellitregnskabet er sket på basis af CRTs samfundsøkonomiske model, SAM-K.

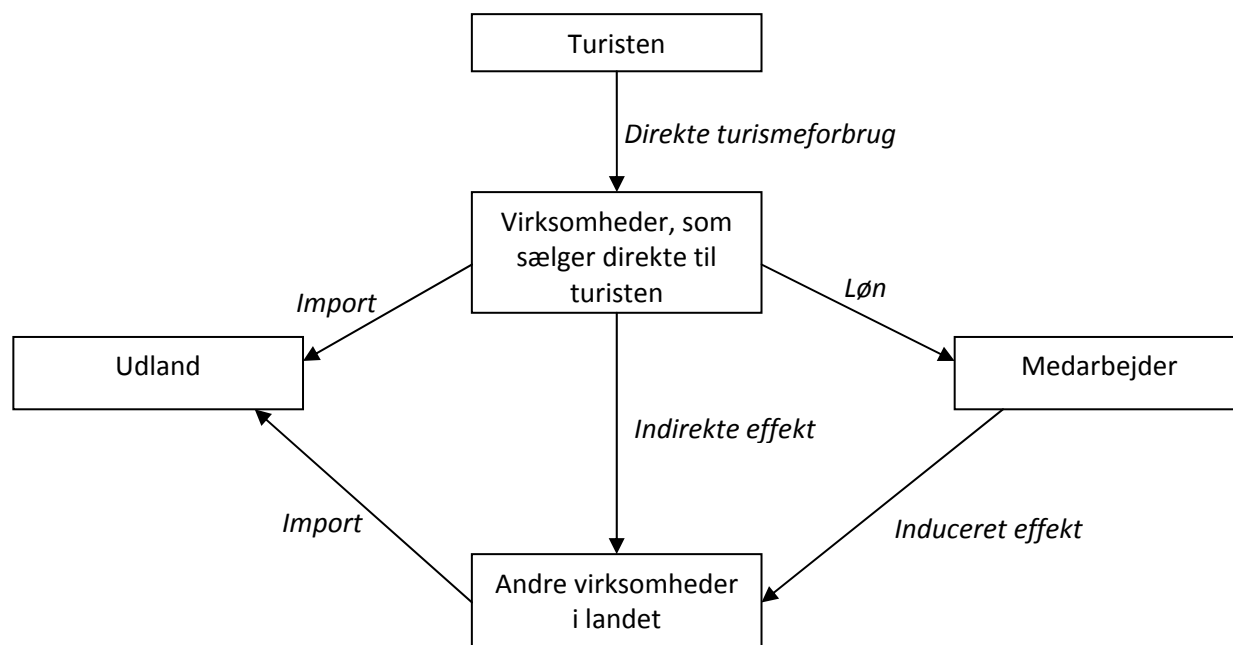
Problemet med data fra nationalregnskabet er, at de på produktniveau stort set ikke er geografisk opdelt. Derfor fordeler CRT bl.a. omsætningen på kommuner efter forskellige estimeringsmetoder. En af metoderne er at anvende lønsummen på arbejdsstederne til at fordele en branches tal.

Alt i alt er der en række usikkerheder forbundet med at udarbejde kommuneopdelte tal. En kommuneopdeling må også siges at være meget detaljeret, og når man sammenligner med store lande, har de fleste ikke engang lavet regionale turismesatellitregnskaber, selv om deres regioner er større end hele Danmark.

På grund af de nævnte usikkerheder er det nødvendigt at foretage en række korrektioner og antagelser. Fx antages det, at hele en turists omsætning ligger i den kommune, hvor han/hun overnatter. Dette er naturligvis ikke korrekt, men det er meget kompliceret at skulle fordele omsætning på andre kommuner. Ikke desto mindre prøver den tidligere nævnte økonomiske model LINE i et vist omfang at tage højde for dette.

Beregning af turismens afledte effekter

I denne rapport anvendes begrebet "afledte effekter" som en betegnelse for de samlede både indirekte, inducerede og import effekter. Turismens afledte effekter er ikke en del af den internationale TSA standard, men et valg gjort i Danmark. Således er der kun få internationale sammenligningsmuligheder for netop denne måde at anskue turismens effekter. Figuren nedenfor illustrerer, hvordan og hvor de forskellige effekter opstår.

Det starter med, at turisten forbruger penge i diverse virksomheder. Disse virksomheder tilhører en lang række brancher, som har en større eller mindre andel af deres samlede omsætning, der bliver købt af turister. Fx vil hoteller have en stor del, mens detailhandelen vil have en meget mindre. De virksomheder, som turisten har købt hos, vil også købe ind hos andre virksomheder, som således også er påvirket af, at den turismedrevne omsætning sker. Dette kaldes den *indirekte effekt*. Desuden udbetaler virksomhederne løn til deres medarbejdere, som anvender en del af denne til forbrug. Dette kaldes den *inducerede effekt*. Endelig er der også en del af omsætningen, som bliver anvendt til *import*, og som derfor forsvinder ud af den danske økonomi. På engelsk kaldes dette "leakage" – lækage.

Alle effekterne kan kobles sammen, og den såkaldte turismemultiplikator kan beregnes:

$$\text{Multiplikator} = \frac{\text{Direkte} + \text{indirekte} + \text{induceret} - \text{import}}{\text{Direkte}}$$

Denne multiplikator viser, hvor meget turismeomsætningen bliver ganget op, når den siver ind i økonomien.

For at kunne beregne disse effekter skal der anvendes en økonomisk model. I turismesammenhænge er det i Danmark besluttet at anvende den såkaldte LINE model. Grunden til dette valg er, at den er regionaliseret og dermed bedre anvendelig end fx ADAM modellen, som er national.

1.2 Udviklingen siden 2006

I forhold til forrige opgørelse af turismens økonomiske betydning for 2006 er en række metoder og datakilder ændret. Derfor er en direkte sammenligning med resultaterne i VisitDenmarks forrige rapport vanskelig.

For væsentlige variable har VisitDenmark revideret niveauet i 2006 med udgangspunkt i den nye viden og de metoder, der er anvendt i 2008-regnskabet. Herved skabes grundlag for en vurdering af den reelle udvikling siden 2006.

Tabel 1.1 Turismeforbrug og turismeandel – 2008-metode

	Revideret 2006	2008	Ændring fra 2006 til 2008
Årets priser:			
		mio. kr.	pct.
Turismeforbrug i alt	75.083	75.418	0
Heraf:			
Danske turister	44.002	46.231	5
Udenlandske turister	31.080	29.188	-6
Samlet udbud i Danmark	4.346.685	4.775.603	10
		pct.	
Turismeandel	1,7	1,6	
Faste priser (2000 priser):			
		mio. kr.	pct.
Turismeforbrug i alt	67.575	64.073	-5
Heraf:			
Danske turister	38.712	37.472	-3
Udenlandske turister	28.863	26.602	-8
Samlet udbud i Danmark	3.711.419	4.015.487	8
		pct.	
Turismeandel	1,8	1,6	

Som det fremgår af tabel 1.1 er turismeforbruget i løbende priser nogenlunde uændret fra 2006 til 2008. Da det generelle udbud i Danmark imidlertid er steget med 10 pct. i samme periode betyder det, at turismeandelen af det samlede udbud er faldet fra 1,7 til 1,6 pct.

Hvis man ser på de tilsvarende tal i faste priser, kan det ses, at turismeforbruget reelt er faldet med 5 pct. fra 2006 til 2008. Da det samlede udbud er steget med 8 pct. betyder det, at turismeandelen tilsvarende er faldet.

Det reelle fald i turismeforbruget hænger sammen med en ændret sammensætning af turismen i lyset af den begyndende krise i 2008. Antallet af overnatninger var på næsten samme niveau i 2008 som i 2006.

Det faldende turismeforbrug har naturligt påvirket de afledte effekter af turismen. Således er antallet af årsværk estimeret til at være faldet reelt med ca. 5.500 årsværk. Den afledte værditilvækst og det offentlige provenu skabt af turismen er ligeledes faldet tilsvarende i omsætning, men dog steget en smule i løbende priser. Dette fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 1.2 Direkte og afledte effekter efter 2008-metoden (årets priser)

	Revideret 2006	2008	Ændring fra 2006 til 2008 Pct.
Direkte og afledt beskæftigelse (årsværk) - andel af hele økonomien	107.000 3,8 pct.	101.500 3,5 pct.	-5
Direkte og afledt værditilvækst - andel af hele økonomien	46,6 mia. kr. 3,4 pct.	47,0 mia. kr. 3,2 pct.	0
Direkte og afledt offentligt provenu	30,8 mia. kr.	31,0 mia. kr.	0

Metodeændringer

I forbindelse med opgørelsen af turismens økonomiske betydning i 2008 er gennemført en række ændringer af metoden. Ændringerne omfatter både ændringer i oplysninger om turismens forbrug som følge af nye undersøgelser og forbedring af kildegrundlaget og ændringer af mere metodisk karakter i modellen til beregning af turismens effekter. I det følgende opsummeres de væsentligste justeringer:

Nye oplysninger om turismens forbrug

Den udenlandske turismeomsætning for 2008 indeholder ikke indtægter fra ambassade-drift, transport af militærpersonel, pendlere, udenlandske studerende over 12 mdr. mm., som formelt ikke er kategoriseret som turisme. Tidligere opgørelser af turismens økonomiske betydning medregnede denne post, da den er en del af nationalregnskabsposten "turistindtægter". Posten udgjorde i 2006 ca. 5 mia. kr. I 2008 versionen er det valgt at trække denne del ud.

I 2008 opgørelsen er henregnet en større andel af 'rejseservice' til turismesatellitregnskabs omsætning. Jf. principperne i TSA skal også rejseselskabers avancer ved køb af udlandsrejser i Danmark medtages i Danmarks turismeomsætning. Ændringen er foretaget for at tilnærme sig niveauet og principperne for satellitregnskaberne i de andre nordiske lande. Alt andet lige har denne ændring tilført turismeomsætningen ca. 5 mia. kr.

I 2008 baseres turismeomsætningen fra ferie- og forretningsrejsende på hoteller og vandrerhjem, campingpladser, feriecentre og i lejede feriehus på nyberegnete døgnforbrug fra VisitDenmarks turistundersøgelse 2008. Disse afviger i nogle tilfælde fra døgnforbrug, der lå til grund for 2006-regnskabet.

Endelig har VisitDenmark i 2008 opgørelsen foretaget en betydelig opjustering af danskernes forbrug ved ferieophold i eget sommerhus. Forbruget udgør nu ca. 5 mia. kr. mod ca. 1 mia. i 2006. Ændringen skyldes, at VisitDenmark har skiftet kildegrundlag for estimatet af omsætningen. Tidligere blev estimatet foretaget på grundlag af en generel interviewundersøgelse, "Ferie og Forretningsrejsende". Efter dialog med en kommune med egne undersøgelser om sommerhus-turismen, anvender VisitDenmark nu en anden og mere realistisk undersøgelse også gennemført af Danmarks Statistik om ejeres brug af eget sommerhus.

Metodiske ændringer vedr. turismens afledte effekter

I LINE modellen, der beregner turismeomsætningens afledte samfundsøkonomiske effekter målt i beskæftigelse, værditilvækst og skatteprovener, er der fra 2006 til 2008 sket en række justeringer, som har haft som konsekvens, at turismeomsætningen har lavere ef-

fekter, herunder i særdeleshed en lavere beskæftigelseeffekt. Konkret er der nu gennemsnitligt 1,3 årsværk beskæftigede pr. mio. mod 1,7 årsværk i 2006 modellen.

Mindre afledt værditilvækst og beskæftigelse pr. omsætningskrone er et generelt træk ved modellen og dansk erhvervsliv og ikke specifikt for turismebrancherne. Netop de afledte effekter omfatter hovedsagelig effekter uden for de definerede turismebrancher.

Den metodiske ændring i LINE modellen er sket som led i en løbende videreudvikling af modellen, gennemført af Center for Regional og Turismeforskning i et samarbejde med brugerne af modellen, herunder Erhvervs- og Byggestyrelsen, regionerne og beskæftigelsesregionerne. Metodeændringen bygger på en ændring i opfattelsen af, at det er mere korrekt at forudsætte en konstant arbejdsløshed i et område frem for en konstant arbejdsstyrke.¹

1.3 Læsevejledning

Kapitel 1 er næsten overstået – her blev metoden til et turismesatellitregnskab introduceret og udviklingen siden 2006 beskrevet.

Kapitel 2, 3 og 4 er kernen i VisitDenmarks opgørelse af turismens økonomiske betydning.

Kapitel 2 redegør for den samlede turismeomsætning i Danmark 2008 set fra efterspørgselssiden. Omsætningen fordeles på brancher, formål, overnatningstyper, nationaliteter og regioner. Turismeomsætningen er afstemt i forhold til det kommunale udbud af varer og tjenesteydelser jf. en kommunal version af Danmarks Statistiks nationalregnskab. Opgørelserne svarer i indhold til de internationale TSA tabeller 1-6.

Kapitel 3 gennemgår turismeomsætningens andel af det samlede salg over diskene nationalt, regionalt og kommunalt i Danmark og inden for specifikke brancher. Kapitlet gennemgår også turismens andel af den samlede værditilvækst i de erhverv, som afsætter til turisterne og sammenligner med Danmarks samlede værditilvækst. Derudover belyses turismens bidrag til eksportindtægterne.

Kapitel 4 beskriver turismens samlede afledte effekter på værditilvækst, beskæftigelse og offentlige provenuer i 2008. Turismeomsætningen skaber værdi direkte i detailhandlen og turismeerhvervet, men også værdi indirekte hos underleverandører og endelig induceret værdi, der hvor de beskæftigede anvender deres lønindkomst. Til at beregne de afledte effekter på fordelt på produkter og regionalt, anvendes den regionaløkonomiske model LINE.

Kapitel 5 beskriver døgnforbrug for hovedparten af de turismeforbrugere, som indgår i den samlede turismeomsætning.

¹ Når modellen beregner effekten af en given omsætning (fx turismeforbruget) sker det praktisk ved, at man nulstiller omsætningen. Man beregner således, hvad en fjernelse af omsætningen har af effekt på de variable, man er interesseret i - fx beskæftigelse eller skatteprovenu. I forrige version af modellen blev det forudsat, at befolkningen og arbejdsstyrken forbliver uændret, og dermed vil en modelkørsel med fx turismeforbruget betyde at arbejdsløsheden forandres. I den nye version af modellen forudsættes det, at arbejdsløsheden forbliver uændret, mens arbejdsstyrken forandres. Dette sker ved flytning og pendling mellem regionale områder, og ved at der er personer udenfor arbejdsstyrken, der bliver erhvervsaktive. Herved bliver effekterne af et tabt turismeforbrug betydeligt mindre.

I kapitel 6 beskrives kendetegn for de beskæftigede i turismeerhvervene for så vidt angår køn, uddannelse og alder. Dette er gjort for at belyse de specifikke turismebrancher nærmere og dermed opfylde den internationale TSA tabel 7. Kilden for dette kapitel er erhvervsstatistik, hvorved perspektivet her i modsætning til de øvrige kapitler er udbudssiden.

Endelig opgør kapitel 7 de samlede direkte offentlige investeringer i turisme forsøgt opgjort på nationalt, regionalt og kommunalt niveau i 2008, ud fra oplysninger fra aktører i det offentlige turismefremmesystem. Opgørelserne svarer i indhold til den internationale TSA tabel 9.

Til rapporten hører et omfattende bilagsmateriale. Her findes oversigter over turismeomsætningen i kommuner, oversigter over turisternes døgnforbrug, forbrug pr. rejsegruppe og ophold, antal ankomster og opholdslængde foruden de obligatoriske tabeller for et turismesatellitregnskab. Endelig findes i bilag supplerende oplysninger om datakilder for rapporten.

2. Turisternes forbrug i Danmark

Dette kapitel beskriver turisternes forbrug i Danmark. Forbruget inkluderer både ferie- og forretningsrejser, og omfatter alt forbrug turisten måtte have inden for landets grænser inkl. overførsler for forudbetalte ydelser med henblik på en rejse i og til Danmark. Transportudgiften udenfor Danmarks grænser for udenlandske turister medtages ikke.

Den del af danskernes forbrug til rejser i udlandet købt i Danmark, og som bliver i Danmark i form af løn og profit til rejsebureauer, er også medregnet i denne opgørelse².

2.1 Turismeforbrug efter produktgrupper, marked og formål

Turismeforbruget kan opdeles på *produktgrupper*. Produktgrupperne består af både varer og tjenesteydelser. Bemærk at produktgrupper er forskellige fra *branchegrupper*, idet brancher godt kan omfatte flere produktgrupper.

Produktgrupperne kan underopdeles i tre kategorier: turismeprodukter, detailhandel og andre produkter. Turismeprodukterne er: overnatning, restaurant, transport, rejseservice og attraktioner/forlystelser.

Tabel 2.1 Turismeforbruget fordelt på forretnings-/ferierejser og produkter 2008

	I alt		Forretningsrejser		Ferierejser	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	75.418	100	25.607	100	49.811	100
Turismeprodukter	51.056	68	25.091	98	25.966	52
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	13.877	18	10.100	39	3.777	8
Restaurant	8.212	11	1.531	6	6.681	13
Lokal transport ¹	13.858	18	11.501	45	2.357	5
Rejseservice	12.058	16	1.735	7	10.323	21
Kultur og forlystelser	3.051	4	224	1	2.828	6
Detailhandel	18.194	24	403	2	17.792	36
<i>Heraf:</i>						
Benzin og andet brændstof	5.069	7	187	1	4.882	10
Føde- og drikkevarer samt tobak	8.020	11	25	0	7.994	16
Andet	5.105	7	190	1	4.916	10
Andre produkter	6.168	8	114	0	6.054	12

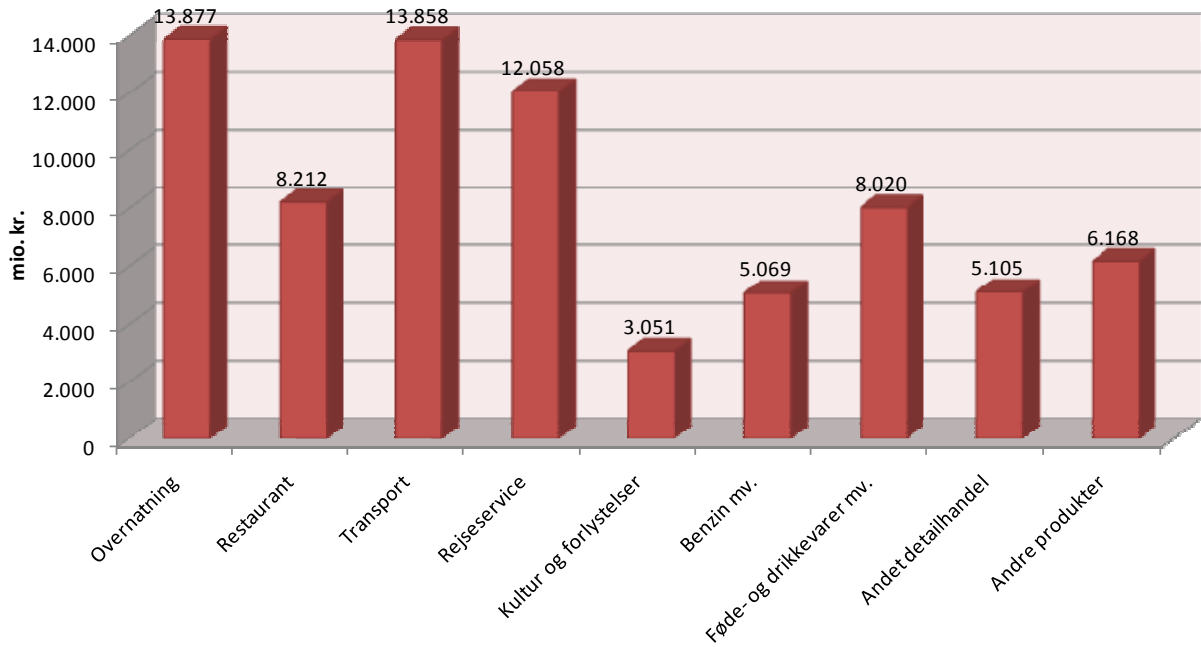
Note: Oversigt over produkter findes i appendiks 16. ¹Udgiften til transport udenfor Danmark for udenlandske turister er ikke medregnet.

Det samlede forbrug i 2008 af turister i Danmark var 75,4 mia. kr. Heraf blev de 51,1 mia. kr. eller 68 pct. brugt på turismeprodukter og 18,2 mia. kr. eller 24 pct. i detailhandelen.

² Dette er en metodeændring i forhold til sidste opgørelse. Nærmere forklaring kan ses i afsnit 1.2.

Som det fremgår af figur 1 er overnatning den største produktgruppe i turismeforbruget efterfulgt af transport.

Figur 1 Turismeforbrug fordelt på produkter 2008

2.2 Turismeforbrug efter turistens bopælsland

Det største udenlandske marked for dansk turisme er det tyske med 8,4 mia. kr. eller 11 pct. af det samlede turismeforbrug. Derefter kommer det svenske og norske marked med hhv. 5,7 mia. kr. (8 pct.) og 5,1 mia. kr. (7 pct.). Disse tre største udenlandske markeder repræsenterer to tredjedele af det samlede udenlandske turismeforbrug i Danmark.

Tabel 2.2 Turismeforbruget fordelt på forretnings-/ferierejser og bopælsland 2008

	I alt		Forretningsrejser		Ferierejser	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
I alt	75.418	100	25.740	100	49.678	100
Danmark	46.231	61,3	22.313	86,7	23.917	48,1
Udlændinge i alt	29.188	38,7	3.427	13,3	25.761	51,9
<i>Heraf:</i>						
Belgien og Luxembourg	237	0,3	38	0,1	199	0,4
Finland	153	0,2	55	0,2	98	0,2
Frankrig	600	0,8	104	0,4	495	1,0
Holland	916	1,2	190	0,7	726	1,5
Italien	529	0,7	121	0,5	408	0,8
Norge	5.075	6,7	501	1,9	4.574	9,2
Polen	251	0,3	39	0,2	212	0,4
Schweiz	201	0,3	42	0,2	159	0,3
Spanien	393	0,5	92	0,4	301	0,6
Storbritannien	1.480	2,0	394	1,5	1.086	2,2
Sverige	5.709	7,6	681	2,6	5.027	10,1
Tyskland	8.420	11,2	224	0,9	8.196	16,5
Østrig	97	0,1	15	0,1	83	0,2
Øvrige Østeuropa	260	0,3	100	0,4	160	0,3
Øvrige Europa	1.237	1,6	286	1,1	951	1,9
Japan	93	0,1	51	0,2	42	0,1
Øvrige Asien	339	0,4	80	0,3	259	0,5
Canada	167	0,2	22	0,1	145	0,3
USA	1.219	1,6	236	0,9	982	2,0
Øvrige Amerika	249	0,3	99	0,4	150	0,3
Øvrige lande	1.564	2,1	56	0,2	1.508	3,0

Note: For udlændinge er det kun forretningsrejsende på hotel, der er inkluderet i forretningsrejser. For danskere er det hoteller og en andel af endagsturister.

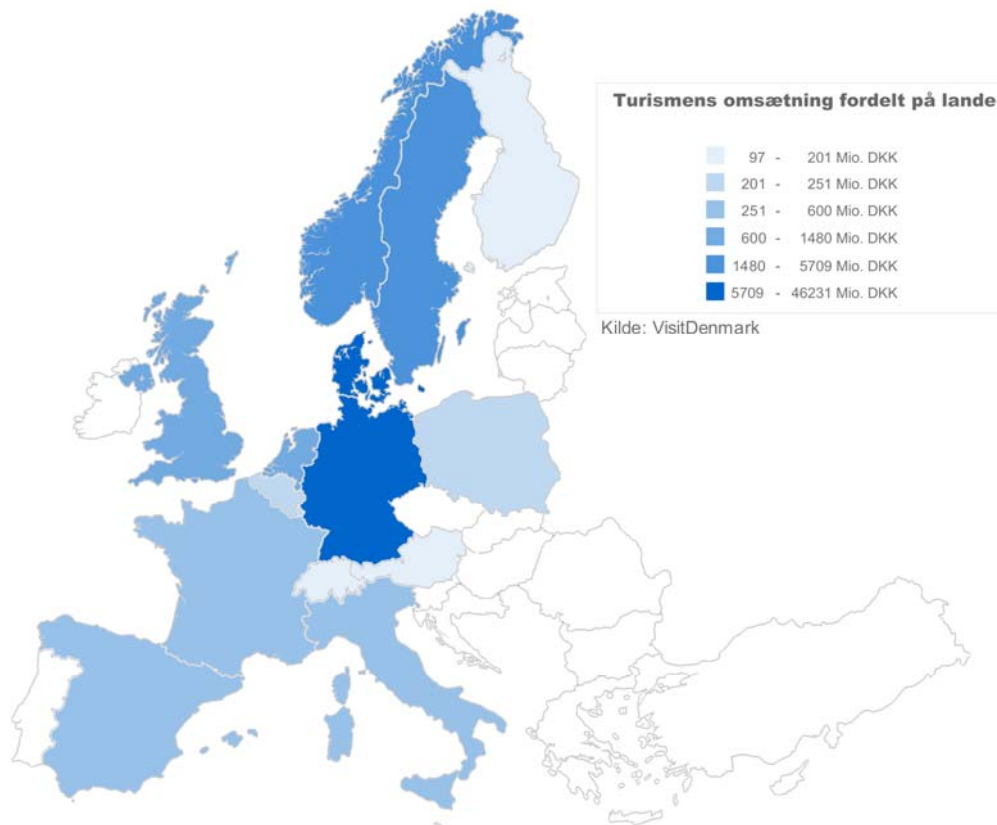
Den indbyrdes rangering mellem nationaliteter skal fortolkes med forsigtighed, hvis deres turismeforbrug ligger tæt på hinanden.

29,2 mia. kr. blev brugt af udlændinge³, mens 46,2 mia. kr. blev brugt af danskere. Danskerne høje forbrug skyldes flere forretningsrejsende. Blandt ferieturister har udlændingene samlet et lidt større forbrug end danskerne.

³ Med udlændinge menes personer, der er bosat i det pågældende land og ikke nødvendigvis statsborgere.

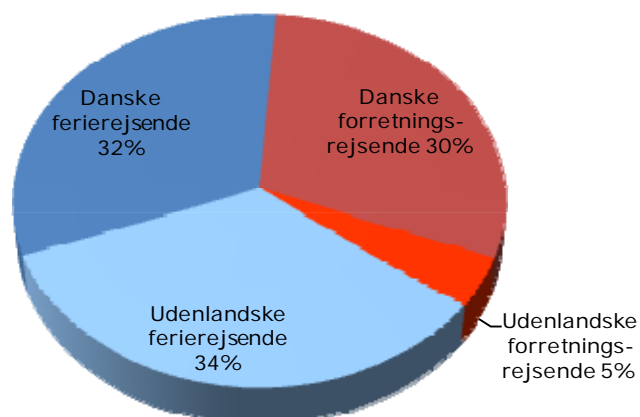
I figur 2 er det samlede turismeforbrug i Danmark opdelt efter turistens bopælsland. Bemærk at små lande for dansk turisme, som der ikke findes eget turismeforbrug for, blot bliver vist med hvid farve.

Figur 2 Turismeforbrug fordelt på turisternes bopælsland 2008

Nedenstående figur viser, at de ferierejsende står for ca. to tredjedele af det samlede turismeforbrug. De forretningsrejsende er domineret af danskere.

Figur 3 Fordeling af turismeomsætning fordelt på bopælsland og formål 2008

2.3 Turismeforbrug efter overnatningsform

Turisternes samlede forbrug kan opdeles, efter hvilken overnatningsform turisten anvender. Bemærk, at turismeforbruget omfatter alle udgifter inden for landets grænser – ikke alene overnatningsudgiften.

Tabel 2.3 Turismeforbruget fordelt på overnatningsform og udlændinge/danskere 2008

	I alt		Udlændinge		Danskere	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
Alle overnatningsformer	75.418	100	29.188	100	46.231	100
Kommercielle overnatningsformer:	36.713	49	14.720	50	21.993	48
<i>Heraf:</i>						
Hotel - ferie	5.561	7	2.800	10	2.761	6
Hotel - forretning	15.958	21	3.427	12	12.531	27
Feriecentre	833	1	277	1	555	1
Camping ¹	3.784	5	1.227	4	2.558	6
Vandrerhjem	544	1	223	1	321	1
Lejet feriehus	7.743	10	5.821	20	1.922	4
Lystbåde ²	719	1	275	1	443	1
Festival	978	1	166	1	812	2
Bondegårde	117	0	26	0	91	0
Krydstogt ²	477	1	477	2	0	0
Ikke-kommercielle overnatningsformer:	38.705	51	14.468	50	24.238	52
<i>Heraf:</i>						
Eget feriehus	6.082	8	0	0	6.082	13
Lånt sommerhus	1.330	2	0	0	1.330	3
Familie/venner	11.011	15	7.672	26	3.339	7
Endagsturister - ferie	10.500	14	6.796	23	3.704	8
Endagsturister - forretning	9.782	13	0	0	9.782	21

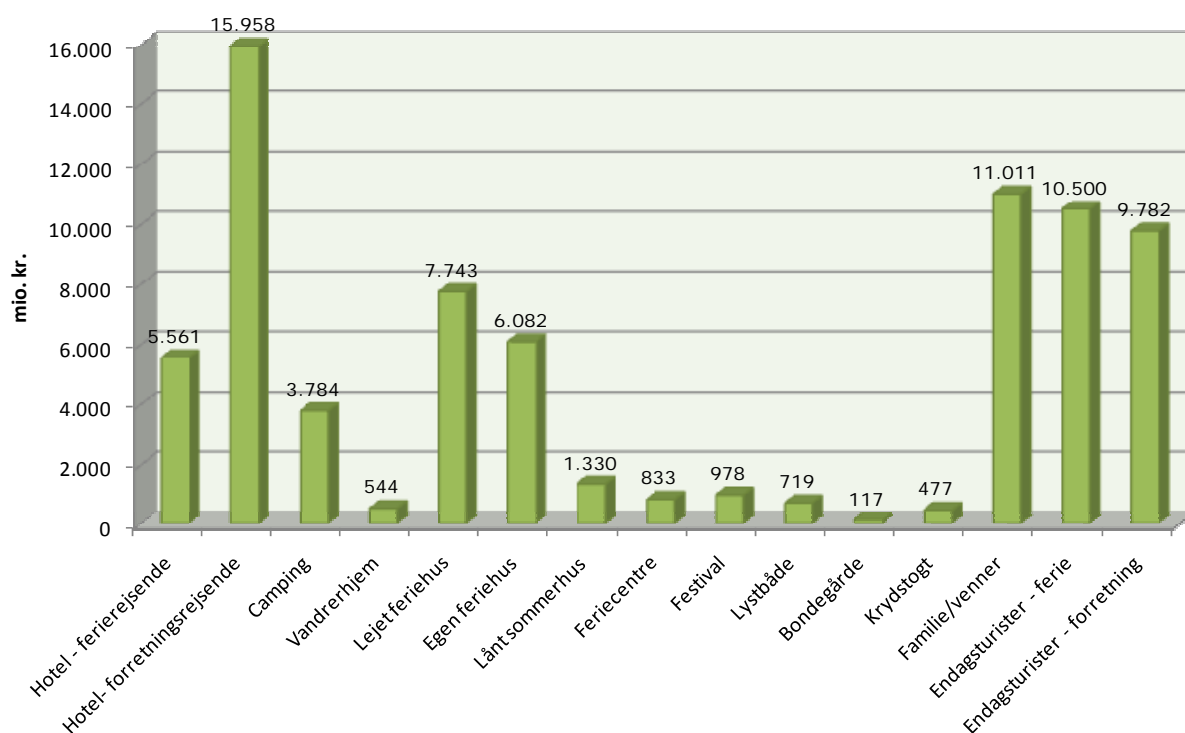
¹ Udgifter til campingvogne o. lign. er ikke medtaget i turismeforbruget. ² Overnattende på skibet.

I tabel 2.3 kan det ses, at turismeforbruget fordeler sig næsten ligeligt mellem dem som overnatter i kommercielle og ikke-kommercielle overnatningsformer.

Ca. halvdelen af forbruget for de ikke-kommercielle overnatningsformer er endagsrejsende. Men rejsende til familie og venner bidrager også betydeligt til turismeforbruget med 11 mia. kr.

Blandt turisterne, som overnatter på kommercielle overnatningsformer, er det hotelgæster, som står for den største del af turismeforbruget med i alt 22 mia. kr. De forretningsrejsende står for tre fjerdedele af dette forbrug. Lejet feriehus er den største overnatningsform blandt ferieturisterne.

Figur 4 Turismeforbrug fordelt på overnatningsformer 2008

2.4 Turismeforbrug efter region

Turismeforbruget kan fordeles regionalt, efter hvilken region overnatningen er foretaget i eller efter målet for endagsrejsen. Dermed er det muligt at vurdere turismeforbrugets størrelse regionalt samt forbrugets fordeling regionalt på produkter.

Tabel 2.4 Turismeforbrug fordelt på regioner og produktgrupper 2008

	Hele Danmark	Hovedstaden	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland
	mio.kr.					
I alt	75.418	29.681	8.308	16.467	12.144	8.818
Turismeprodukter	50.974	21.698	4.858	11.767	7.536	5.114
<i>Heraf:</i>						
Overnatning	13.877	5.550	1.164	3.772	2.079	1.312
Restaurant	8.212	3.728	954	1.380	1.254	896
Transport	13.776	6.095	1.103	3.673	1.853	1.052
Rejseservice	12.058	5.044	1.243	2.347	1.834	1.590
Kultur og forlystelser	3.051	1.281	395	594	517	265
Detailhandel	18.194	6.264	2.789	3.226	3.164	2.751
<i>Heraf:</i>						
Benzin og andet brændstof	5.069	1.780	719	929	940	702
Føde- og drikkevarer samt tobak	8.019	2.425	1.515	1.368	1.398	1.314
Andet	5.105	2.060	556	929	826	735
Andre produkter	6.250	1.719	660	1.474	1.445	953

Note: Oversigt over produktgrupper findes i appendiks 5.

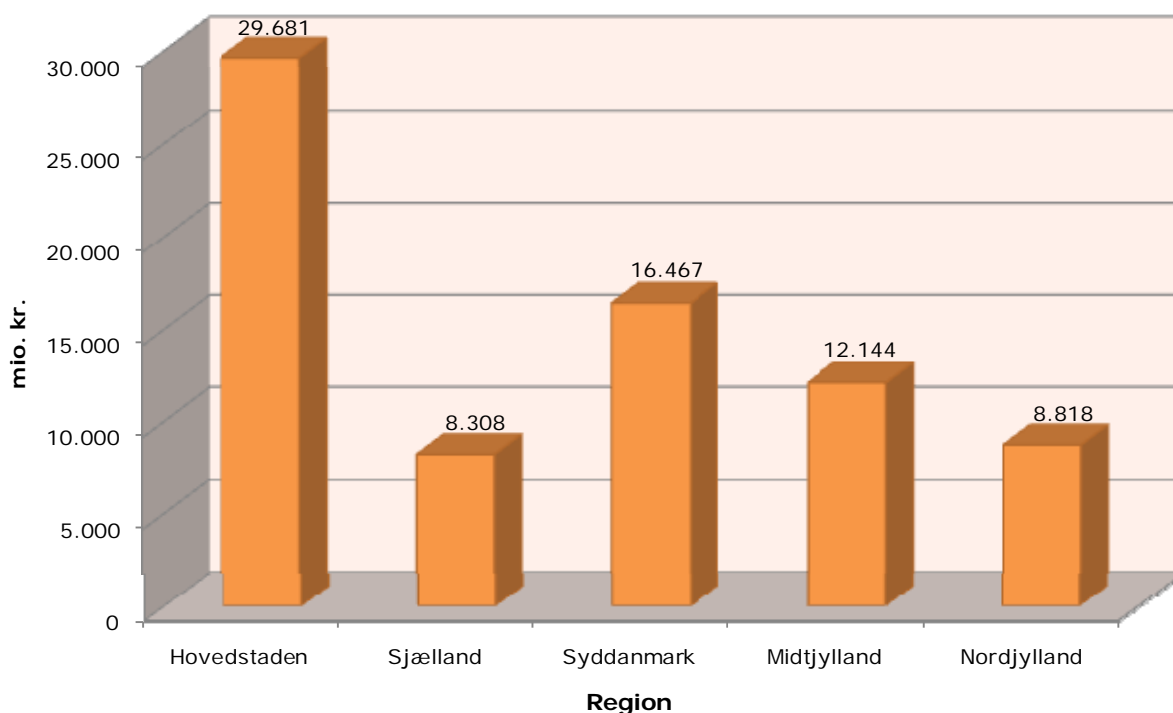
Tabel 2.4 viser, at 29,7 mia. kr. eller 39 pct. af det samlede turismeforbrug foretages af turister, som overnatter i Region Hovedstaden. Region Hovedstaden er dermed klart den største turismeregion i landet.

Region Syddanmark er den næststørste turismeregion med 16,5 mia. kr. i turismeforbrug - efterfulgt af Region Midtjylland med 12,1 mia. kr. og Region Sjælland og Nordjylland med hver 8-9 mia. kr. i turismeomsætning.

Af de 29,7 mia. kr. i Region Hovedstaden ender de 6,3 mia. kr. eller 21 pct. i detailhandelen. Til gengæld er Region Sjælland regionen, hvor den største andel af turismeforbruget ender hos detailhandelen med 34 pct. Dette hænger hovedsagligt sammen med den store andel af ophold i eget feriehus, som er en turismetype, hvor turisten i høj grad selv køber føde- og drikkevarer i detailhandelen.

Syddanmark har den laveste andel af detailhandel i turismeforbruget med 20 pct. Dette hænger hovedsagligt sammen med den store andel af forretningsrejsende på hoteller, som kun i begrænset omfang køber ind i detailhandelen.

Figur 5 Turismeforbrug fordelt på regioner 2008

I nedenstående tabel 2.5 kan regionernes turismeforbrug ses fordelt på turisternes overnatningsformer og endagsture. Denne tabel viser væsentlige forskelle imellem turismesammensætningen rundt om i Danmark.

Tabel 2.5 Turismeforbrug fordelt på regioner og overnatningsform 2008

	Hele Danmark	Hovedstaden	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland
	mio.kr.					
I alt	75.418	29.681	8.308	16.467	12.144	8.818
Kommercielle overnatningsformer:	36.713	13.513	3.453	9.191	6.280	4.277
<i>Heraf:</i>						
Hotel - ferie	5.561	3.192	306	859	513	692
Hotel - forretning	15.958	7.788	1.063	4.006	2.002	1.099
Feriecentre	833	39	227	214	76	277
Camping	3.784	866	517	1.118	662	621
Vandrerhjem	544	290	50	97	66	41
Lejet feriehus	7.743	637	781	2.342	2.542	1.441
Lystbåde	719	177	89	252	127	73
Festival	978	0	409	286	265	19
Bondegårde	117	56	9	17	21	14
Krydstogt	477	468	2	0	6	1
Ikke-kommercielle overnatningsformer:	38.705	16.168	4.855	7.277	5.865	4.541
<i>Heraf:</i>						
Eget feriehus	6.082	1.215	1.493	849	1.395	1.130
Lånt sommerhus	1.330	205	329	256	311	229
Familie/venner	11.011	4.126	1.247	2.087	2.096	1.455
Endagsturister - ferie	10.500	6.342	1.087	1.271	723	1.078
Endagsturister - forretning	9.782	4.281	698	2.814	1.341	649

¹ Udgifter til campingvogne o. lign. er ikke medtaget i turismeforbruget.

Tabel 2.5 viser en fordeling af turismeforbruget pr. region efter overnatningsform og formålet med rejsen.

I **Region Hovedstaden** udgør hotelgæsterne den største andel af turismeforbruget på 11,0 mia. kr., tæt forfulgt af endagsrejsende med 10,6 mia. kr. Turister på ikke-kommercielle overnatningsformer fylder den største andel, og dette skyldes i høj grad endagsturister.

I **Region Sjælland** udgør turister på ikke-kommercielle overnatningsformer også mest. Dette skyldes endagsturister og en stor del turister, som benytter deres eget feriehus.

I **Region Syddanmark** har til gengæld en større andel af turismeforbruget, som kommer af turister i kommercielle overnatningsformer. Dette skyldes i høj grad forretningsrejsende på hoteller. Men også et stort forbrug af turisterne, som lejer feriehus.

I **Region Midtjylland** fylder turister i kommercielle og ikke-kommercielle overnatningsformer for stort set det samme.

I **Region Nordjylland** udgør forbruget af turister i kommercielle og ikke-kommercielle overnatningsformer omtrent det samme. Turister i lejet feriehus, og hotelgæster har den største andel af turismeforbruget.

Tabel 2.6 Turismeforbrug fordelt på regioner og bopælsland 2008

	Hele Danmark	Hoved- staden	Sjæl- land	Syd- danmark	Midt- jylland	Nord- jylland
	mio. kr.					
I alt	75.418	29.681	8.308	16.467	12.144	8.818
Danmark	46.231	16.460	5.591	11.206	8.083	4.890
Udland	29.188	13.221	2.716	5.261	4.062	3.928
<i>Heraf:</i>						
Belgien og Lux.	237	159	10	35	27	6
Finland	153	88	7	35	15	7
Frankrig	600	424	12	88	53	23
Holland	916	348	70	264	157	77
Italien	529	293	17	70	138	11
Norge	5.075	1.916	592	632	668	1.268
Polen	251	59	27	44	112	9
Schweiz	201	113	5	63	14	5
Spanien	393	234	22	30	102	6
Storbritannien	1.480	831	164	154	216	115
Sverige	5.709	4.088	576	330	229	486
Tyskland	8.420	1.189	761	2.920	1.986	1.563
Østrig	97	37	37	7	7	8
Øvr. Østeuropa	260	162	37	33	20	8
Øvrige Europa	1.237	794	63	258	57	64
Canada	167	67	1	11	27	61
USA	1.219	879	67	117	67	88
Øvrige Amerika	249	173	15	44	12	4
Japan	93	78	2	5	5	2
Øvrige Asien	339	269	9	6	27	28
Øvrige lande	1.564	1.018	219	115	122	90

I alle regioner står danske turister for den største andel af turismeforbruget. Den næststørste nationalitet for Region Hovedstaden er Sverige, mens det for alle andre regioner er Tyskland.

Tabel 2.7 Top 10 nationaliteter pr. region. 2008

Top 10 omsætning	Hele Danmark					
	Danmark	Hovedstaden	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland
1	Danmark	Danmark	Danmark	Danmark	Danmark	Danmark
2	Tyskland	Sverige	Tyskland	Tyskland	Tyskland	Tyskland
3	Sverige	Norge	Norge	Norge	Norge	Norge
4	Norge	Tyskland	Sverige	Sverige	Sverige	Sverige
5	Storbritannien	USA	Storbritannien	Holland	Storbritannien	Storbritannien
6	USA	Storbritannien	Holland	Storbritannien	Holland	USA
7	Holland	Frankrig	USA	USA	Italien	Holland
8	Frankrig	Holland	Østrig	Frankrig	Polen	Canada
9	Italien	Italien	Polen	Italien	Spanien	Frankrig
10	Spanien	Spanien	Spanien	Schweiz	USA	Italien

Tyskland, Sverige og Norge er de største markeder udover Danmark i alle regioner. Herefter er det Storbritannien i tre af regionerne, USA i Region Hovedstaden og Holland i Region Syddanmark, som kommer ind på den næste plads.

3. Turismens andel af samfundsøkonomien

Det regionale satellitregnskab for turismen i Danmark giver mulighed for at beskrive turismens direkte samfundsøkonomiske betydning på en række dimensioner:

1. Hvor meget turismeforbruget skaber af samlet værditilvækst i Danmark og i forhold til andre erhverv.
2. Hvor meget udgør det udenlandske turismeforbrug af Danmarks samlede eksportindtægter og set i forhold til andre eksporterhverv.
3. Hvor meget udgør turismeforbruget af Danmarks samlede udbud af varer og tjenesteydelser og af det regionale og kommunale udbud.

3.1 Turismens andel af værditilvæksten

Af det samlede turismeforbrug på 75,4 mia. kr., som løber gennem kasseapparaterne, er der 26 mia. kr., eller godt 34 pct., tilbage i direkte værditilvækst, dvs. til profit og aflønning af arbejdskraft. Værditilvæksten er turismens direkte bidrag til den totale produktion i Danmark og svarer til 1,8 pct. af den samlede værditilvækst i landet.

Værditilvækst svarer til BNP i basispriser – altså eksklusiv produktskatter og produktsubsidier. Den formelle betegnelse er "bruttoværditilvækst", men i denne rapport anvendes blot "værditilvækst".

I tabel 3.1 er værditilvæksten fra turismeforbruget beregnet for en række branchegrupper. Når den turismeskabte værditilvækst sammenholdes med branchegruppens samlede værditilvækst, fremkommer den andel af værditilvæksten, som det direkte turismeforbrug udgør af branchens samlede værdi.

Tabel 3.1 Turismens direkte effekt på værditilvæksten i Danmark 2008

	Landets samlede Værditilvækst	Turismens værditilvækst	Turismens andel
	mio.kr.		pct.
Alle brancher	1.481.103	26.007	1,8
Turismeerhverv	109.471	17.682	16,2
<i>Heraf:</i>			
Overnatningssteder	6.368	4.344	68,2
Restauranter og værtshuse	17.590	2.933	16,7
Transport virksomheder	44.515	3.774	8,5
Rejseservice	13.324	5.545	41,6
Forlystelsesparker, museer m.v. ¹	27.674	1.087	3,9
Detailhandel	446.300	3.767	0,8
Andre brancher	925.332	4.558	0,5

Note: Oversigt over brancher findes i appendiks 4. Tabellen er revideret i forhold til første udgave af denne publikation på grund af ændringer i metode.

¹ Denne gruppe har en relativt lav turisme-værditilvækst fordi mange forlystelser har et højt antal lokale besøgende. Desuden tæller fx idrætsanlæg også med i denne kategori.

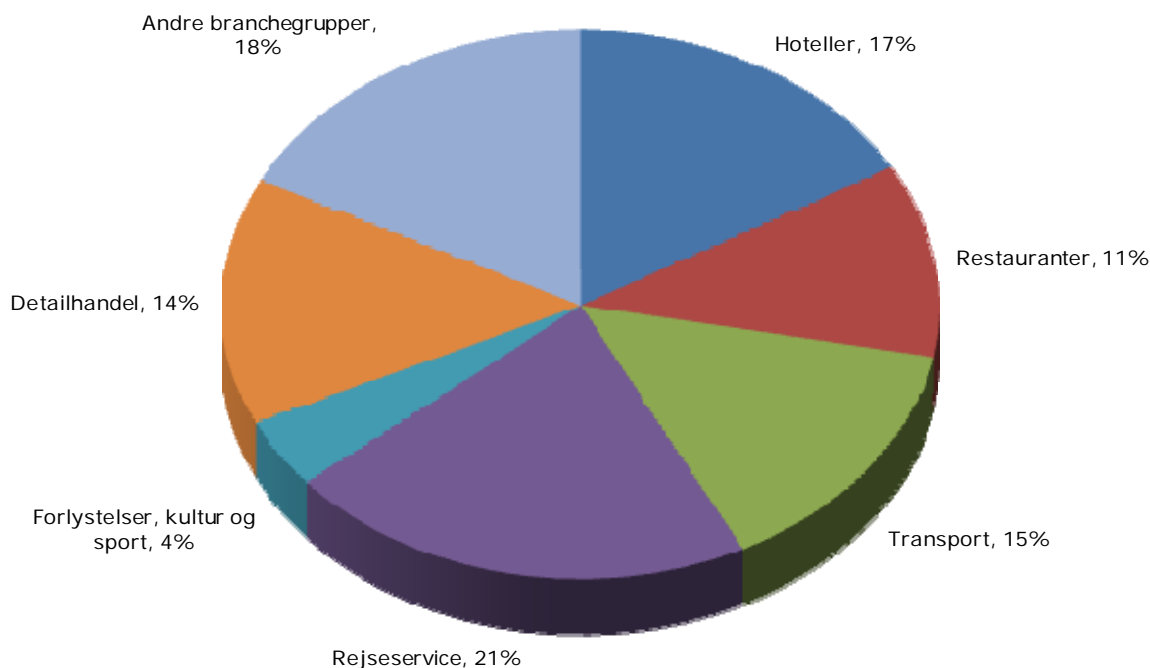
Ikke overraskende er turismen vigtigst for værdiskabelsen i overnatningsbrancherne, hvor den udgør 68 pct.⁴, efterfulgt af rejseservice med 42 pct. Rejseservice inkluderer også formidlingsindtægter fra danskernes udlandsrejser.

⁴ De resterende 32 pct. skyldes lokale indbyggere og virksomheders anvendelse af mødefaciliteter, restauranter mv. på overnatningsstederne.

I detailhandelen er turismens andel af værditilvæksten 0,8 pct., mens den blot er 0,5 pct. af de resterende brancher.

Nedenstående figur viser, at det er en lang række branchegrupper, som tjener på turismen. Fx omsætter detailhandelen mere på turismen end restaurationsbranchen.

Figur 6 Værditilvækst fordelt på branchegrupper 2008

Rejse-service har den største andel, der bl.a. skyldes, at en del af denne branches omsætning, tjenes på baggrund af danskernes udlandsrejser. Dvs. at den del af udlandsrejsens pris, som forbliver i Danmark, medregnes⁵.

3.2 Turismen sammenlignet med andre erhverv

Som det fremgår af kapitel 1 går turismeforbruget på tværs af både brancher og produktgrupper. Nogle af disse produkter og brancher vælger vi at kalde turismeprodukter eller turismeerhvervet, fordi turismeforbrugets andel af den pågældende produkt- eller branchegruppe er relativt højt. Ikke desto mindre ligger en stor del af turismeforbruget i detailhandelen og andre brancher, som til gengæld har en meget lille afhængighed af turisme.

Det er med andre ord ikke entydigt, hvad der menes med "turismeerhvervet", når turismen skal sammenlignes med andre erhverv i Danmark. I de følgende sammenligninger vælger vi at inkludere hele turismeforbruget, uanset om det anvendes inden for turismeerhvervet eller ej.

I tabel 3.2 sammenlignes den samlede turismeskabte værditilvækst på 26 mia. kr. med værditilvæksten i en række veldefinerede byerhverv fra Danmarks Statistiks nationalregnskab efter den såkaldte 27-gruppering. Bemærk, at turisme indgår i flere af de listede brancher. Alligevel kan sammenligningen godt give et fingerpeg om turismens relative størrelse med den bemærkning, at denne sammenligning blot er en ud af flere. Hvis man

⁵ Se mere i afsnit 1.2

skal sammenligne, hvor stort ens stykke af kagen er i forhold til andres stykker, afhænger det af, hvordan resten af kagen deles. Hvis man deler i mange dele, vil ens eget stykke synes større, end hvis man deler kagen i få, større stykker.

Tabel 3.2 Turismens værditilvækst sammenlignet med andre branchegrupper fordelt på nationalregnskabets 27-gruppering 2008

	Værditilvækst	Andel
	mio. kr.	pct.
Samlet værditilvækst i Danmark inkl. offentlig sektor	1.481.103	100
Turismen	26.007	1,8
Udlejning og ejendomsformidling	156.121	10,5
Forretningsservice	123.357	8,3
Engroshandel undtagen med biler	108.684	7,3
Jern- og metalindustri	92.960	6,3
Offentlig administration	92.288	6,2
Sociale institutioner	88.833	6,0
Finansiering og forsikring	86.186	5,8
Transport	84.385	5,7
Bygge og anlæg	80.815	5,5
Undervisning	80.097	5,4
Sundhedsvæsen	69.728	4,7
Foreninger, kultur og renovation	64.088	4,3
Råstofudvinding	62.631	4,2
Detailhandel og reparationsvirksomhed undtagen biler	56.951	3,8
Kemisk industri og plastindustri	37.462	2,5
Post og tele	31.425	2,1
Føde-, drikke-, tobaksvareindustri	31.401	2,1
Energi- og vandforsyning	30.260	2,0
Hoteller og restauranter (væsentligt turisme indhold)	23.958	1,6
Træ-, papir- og grafisk industri	21.086	1,4
Autohandel, service og tankstationer	17.741	1,2
Landbrug, gartneri og skovbrug	15.871	1,1
Møbelindustri og anden industri	10.930	0,7
Sten-, ler- og glasindustri	9.368	0,6
Tekstil- og læderindustri	2.747	0,2
Fiskeri mv.	1.730	0,1

Kilde: Danmarks Statistiks nationalregnskab og VisitDenmarks egne beregninger.

Tabel 3.2 viser, at turismen bidrager mere til den danske værditilvækst end fx 'Træ-, papir- og grafisk industri', 'Møbelindustri og anden industri' eller landbrug og fiskeri.

3.3 Turismen som eksporterhverv

Som beskrevet i bl.a. tabel 2,2 forbrugte udenlandske turister i Danmark 29,2 mia. kr. i 2008. Dette svarer til 3,1 pct. af de samlede varer og tjenester på betalingsbalancens løbende poster, som kan ses i nedenstående tabel 3.3.

I tabellen er turismens eksportindtægter sammenlignet med en række andre indtægtskilder på betalingsbalancens løbende poster, og det viser, at turismen er et væsentligt eksporterhverv. På samme måde, som når man sammenligner turismens værditilvækst i forhold til andre erhverv, vil turismen indgå i nogle af vare- og tjenestegrupperne og størrelsen afhænge af, hvordan man vælger at "skære kagen" af øvrige erhverv.

Tabel 3.3 Varer og tjenester på betalingsbalancens indtægtsside 2008

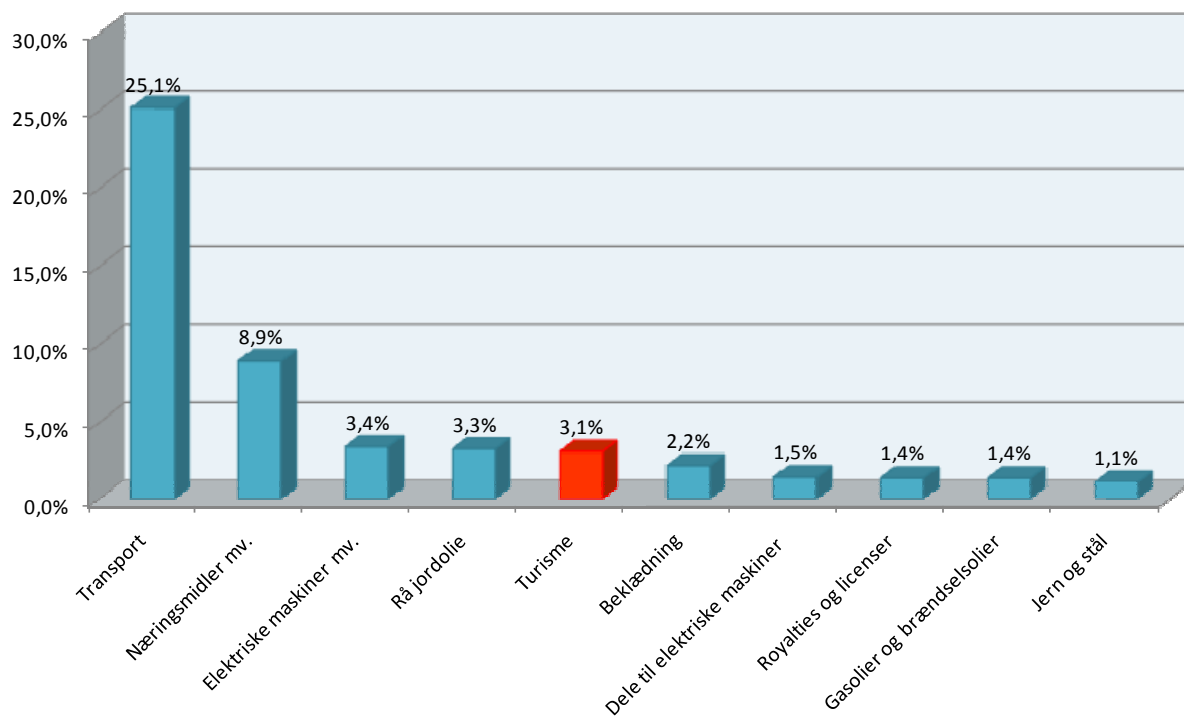
Vare- eller tjenestegruppe	Indtægt på betalingsbalancen	Andel af varer og tjenester i alt
	mio.kr.	pct.
Løbende poster, varer og tjenester	949.272	100
Løbende poster, varer	581.020	61,2
Løbende poster, tjenester	368.252	38,8
Turisme	29.188	3,1
<u>Udvalgte varegrupper</u>		
Næringsmidler, drikkevarer og tobak	84.687	8,9
Elektriske maskiner, apparater og udstyr	32.261	3,4
Rå jordolie	30.990	3,3
Beklædning	21.035	2,2
Dele og tilbehør til elektriske maskiner og apparater	13.924	1,5
Gasolier og brændselsolier	13.337	1,4
Jern og stål	10.764	1,1
Kemiske grundstoffer og forbindelser	9.990	1,1
Plast, samt varer deraf	7.267	0,8
Skibe	6.180	0,7
Foderstoffer	6.028	0,6
Fodtøj	3.673	0,4
<u>Udvalgte tjenestegrupper</u>		
Transport ¹	238.728	25,1
Andre forretningstjenester	56.728	6,0
Royalties og licenser	13.388	1,4
Data- og informationstjenester	7.814	0,8
Offentlige tjenester	5.249	0,6
Kommunikationstjenester	4.472	0,5
Audiovisuelle tjenester samt tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	2.739	0,3
Forsikringstjenester	2.433	0,3
Bygge- og anlægstjenester	1.583	0,2
Finansielle tjenester	1.029	0,1

¹: Heraf er de 191 mia. kr. søtransport.

Kilde: Danmarks Statistiks betalingsbalancestatistik og VisitDenmark's egne beregninger.

I tabel 3.3 ses, at nogle af de største poster på betalingsbalancen er fødevarer mv. og søtransport. Men bortset fra disse to poster er turismen med 29,2 mia. kr. blandt de mest betydningsfulde. Fx står 'rå jordolie' for 31,0 mia. kr., 'beklædning' for 21,0 mia. kr. og 'fodtøj' for 3,7 mia. kr.⁶

Figur 7 Varer og tjenester på rejseposten – udvalgte vare- og tjenestegrupper 2008

⁶ Dog skal denne type af sammenligning fortolkes med forsigtighed, da der ikke er taget højde for, at virksomheder har udliciteret produktionen til andre lande. Valutaindtægterne vil stadig fremgå på den samlede betalingsbalance, men vil ikke være placeret på den enkelte vare eller tjeneste post.

3.4 Turismeforbrugets andel af udbuddet

I afsnit 3.1 blev turismeforbrugets bidrag til værditilvæksten i Danmark beskrevet. Tilsvarende kan man beskrive turismeforbrugets andel af det samlede udbud⁷ af vare- og tjenesteydelser i Danmark. Mens værditilvæksten altså betegner den værdiskabelse, der skabes ved turismeforbruget, når vareforbruget er fratrukket, er udbuddet lig med den omsætning, inkl. moms, der tages ind på kasseapparaterne.

For at etablere det samlede udbud af et produkt i Danmark er det nødvendigt at tage produktionen og tillægge import, samt skatter og afgifter, for direkte at kunne sammenligne udbuddet med turismeforbruget "over disken", som jo er inkl. moms og afgifter.

I tabel 3.4 vises turismens samlede forbrug pr. produkt, sammenlignet med det samlede udbud af produktet i Danmark. Derved findes turismens andel af det givne produkt.

Tabel 3.4 Turismeforbrug og turismeandele af udbud 2008

	Totalt indenlandsk udbud	Internt turismeforbrug	Turismeandele
	mio. kr.		pct.
I alt	4.775.603	75.418	1,6
Turismeprodukter	208.517	50.974	24,4
<i>Heraf:</i>			
Overnatning	17.546	13.877	79,1
Restaurant	45.375	8.212	18,1
Transport	65.870	13.776	20,9
Rejse-service	15.934	12.058	75,7
Kultur og forlystelser	63.791	3.051	4,8
Detailhandel	2.242.445	18.194	0,8
Andre produkter	2.324.641	6.250	0,3

Note: Oversigt over produkter findes i appendiks 5.

⁷ Udbuddet består af dansk produktion plus importen, og repræsenterer dermed det i Danmark, som bliver forbrugt til forbrug i produktionen, privat og offentligt forbrug, investeringer og eksport. Skal ikke forveksles med BNP, der er dansk produktion minus forbrug i produktionen og dermed et mindre beløb. Turismeforbrugets andel af BNP er større.

3.5 Turismeforbrugets andel af regionaløkonomien

Det regionale turismeforbrug kan sættes i forhold til det samlede udbud i regionerne, hvorved turismeforbrugets andel af de respektive regioners økonomi kan bestemmes.

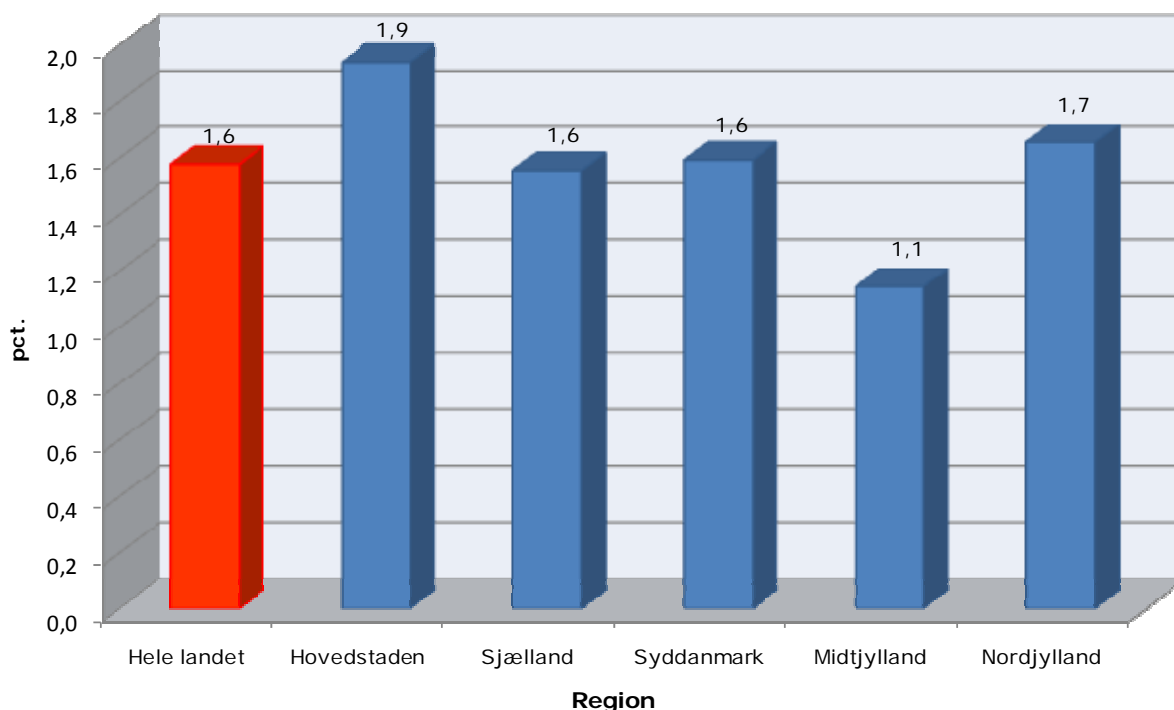
Tabel 3.5 Turismeandele af samlet udbud fordelt på regioner 2008

	Indenlandsk udbud	Turismeforbruget	Turistandel
Hele landet	4.775.603	75.418	1,6
<i>Heraf:</i>			
Region Hovedstaden	1.530.418	29.681	1,9
Region Sjælland	533.529	8.308	1,6
Region Syddanmark	1.033.437	16.467	1,6
Region Midtjylland	1.062.038	12.144	1,1
Region Nordjylland	532.812	8.818	1,7

Note: Hele landet for indenlandsk produktion summer ikke præcist til de fem regioner, da der er en mindre del, der ikke kan placeres regionalt.

I tabel 3.5 ses det, at turismeforbruget fylder relativt mest i Region Hovedstaden, hvor 1,9 pct. af udbuddet købes af turister. Også Region Nordjylland har en turismeandel, der ligger over landsgennemsnittet, mens Region Midtjylland har den laveste andel.

Figur 8 Regionernes turismeandele 2008

3.6 Turismeforbrugets andel af kommunaløkonomien

I kraft af CRTs samfundsøkonomiske model, SAM-K, er det muligt at sammenligne det kommunale turismeforbrug med udbuddet på kommunalt niveau. Derved er det teknisk muligt at lave et estimat for turismeforbrugets andel af udbuddet i en kommune.

I appendiks 1 og 2 findes estimater for kommunale turismeforbrug, overnatninger, gennemsnitligt døgnforbrug, samt turismeforbrugets andel af udbuddet for landets 98 kommuner. Det kommunale turismeforbrug er generelt forbundet med betydelig usikkerhed, navnlig fordi de bagvedliggende turistmængder (overnatninger og endagsbesøg) er estimerede i varierende grad, og pga. antagelsen om, at al turistens forbrug placeres i destinationskommunen. Som hovedregel forringes pålideligheden af den enkelte kommune, jo mindre den er, desto færre turisme produkter den har og desto højere grad dens turisme er domineret af overnatningsformer, som ikke er dækket af løbende totaltællinger.

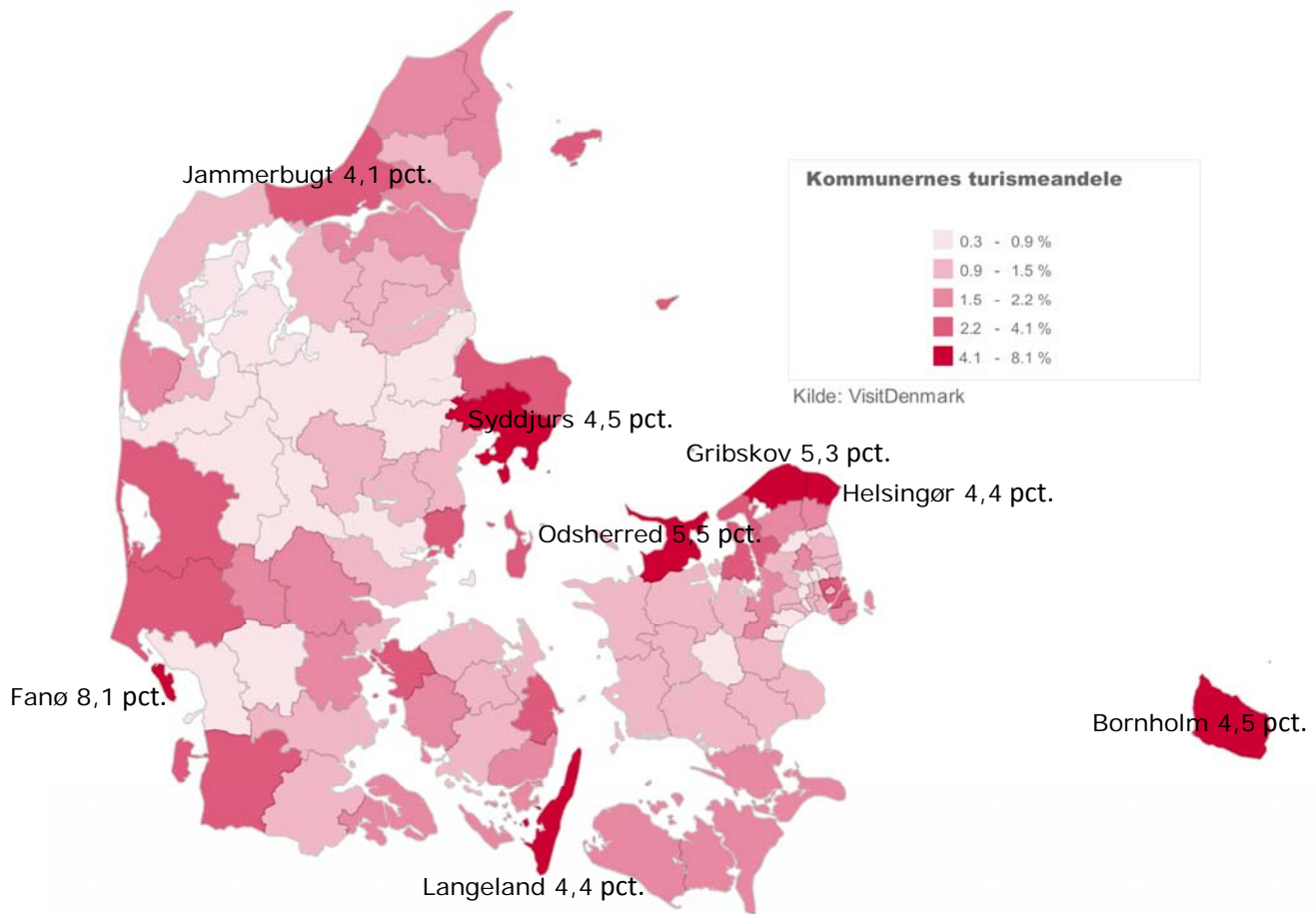
Kommunen med det største absolutte turismeforbrug er København med 15,9 mia. kr., der svarer til 2,5 pct. af det samlede udbud i kommunen. Den kommune, hvor turismen fylder relativt mest for økonomien er Fanø med en direkte turismeandel på 8,1 pct., efterfulgt af Odsherred og Gribskov med henholdsvis 5,5 pct. og 5,3 pct.

Tabel 3.6 Turismeforbrug og turismeandele på kommuner, top 10 2008

<u>Top 10 kommuner</u>	<u>Turismeforbrug</u>	<u>Top 10 kommuner</u>	<u>Turismeandel</u>
	mio. kr.		pct.
København	15.874	Fanø	8,1
Aalborg	2.405	Odsherred	5,5
Århus	2.374	Gribskov	5,3
Ringkøbing-Skjern	1.933	Syddjurs	4,5
Varde	1.649	Bornholm	4,5
Bornholm	1.643	Helsingør	4,4
Odense	1.590	Langeland	4,4
Vejle	1.589	Jammerbugt	4,1
Frederikshavn	1.435	Varde	3,6
Helsingør	1.351	Frederiksværk-Hundested	3,6

Ikke overraskende er det kommunerne med nogle af Danmarks største byer, som udgør top 10 over turismeforbrug, mens det er de kendte turistdestinationer, der har de største turismeandele og dermed størst relativ afhængighed af turismen. Varde, Bornholm og Helsingør findes i begge lister og har dermed både en absolut stor og relativ vigtig turisme.

Figur 9 Turismeandele fordelt på kommuner 2008

På ovenstående Danmarkskort illustreres kommunernes turismeandel. De kommuner med minimum 4,1 pct. i turismeandel er eksplicit angivet.

4. Direkte og afledte effekter af turismen

I afsnit 3.1 blev alene den direkte skabte værditilvækst beskrevet. Men turismen skaber ud over de direkte effekter også indirekte og inducerede effekter. Direkte, indirekte og inducerede effekter betegnes tilsammen som de *afledte* effekter (se i ø. forklaring af afledte effekter i afsnit 1.1).

Direkte effekter opstår når forbrugeren har et direkte forbrug i en forretning. Indirekte og inducerede effekter fremkommer, når en virksomhed, som har solgt en vare eller ydelse direkte til en turist, bruger en del af sin omsætning på:

1. at købe råvarer i andre virksomheder (indirekte effekter).
2. at aflønne sine ansatte, som derefter bruger en del af sin løn hos andre virksomheder (inducerede effekter).
3. at sende penge ud af landet til udenlandske ejere (import effekter).

Når turismevirksomheder foretager indkøb og aflønning af arbejdskraft mv., jf. punkterne 1-3 ovenfor, sker der en branchemæssig og geografisk spredning af turismens effekter. LINE modellen er i stand til at kortlægge denne spredning og dermed turismens fulde betydning for værditilvækst, beskæftigelse og skatteprovenu.

I dette kapitel bliver de samlede afledte effekter af turismen beskrevet nærmere på brancheniveau og regionalt, i forhold til beskæftigelse, værditilvækst og offentligt provenu⁸.

4.1 Beskæftigelse

Grundlæggende skaber turismeforbruget beskæftigelse, ikke alene direkte i de traditionelle turismeerhverv og detailhandlen, hvor turisten typisk placerer sit direkte forbrug, men via de afledte effekter navnlig også i en lang række ikke-turismekaraktéristiske erhverv og brancher.

Antallet af årsværk afledt af turismeforbruget er 102.000, svarende til 3,5 pct. af de samlede antal årsværk i Danmark. Dette kan ses i tabel 4.1, hvor de turismeskabte årsværk er fordelt på branchegrupper.

Tabel 4.1 Antal årsværk skabt af turismen fordelt på branchegrupper 2008

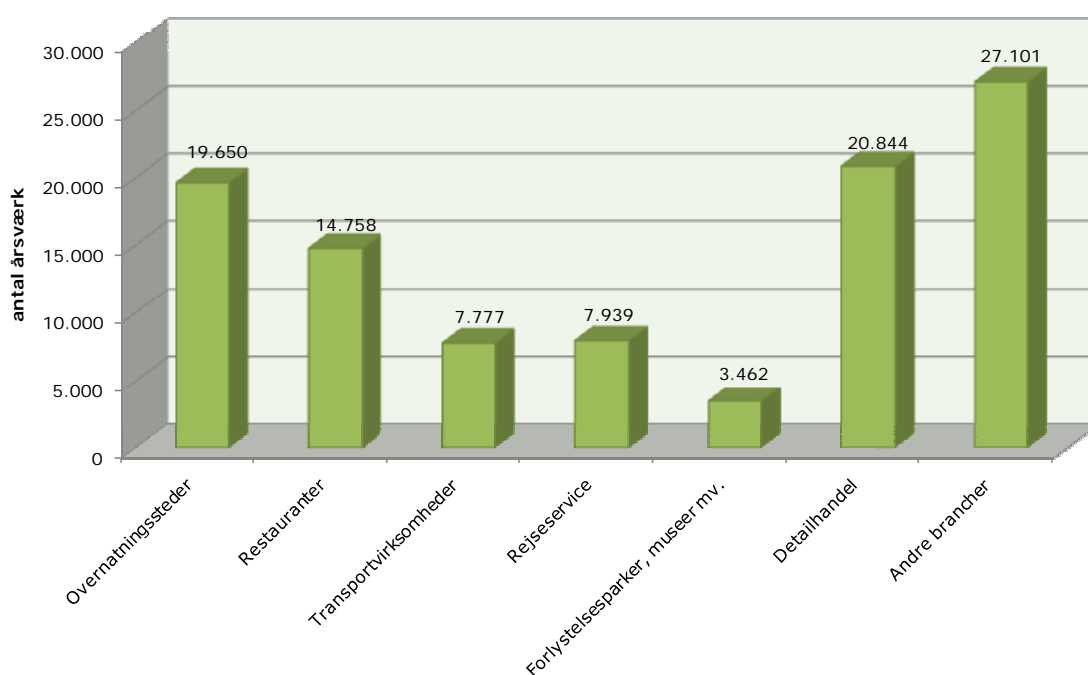
	Direkte effekter	Fordeling	Samlede afledte	Fordeling
	antal	pct.	antal	pct.
I alt	60.691	100	101.531	100
Turismeerhvervene i alt	46.239	76	53.586	53
<i>Heraf:</i>				
Overnatningssteder	18.641	31	19.650	19
Restauranter	12.853	21	14.758	15
Transport	5.265	9	7.777	8
Rejse-service	7.297	12	7.939	8
Forlystelsesparker, museer mv.	2.183	4	3.462	3
Detailhandel	10.781	18	20.844	21
Andre brancher	3.671	6	27.101	27

⁸ LINE modellen er dog grundlæggende kommunal og vil derfor også kunne anvendes på det kommunale niveau

Turismen skaber størst samlet beskæftigelseeffekt i turismeerhvervene, hvor 53 pct., eller 54.000 årsværk findes. At de største blandt turismeerhvervene; overnatning og restauranter, kun udgør hhv. 19 og 15 pct. af den samlede beskæftigelseeffekt, siger noget om turismens store branchemæssige spredning, når de samlede afledte effekter medregnes.

Detailhandelen udgør med 21.000 årsværk 21 pct. af beskæftigelseeffekten, mens godt 27.000 årsværk, eller 27 pct., bliver skabt helt uden for turismeerhvervene og detailhandelen. I tabellen kan det ses, at kun 6 pct. af den direkte beskæftigelseeffekt, findes i brancher udenfor enten turismeerhvervene eller detailhandel. Da det alligevel ender med at være 27 pct. af de beskæftigede, der er beskæftiget i andre brancher, hænger det sammen med den store spredning, der sker på grund af de samlede afledte effekter.

Figur 10 Antal samlede afledte beskæftigede fordelt på branchegrupper 2008

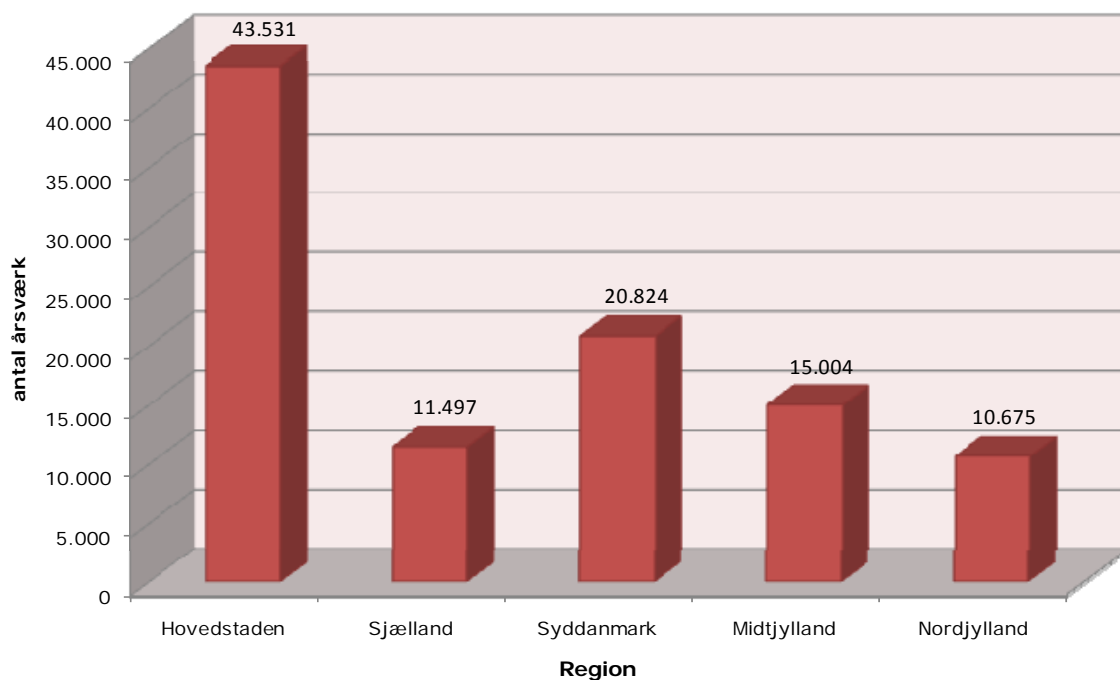
Tabel 4.2 nedenfor viser turismeskabte afledte årsværk fordelt på regioner, og den turismeskabte beskæftigelses andel af den samlede beskæftigelse i regionen. Bemærk at turismen i en given region ikke kun skaber beskæftigelse i samme region, men også i andre regioner via de samlede afledte effekters spredning. Beskæftigelseeffekten i en given region, som vist i tabel 4.2, vil derfor være summen af effekter fra egen turisme, som forbliver i regionen (intra-effekt), og så den effekt regionen modtager fra andre regioners turisme (inter-effekt).

Tabel 4.2 Antal årsværk afledt af turismen fordelt på regioner 2008

<i>Region:</i>	Antal årsværk	Andel af samlet antal årsværk i regionen
I alt	101.531	3,5
<i>Heraf:</i>		
Hovedstaden	43.531	4,5
Sjælland	11.497	3,4
Syddanmark	20.824	3,4
Midtjylland	15.004	2,2
Nordjylland	10.675	3,6

Note: Indeholder både direkte, indirekte og inducerede effekter.

I tabellen ses det, at 44.000 årsværk, eller 43 pct. af den turismeskabte beskæftigelse havner i Region Hovedstaden. Dette svarer til 4,5 pct. af de samlede antal årsværk i regionen.

Figur 11 Antal turismeskabte årsværk fordelt på regioner 2008

4.2 Værditilvækst

Af det samlede turismeforbrug på 75,4 mia. kr. er der 47 mia. kr., eller 62 pct., tilbage i samlet afledt værditilvækst⁹, dvs. til profit og aflønning af arbejdskraft mv. Den afledte værditilvækst udgør turismens samlede bidrag til den totale produktion i Danmark, svarende til 3,2 pct. af Danmarks samlede værditilvækst.

Tabel 4.3 Værditilvækst afledt af turismen fordelt på branchegrupper 2008

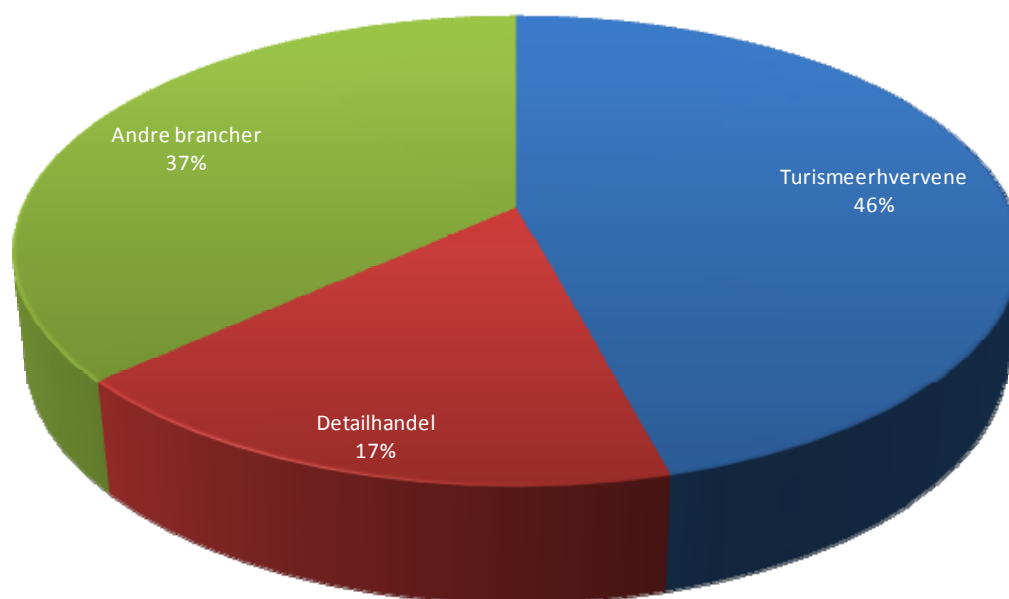
	Direkte effekter	For- de- ling	Samlede afledt	For- de- ling
	mio.kr.	pct.	mio.kr.	pct.
I alt	26.007	100	46.826	100
Turismeerhvervene	18.556	71	21.487	46
<i>Heraf:</i>				
Overnatningssteder	5.187	20	5.486	12
Restauranter og værtshuse	2.933	11	3.374	7
Transport virksomheder	3.805	15	5.029	11
Turist- og rejsebureauer	5.545	21	5.881	13
Forlystelsesparker, museer mv.	1.087	4	1.717	4
Detailhandel	3.767	14	8.148	17
Andre brancher	3.683	14	17.191	37

Tabel 4.3 viser, at ud af turismens samlede afledte værditilvækst på 46,8 mia. kr. havner knap halvdelen i turismeerhvervene, mens den anden halvdel havner i detailhandelen og restgruppen af brancher.

Det er især betydningen af de indirekte og inducerede effekter, der ikke overraskende skaber værditilvækst uden for turismeerhvervene.

⁹ Værditilvækst svarer til BNP i basispriser – altså eksklusiv produktskatter og produktsubsidier. Den formelle betegnelse er "bruttoværditilvækst", men i denne rapport anvendes blot "værditilvækst".

Figur 12 Værditilvæksten fordelt på branchegrupper 2008

Til forskel fra beskæftigelseeffekten skaber turismen mere værditilvækst *uden for* turismeerhvervene. Dette peger på, at turismens kernebrancher – de turismekaraktteristiske – er relativt mere beskæftigelsesskabende end værdiskabende.

I tabel 4.4 ses, hvordan værditilvæksten fordeler sig regionalt. Igen gælder der, som ved beskæftigelsen, at ikke hele den regionale effekt stammer fra regionens egne kommuners turisme (intra effekt), men i et vist omfang også fra turismeforbrug i andre regioners kommuner (inter effekt). På den måde kan man ikke entydigt sammenligne turismeomsætningen i en region og så fx beskæftigelsen eller værditilvæksten, der beskrives for regionerne her.

Tabel 4.4 Værditilvækst afledt af turismen fordelt på regioner 2008

<i>Region:</i>	Værditilvækst afledt af turismen mio. kr.	Andel af samlet værditilvækst pct.
I alt	46.826	3,2
<i>Heraf:</i>		
Hovedstaden	20.586	3,9
Sjælland	5.138	3,2
Syddanmark	9.440	3,3
Midtjylland	6.956	2,3
Nordjylland	4.706	3,4

Note: Indeholder både direkte, indirekte og inducerede effekter.

I tabel 4.4 er værditilvæksten fordelt på regioner. Som det var tilfældet for beskæftigelsen, så er Region Hovedstaden, med 44 pct. af den samlede turismeskabte værditilvækst,

den mest dominerende region. I Region Hovedstaden er turismen også relativ vigtig med 3,9 pct. af den samlede værditilvækst, efterfulgt af Region Nordjylland med 3,4 pct.

4.3 Skatteprovenu

Når turister bruger penge, skaber de ud over beskæftigelse og øget værditilvækst også et skattegrundlag for stat, amt/region og kommuner. Provenuet optræder gennem moms og afgifter ved det direkte salg til turisterne over disken, og via de personskatter som de turismeskabte ansatte betaler til stat, region, kommune og kirke, samt via selskabsskatter, som virksomheder betaler af deres overskud.

Tabellerne 4.5 og 4.6 viser det samlede offentlige provenu, som turismens samlede afledte effekter skaber. De beregnede provenuer tager *ikke* højde for den kommunale udligningsordning, og skatterne inkluderer ikke grundskyld og ejendomsskatter.

Tabel 4.5 Personskatter afledt af turismen fordelt på regioner 2008

Region:	Kommune-skat-ter	Kirke-skat-ter	Regions-skat-ter (sundheds-bidrag)	Stats-skat-ter	Person-skat-ter i alt
			mio. kr.		
Hele landet	6.253	220	1.346	5.160	12.979
<i>Heraf:</i>					
Hovedstaden	2.726	88	442	2.199	5.455
Sjælland	708	26	141	557	1.432
Syddanmark	1.250	46	312	1.050	2.657
Midtjylland	931	35	254	732	1.952
Nordjylland	638	26	197	622	1.483

Note: Indeholder både direkte, indirekte og inducerede effekter.

Tabel 4.5 viser, at der i alt bliver skabt et personskatteprovenu som følge af turismen på 13,0 mia. kr. Heraf er de 6,3 mia. kr. eller 48 pct. statslige indkomstskatter og de 5,2 mia. kr., eller 40 pct., kommunale indkomstskatter. De resterende 12 pct. er kirke og regionsskatter (sundhedsbidrag).

De 5,5 mia. kr. eller 42 pct. af personindkomstskatteprovenuet falder i Region Hovedstaden.

Tabel 4.6 Vareskatter afledt af turismen fordelt på regioner 2008

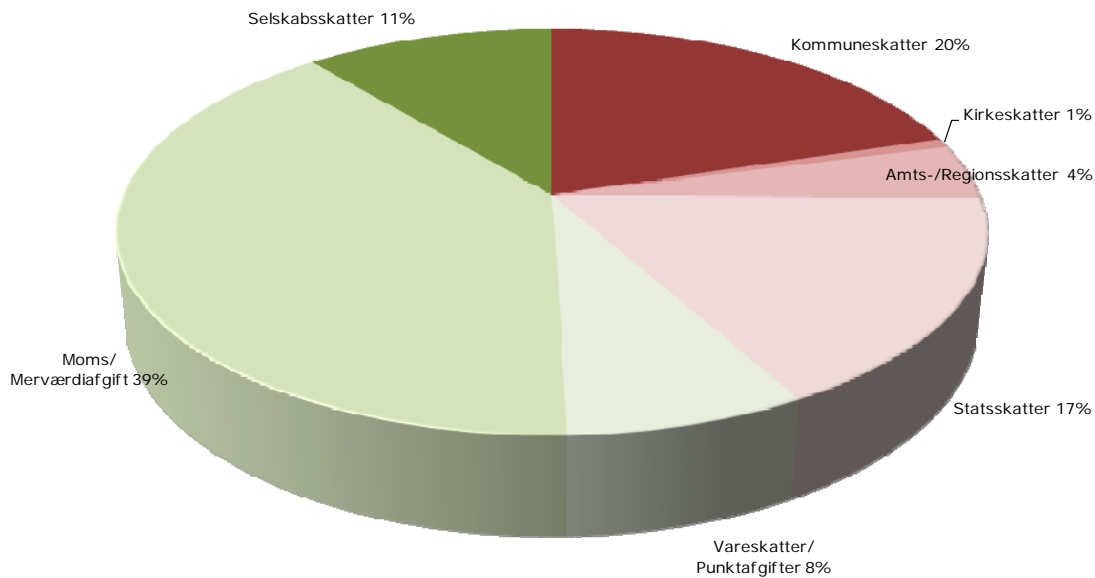
	Vareskatter/ Punktafgifter	Moms/ Merværdiafgift	Selskabs-skat-ter	Vare- og sel-skabs-skat-ter i alt
				mio. kr.
I alt	2.342	12.214	3.409	17.964
<i>Heraf:</i>				
Hovedstaden	681	4.955	2.078	7.715
Sjælland	374	1.431	441	2.246
Syddanmark	431	2.516	402	3.349
Midtjylland	494	1.934	322	2.749
Nordjylland	362	1.378	166	1.905

Note: Indeholder både direkte, indirekte og inducerede effekter.

Tabel 4.6 viser, hvilket provenu turismen skaber i vareskatter, moms og selskabsskatter. Turismen skaber offentlige provenuer på 18,0 mia. kr. i vareskatter, moms og selskabs-

skatter, som overvejende kommer staten til gode. Heraf er de 2,3 mia. kr. vareskatter og punktafgifter, de 12,2 mia. kr. moms og merværdiafgifter og de 3,4 mia. kr. selskabsskatter.

Figur 13 Fordeling af skatter og afgifter afledt af turismen 2008

Samlet betyder turisternes forbrug altså offentlige indtægter i personskatter og vareafgifter/moms på henholdsvis 13 mia. kr. og 18 mia. kr. – i alt 31 mia. kr. De offentlige indtægter på 31 mia. kr. svarer til 41 pct. af det samlede turismeforbrug eller det samme, som at næsten en tredjedel af turisternes forbrug ender i de offentlige kasser.

De 31 mia. kr. svarer desuden til 3,7 pct. af de samlede skatter og afgifter.

4.4 Multiplikatorer

I dette afsnit er beregnet en række multiplikatorer, som viser hvor meget en given mængde af turismeomsætning skaber af værditilvækst, beskæftigelse og skatteprovenu. Multiplikatorerne er baseret på landsgennemsnit fra afsnittene 4.1, 4.2 og 4.3.

Tabel 4.7 Hovedtal for turismens afledte effekter og effektmultiplikatorer 2008

	Hovedtal:	Pr. 1 mio. kr.	
		i turisme- omsætning	Effekt- multiplikator
	mia. kr.	kr.	
Omsætning – markedspriser	75,4	1.000.000	1,00
Værditilvækst – direkte	26,0	344.833	0,35
Værditilvækst – direkte og afledt	46,8	620.887	0,62
Personskatter	13,0	172.097	0,17
Vareskatter, moms og selskabsskatter	18,0	238.192	0,24
		antal	
Årsværk – direkte og afledt	101.531	1,3	

Tabel 4.7 viser, at der i gennemsnit bliver skabt en direkte øget værditilvækst på 344.833 kr. for hver 1 mio. kr. i turismeomsætning. Hvis man tager de indirekte og inducerede effekter med, bliver den samlede afledte på 620.887 kr. Desuden skaber en mio. i turistomsætning et personskatte- og vareskatte-, moms- og selskabsskatteprovenu på henholdsvis 172.097 kr. og 238.192 kr.

For hver mio. der anvendes turismerelateret, skabes der i alt 1,3 årsværk, hvis de samlede afledte effekter tælles med. Eller sagt på en anden måde, så skaber i gennemsnit 743.000 kr. i turismeomsætning beskæftigelse svarende til ét årsværk.

Det skal bemærkes, at tabel 4.7 er udtryk for gennemsnitsberegninger, baseret på den totale turismeefterspørgsel, men at de afledte effekters størrelse og sammensætning afhænger af turismeformen, fx om det er ferie- eller forretningsrelateret, og om det er dansk eller udenlandsk. Dette skyldes, at forskellige turister har forskellige sammensætninger af deres forbrug, som vil få forskellige direkte, indirekte og inducerede effekter på økonomien. Derfor vil en beregning af effekten af en given turismeomsætning ved brug af tallene i tabel 4.7 være relativt usikker.

Desuden skal det bemærkes, at en beregning af effekten af en marginal ændring i turismeforbruget, ikke umiddelbart kan foretages med disse multiplikatorer. Det skyldes bl.a. at fx en øgning i turismeforbruget af danskere sandsynligvis vil medføre et mindre forbrug et andet sted. Dermed kan den samfundsmæssige effekt være meget lille. Den reelle effekt vil afhænge af ændringer i opsparingen, regionale forskydninger og andre forhold, som der ikke bliver taget højde for her.

En mere præcis beregning for en given turismeform eller for en specifik geografisk enhed (fx en kommune), vil kræve en særskilt modelkørsel i LINE modellen.

5. Døgnforbrug, rejsegruppeforbrug mv.

I dette kapitel bliver der vist en oversigt over de forskellige turisternes døgnforbrug, gruppedøgnforbrug og rejsegruppeforbrug fordelt på overnatningsformer og danskere/udlændinge. En detaljeret oversigt kan ses i appendiks 3 til 10.

I appendiks 3 kan ses en oversigt over antallet af overnatninger, men det er ikke muligt at gange disse med døgnforbrugene og dermed få den samlede omsætning. Dette skyldes, at der i beregningen af omsætningen i turismesatellitregnskabet foregår en række estimationer, som fjerner sammenhængen mellem omsætning og overnatning i mange tilfælde. Døgnforbrug mv. i dette kapitel er taget fra VisitDenmarks turistundersøgelse og en række andre kilder og er anvendelige til at beskrive forskelle mellem de forskellige turisternes forbrugsmønstre.

Nedenstående tabel viser en oversigt over døgnforbrug, gruppedøgnforbrug og rejsegruppeforbrug fordelt på overnatningsformer og danskere/udlændinge.

Tabel 5.1 Døgnforbrug, gruppedøgnforbrug og rejsegruppeforbrug fordelt på overnatningsformer 2008

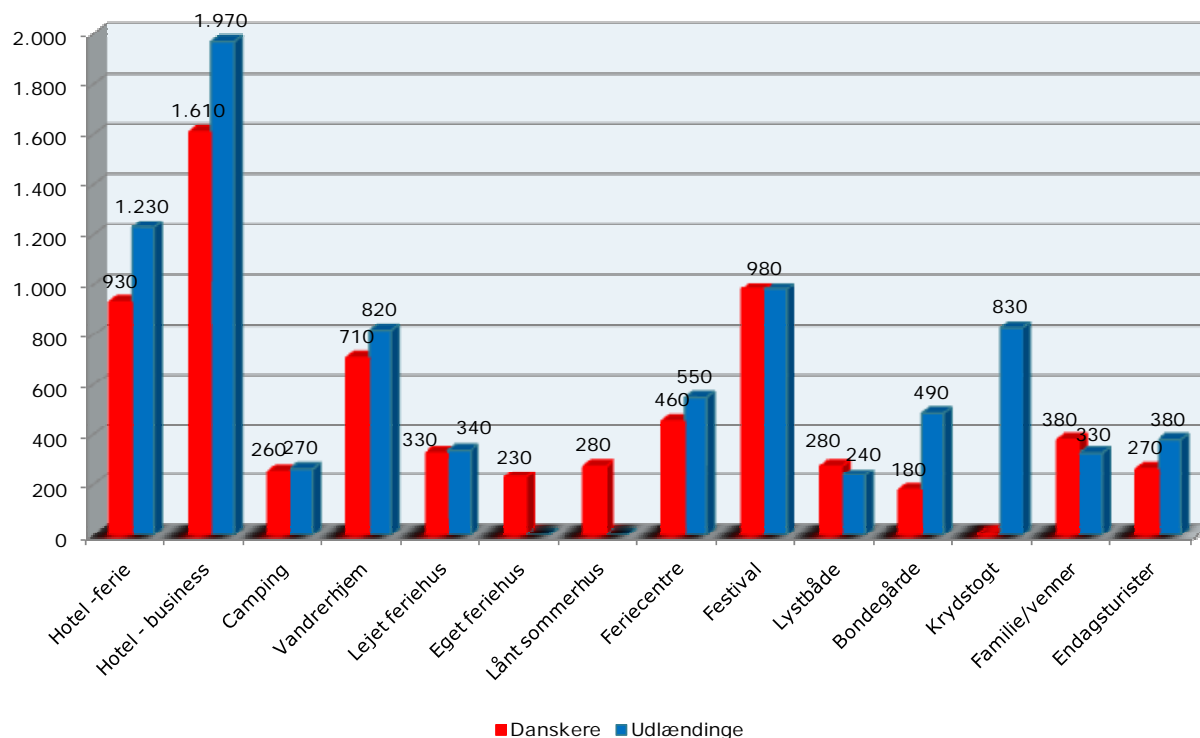
	Døgnforbrug		Gruppedøgnforbrug		Rejsegruppeforbrug	
	Danskere	Udlændinge	Danskere	Udlændinge	Danskere	Udlændinge
	kr.					
Alle	390	450				
Alle - ekskl. endagsturister¹	410	480	1.460	1.660	5.280	9.790
Hotel -ferie	930	1.230	2.410	3.140	4.720	9.470
Hotel - business	1.610	1.970	2.070	2.870	4.010	6.820
Camping	260	270	720	720	4.530	7.610
Vandrerhjem	710	820	1.600	1.360	4.790	4.690
Lejet feriehus	330	340	1.190	1.090	8.210	10.970
Eget feriehus	230	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	280	-	-	-	-	-
Feriecentre	460	550	1.610	2.040	6.220	11.390
Festival	980	980	-	-	-	-
Lystbåde	280	240	650	660	2.120	2.860
Bondegårde	180	490	-	-	-	-
Krydstogt	-	830	-	-	-	-
Familie/venner	380	330	-	-	-	-
Endagsturister	270	380	-	-	-	-

¹: Dækker de overnatningsformer, som der er tal for i tabellen.

Kilde: Se appendiks 17

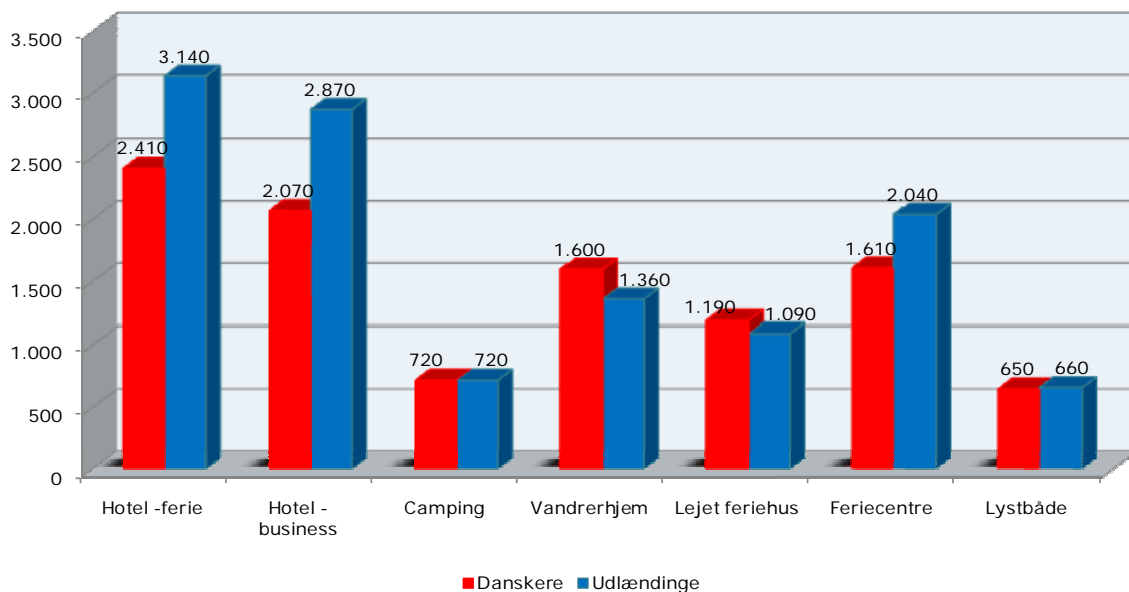
Her kan det ses, at forretningsrejsende på hotel har det højeste døgnforbrug for både danskere og udenlandske turister med henholdsvis 1.610 kr. og 1.970 kr.

Figur 14 Døgnforbrug fordelt på overnatningsformer 2008

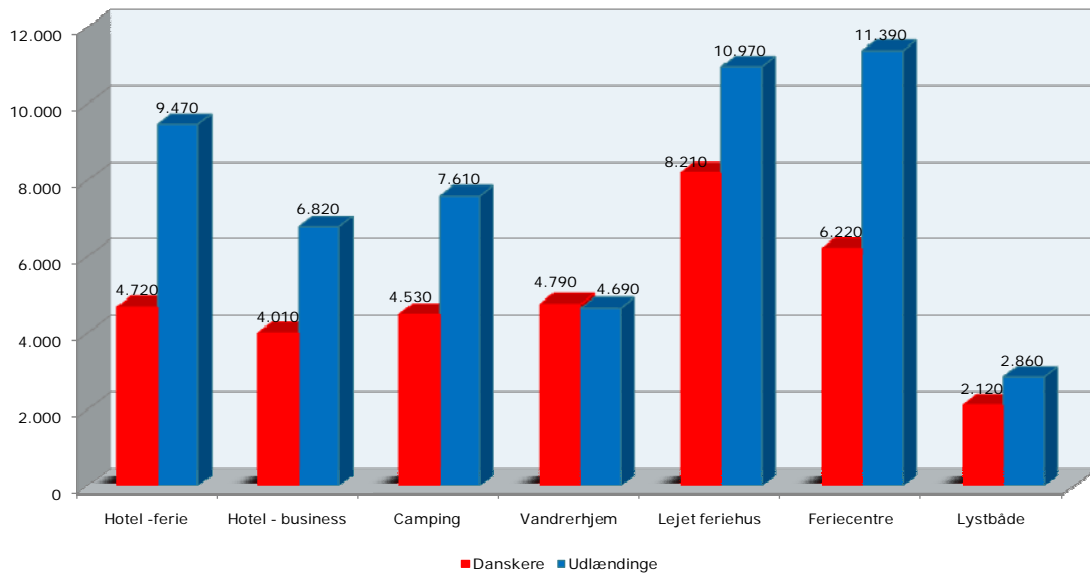
Hvis man udnytter oplysningerne om de gennemsnitlige rejsegruppestørrelser (se appendiks 6) kan man udregne rejsegruppens gennemsnitlige døgnforbrug: gruppedøgnforbruget. Da hotel ferieturister typisk rejser i større rejsegrupper, er det nu dem som med 2.410 kr. for danske og 3.140 kr. for udenlandske turister har det højeste gruppedøgnforbrug.

Figur 15 Gruppedøgnforbruget fordelt på overnatningsformer 2008

Turisterne har derudover forskellige gennemsnitlige opholdslængder. Det vil påvirke det samlede rejseforbrug for hele rejsegruppen på hele rejsen. Det er turister i lejet feriehus og feriecentre, som har det højeste rejsegruppeforbrug. Dette hænger naturligvis sammen med de lange opholdslængder for disse typer turister.

Figur 16 Rejsegruppeforbrug fordelt på overnatningsformer 2008

6. De beskæftigede i turismeerhvervene

Dette kapitel giver en oversigt over, hvem de beskæftigede i turismeerhvervene er.

Tabel 6.1 Antal beskæftigede i turismespecifikke erhverv fordelt på køn 2008

Branchegruppe:	Mænd	Kvinder
	pct.	
Turismeerhvervene i alt:	53	47
Overnatningssteder	41	59
Restauranter mv.	47	53
Jernbaner	71	29
Bustrafik og landtransport	80	20
Taxi- og turistvognmænd	85	15
Færger, transport ad indre vandveje	77	23
Lufttransport	57	43
Rejseservice	38	62
Forlystelser, kultur og sport.	52	48
<i>Alle erhverv</i>	<i>53</i>	<i>47</i>

Kilde: Danmarks Statistiks Registerbaseret Arbejdsstyrke Statistik (RAS)

Tabel 6.1 viser, at i alle erhverv er 53 pct. af de beskæftigede mænd og 47 pct. kvinder. Denne fordeling er der tilfældigvis også i de turismespecifikke brancher i gennemsnit. Men hvis man ser på de enkelte branchegrupper er der store forskelle. Overnatningssteder, restauranter og rejseservice har alle ansat flere kvinder end mænd, mens fx taxi og turistvognmænd (ikke overraskende) har en kraftig overvægt af mænd.

Nedenstående tabel 6.2 viser en fordeling af de beskæftigede i Danmark på uddannelsesniveau.

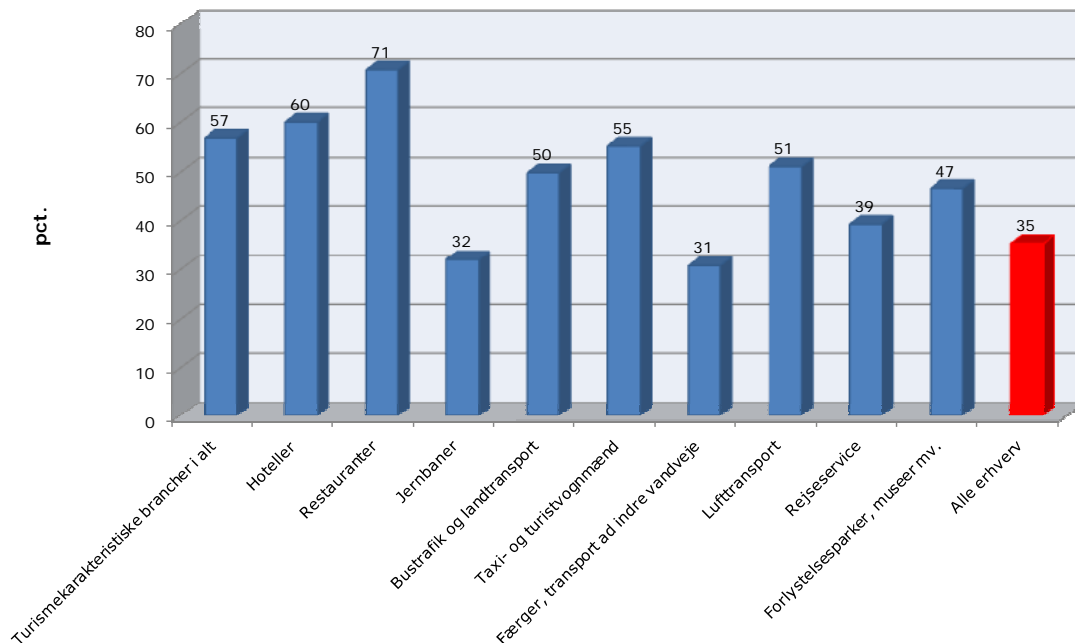
Tabel 6.2 Antal beskæftigede i turismespecifikke erhverv fordelt på uddannelsesniveau 2008

Branchegruppe:	Ufaglært, studenter, hf, hhf, mv.	Erhvervsuddannelse	Kort videregående	Mellemlang videregående	Lang videregående	I alt
<i>Andel:</i>	pct.					
Turismeerhvervene i alt:	57	26	4	9	4	100
Overnatningssteder	60	30	4	5	1	100
Restauranter mv.	71	22	3	4	1	100
Jernbaner	32	52	6	5	5	100
Bustrafik og landtransport	50	38	4	5	3	100
Taxi- og turistvognmænd	55	35	3	4	2	100
Færger, transport ad indre vandveje	31	28	9	28	5	100
Lufttransport	51	31	7	7	4	100
Rejseservice	39	34	9	12	6	100
Forlystelser, kultur og sport.	47	22	5	18	9	100
<i>Alle erhverv</i>	<i>35</i>	<i>35</i>	<i>6</i>	<i>16</i>	<i>8</i>	<i>100</i>

Kilde: Danmarks Statistiks Registerbaseret Arbejdsstyrke Statistik (RAS)

Tabellen viser, at 35 pct. af de beskæftigede i hele erhvervslivet er ufaglærte eller højest har en ungdomsuddannelse (studentereksamen, HH, HHF mv.). Den tilsvarende procent i de turismespecifikke brancher i gennemsnit er 57 pct. I branchegrupperne overnatningssteder, restauranter, taxi og turistvognmænd har mere end halvdelen højest en ungdomsuddannelse.

Figur 17 Andel ufaglærte 2008

På samme måde er andelen af beskæftigede med en lang videregående uddannelse lavere i de i de turismespecifikke brancher. I hele erhvervslivet findes der 8 pct., mens antallet i de turismespecifikke brancher kun er 4 pct. i gennemsnit. Specielt overnatningssteder og restauranter har med 1 pct. en meget lille andel af ansatte med en lang uddannelse.

I nedenstående tabel er de beskæftigede fordelt på aldersgrupper.

Tabel 6.3 Fordeling af beskæftigede på aldersintervaller 2008

	Aldersinterval:							Alle
	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	+70	
<i>Andel:</i>	pct.							
Turismeerhvervene i alt:	15	24	19	19	16	7	1	100
Overnatningssteder	20	31	18	15	11	5	1	100
Restauranter mv.	25	33	16	14	8	3	0	100
Jernbaner	1	8	16	36	31	9	0	100
Bustrafik og landtransport	1	6	15	30	33	14	1	100
Taxi- og turistvognmænd	1	8	18	26	27	17	3	100
Færger, transport ad indre vandveje	1	20	25	25	20	8	0	100
Luftransport	0	11	33	32	18	5	0	100
Rejse-service	3	20	27	23	17	9	2	100
Forlystelser, kultur og sport.	11	22	21	19	18	8	2	100
<i>Alle erhverv</i>	<i>6</i>	<i>17</i>	<i>23</i>	<i>25</i>	<i>20</i>	<i>8</i>	<i>1</i>	<i>100</i>

Kilde: Danmarks Statistiks Registerbaseret Arbejdsstyrke Statistik (RAS)

Tabellen viser, at en del af grunden til det lave uddannelsesniveau er, at de ansatte i turismeerhvervene er yngre end i resten af arbejdsmarkedet. I hele erhvervslivet er der 6 pct., som er under 20 år, mens der i de turismespecifikke erhverv i gennemsnit er 15 pct. Det samme gør sig gældende for de 20-29årige, hvor der i hele erhvervslivet er 17 pct., mens der er 24 pct. i de turismespecifikke erhverv. Hvis man ser på overnatningssteder og restauranter mv. er der henholdsvis 20 og 25 pct.

Nedenstående tabel 6.4 viser de gennemsnitlige indkomster for beskæftigede i diverse turismeerhverv. Indkomst indeholder både løn og overskud af egen virksomhed.

Tabel 6.4 Gennemsnitlig indkomst 2008

Branche	Gennemsnitlig indkomst
	kr.
Turismeerhvervene i alt:	427.948
Overnatningssteder:	419.163
Hoteller	398.448
Konferencecentre og kursusjendomme	448.882
Ferieboliger og andre indlogeringsfaciliteter til kortvarige ophold	470.325
Campingpladser	511.732
Andre overnatningsfaciliteter	333.333
Restauranter og værtshuse:	358.794
Restauranter	368.061
Pizzeriaer, grillbarer, isbarer mv.	241.924
Event catering	407.813
Anden restaurationsvirksomhed	418.027
Cafeér, værtshuse, diskoteker mv.	442.695
Transportvirksomheder:	503.479
Passagertransport med regional- eller fjerntog	505.777
Rutebuskørsel, by- og nærtrafik	416.362
S-togstrafik, metro og andre nærbaner	539.858
Taxikørsel	555.544
Rutebuskørsel, fjerntrafik og skolebusser	396.419
Turistkørsel og anden landpassagertransport	487.874
Sø- og kysttransport af passagerer	484.458
Transport af passagerer ad indre vandveje	485.075
Ruteflyvning	664.115
Rejse-service:	630.509
Drift af betalingsveje, -broer og -tunneler	547.945
Boliganvisning, ferieboligudlejning mv.	972.198
Udlejning og leasing af biler og lette motorkøretøjer	490.862
Rejsebureauer	457.738
Rejsearrangører	567.031
Andre reservationstjenesteydelser og tjenesteydelser i forbindelse hermed	513.707
Lystbådehavne	469.194
Forlystelsesparker, museer m.v.	394.698
Museer	331.527
Botaniske og zoologiske haver samt naturreservater	372.240
Forlystelsesparker o.l.	508.256
Andre forlystelser og fritidsaktiviteter	689.218
Alle erhverv	480.653

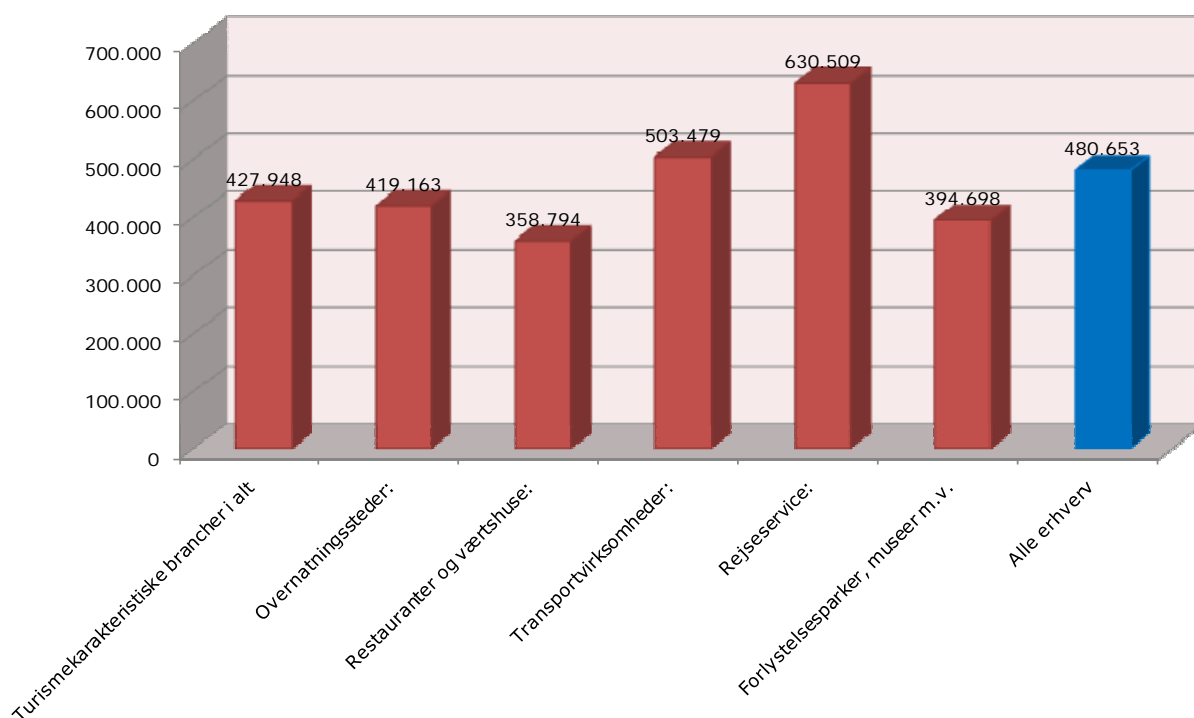
Note: Baseret på antallet af beskæftigede ved udgangen af november.

Kilde: Indkomstskattesystemet

Den gennemsnitlige indkomst for en beskæftiget i Danmark i 2008 var 480.653 kr. om året. Det tilsvarende tal i de turismespecifikke brancher er 427.948 kr. – altså 11 pct. lavere¹⁰.

Men hvis man ser på de enkelte brancher er der store forskelle. På overnatingsbrancher, restauranter og værtshuse og forlystelsesparker, museer m.v. er den gennemsnitlige indkomst for de beskæftigede lavere end i det øvrige erhvervsliv. Omvendt er der højere indkomst i branchegrupperne transportvirksomheder og rejsservice. For transportvirksomhederne skyldes den høje indtægt togtransport, taxikørsel og ruteflyvning, mens buskørsel trækker ned.

Figur 18 Gennemsnitlig indkomst pr. branchegruppe 2008

Hvis man dividerer værditilvæksten med antallet af beskæftigede, får man værditilvæksten pr. beskæftigede. Dette er et billede på produktiviteten i branchen, som igen er tæt forbundet med uddannelsesniveâu, alder og især lønniveâu. Derfor vil det være forventeligt, at turismebrancherne har en lavere produktivitet end resten af erhvervslivet.

¹⁰ Det skal nævnes, at dette tal er beregnet på grundlag af antallet af beskæftigede ved udgangen af november. Da flere turismeerhverv ansætter ekstra personale i sommerperioden, betyder dette, at antallet af beskæftigede bliver undervurderet. Dette betyder igen, at den gennemsnitlige indkomst bliver overvurderet. Så den reelle forskel i lønniveâu mellem turismeerhvervet og resten af erhvervslivet er sandsynligvis større end tabellen viser.

Tabel 6.5 Værditilvækst pr. beskæftigede 2008

	Værditilvækst pr. beskæftigede
	kr.
Turismeerhvervene i alt:	431.000
Overnatningssteder	282.000
Restauranter mv.	244.000
Transportbrancher	537.000
Rejse-service	1.911.000
Forlystelser, kultur og sport.	468.000
<i>Alle erhverv</i>	<i>512.000</i>

Note: Baseret på antallet af beskæftigede ved udgangen af november.

Kilde: Nationalregnskabet

Ovenstående tabel viser også, at de turismekaraktéristiske brancher med 431.000 kr. har en lavere værditilvækst pr. beskæftigede end resten af erhvervslivet. Dette svarer til 16 pct. lavere end resten af erhvervslivet. Særligt restauranter og overnatningssteder har en lavere produktivitet.

7. Den offentlige sektors investeringer i turismen

Den offentlige sektor investerer i turismen i form af fx midler til turisme- og oplevelsesudvikling, turismemarkedsføring og turistinformation (fx turistkontorer). Dette kapitel gennemgår, hvordan disse investeringer fordeler sig.

Tabellen nedenfor viser de offentlige investeringer i turisme på henholdsvis nationalt, regionalt og kommunalt niveau.

Tabel 7.1 De offentlige investeringer i turisme 2008

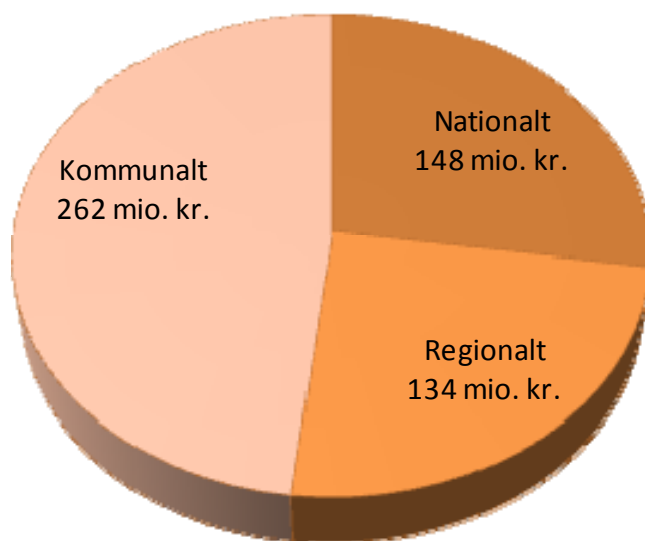
	Nationalt	Regionalt	Kommunal	I alt
	1.000 kr.			
I alt	148.257	133.500	262.375	544.132
Turismemarkedsføring, turismespecifikke udviklingsprojekter mv.	148.257	133.500	84.910	366.667
<i>Heraf:</i>				
Turismemarkedsføring	128.912	-	-	-
Destinationsudvikling og turismespecifikke udviklingsprojekter	15.677	-	-	-
Turismeanalyser, markedsanalyser o.l.	3.668	-	-	-
Turistinformation (Turistbureauer mv.)	0	0	177.465	177.465
Øvrige udviklingsprojekter (attraktioner, oplevelsesøkonomi mv.)	-	73.700	-	-

Note: Nationalt niveau indeholder VisitDenmark og OGM (Offensiv Global Markedsføring) bevillinger. De regionale investeringer er sammensat af dels basisbevillinger til de regionale turismeselskaber, dels investeringer i udviklingsaktiviteter i relation til turisme- og oplevelsesøkonomi, der skal styrke innovation, produkt- og oplevelsesudvikling, kompetenceudvikling samt profilering af turismen i alle dele af Danmark. De kommunale investeringer er forbruget på kommunernes regnskab konto 6.48.62 (turisme) og opdelt ifølge en undersøgelse af Kommunernes Landsforening.

Da en turist er i berøring med en stor del af landet, er der dog reelt en lang række andre områder, hvor offentlige investeringer og forbrug har en indflydelse på turismen. Dette kan være forskellige infrastrukturer som veje, jernbaner, havne og offentlig transport men også kulturinstitutioner som museer, politi osv. Men det vil være forbundet med stor usikkerhed at estimere dette indirekte forbrug på turismen, så det er ikke gjort i denne analyse. Det ændrer dog ikke på, at det offentlige foretager en række andre indirekte turismespecifikke investeringer, som ofte har en stor indflydelse på turismen.

Tabel 7.1 viser, at der i 2008 samlet blev investeret over 0,5 mia. kr. i direkte turismeforbundne aktiviteter. Den største del sker i kommunerne med 262 mio. kr., mens det nationale niveau investerer 148 mio. kr. De resterende 134 mio. kr. sker via regionerne. Regionerne tegner sig yderligere for 74 mio. kr. i udviklingsprojekter, der bredere relaterer sig til oplevelsesøkonomi mv. Disse vurderes dog ikke at være direkte knyttet til turisme og derfor ikke medregnet i summen på de 544 mio. kr.

Figur 19 De offentlige investeringer i turisme 2008

7.1. Nationalt

På det nationale niveau er medtaget bevilling til VisitDenmark, som er den nationale turismeorganisation, og OGM (Offensiv Global Markedsføring) midler prioriteret til turismemarkedsføring.

VisitDenmarks samlede bevilling fra staten var i 2008 på 148 mio. kr. Ud af de 148 mio. kr. bliver hovedparten, nemlig 129 mio. kr. svarende til 88 pct. brugt på markedsføring. Dette beløb dækker både udgifter til køb af annoncer o. lign. men også til aflønning af medarbejdere i VisitDenmark, som arbejder med markedsføring. VisitDenmark har fx medarbejdere placeret på markedskontorer rundt omkring i verden, og organisationen driver den centrale online markedsføringsplatform www.visitdenmark.com. Disse midler til markedsføring bliver gearet af private partnere, som man samarbejder med.

I 2008 blev der brugt 15,7 mio. kr. eller 11 pct. på destinationsudviklingsprojekter. Disse midler dækker, som med markedsføring, både direkte tilskud til projekter og til aflønning af de medarbejdere i VisitDenmark, som arbejder med området.

Det skal tilføjes, at der 1. juli 2010 trådte en ny lov om VisitDenmark i kraft. Med loven omdannes VisitDenmark til en ren markedsføringsorganisation, som fremadrettet ikke længere skal beskæftige sig med destinationsudvikling. Denne opgave vil fremover blive varetaget af regioner og kommuner.

VisitDenmarks samlede bevilling fra staten er faldet til 135 mio. kr. i 2009 sammenlignet med de 148 mio. kr. i 2008. Dette skyldes overvejende et fald i en særlig projektbevilling fra staten.

Udover VisitDenmark og OGM midlerne er der naturligvis en række statslige investeringer, der indirekte har en indflydelse på turismen. Det kan være investeringer i infrastruktur, uddannelser, politi/brandvæsen og generelle erhvervsstøtte ordninger. Disse er som tidligere nævnt ikke medtaget i denne analyse.

7.2. Regionalt

De regionale investeringer i turismen på regionalt niveau sker på to områder. For det første som grundfinansiering af de regionale turismeselskaber, som er etableret i hver region. For det andet er de regionale investeringer målrettet aktiviteter, der bl.a. skal styrke innovation, produkt- og oplevelsesudvikling.

Grundfinansieringen af de regionale turismeudviklingselskaber fra regionsråd/vækstfora fremgår af følgende tabel:

Tabel 7.2 Grundfinansiering af de regionale turismeudviklingselskaber fra regionsråd/vækstfora

Turismeudviklingselskab:	2007	2008	2009
		mio. kr.	
I alt	64,5	80,8	81,1
<i>Heraf:</i>			
VisitNordjylland	18,0	21,4	21,4
Midtjysk Turisme	2,5	5,0	5,2
Syddansk Turisme	8,0	7,0	7,0
Østdansk Turisme	7,6	7,6	7,8
Wonderful Copenhagen	25,0	38,9	38,9
Destination Bornholm	0,9	0,9	1,0

Kilde: Danske Regioner

Som det ses af tabel 7.2 tegnede regioner/vækstfora sig i 2008 for samlede investeringer i de regionale turismeudviklingselskaber på 80,8 mio. kr. Wonderful Copenhagen modtager den største andel på 38,9 mio., mens VisitNordjylland modtager den næststørste på 21,4 mio.

Akkurat som det er tilfældet med VisitDenmarks midler fra staten, geares de regionale turismeselskabers basisbevillinger med bl.a. privat medfinansiering i forbindelse med konkrete aktiviteter. Denne gearingsfaktor varierer fra selskab til selskab.

Udover bevillingerne til de regionale turismeudviklingselskaber står regioner/vækstfora endvidere bag investeringer i en lang række udviklingsprojekter. Projekterne dækker bredt og omfatter bl.a. udvikling af nye attraktioner, vandreruter, aktiviteter indenfor storbyturisme, kulturtilbud, formidling (bl.a. digitale platforme) af regionale fødevarer, naturoplevelser, grøn turisme, leg og læring kurser og opkvalificering målrettet medarbejdere indenfor turismen mv.

Regionernes/vækstforaenes samlede bevillinger til disse udviklingsaktiviteter fremgår af nedenstående tabel. Den viser, at regioner og vækstfora i 2008 har investeret 126 mio. kr. i udviklingsaktiviteter inden for turisme- og oplevelsesøkonomi. Investeringerne suppleres i varierende omfang af ekstern finansiering fra private virksomheder, fonde, kommuner mv.

Tabel 7.3 Regioner/vækstforas investeringer i udviklingsaktiviteter i relation til turisme og oplevelsesøkonomi.

Region:	2007	2008	2009
		mio. kr.	
I alt	110,9	126,4	141,0
<i>Heraf:</i>			
Hovedstaden	26,9	5,5	40,5
Sjælland	16,4	1,0	2,4
Syddanmark	7,2	62,2	39,1
Midtjylland	7,1	41,3	23,4
Nordjylland	47,8	14,7	29,3
Bornholm	5,5	1,7	6,3

Note: For langt størstedelen af de igangsatte initiativer er der tale om flerårige projekter. Dvs. at projekterne spredt sig over flere år.
Kilde: Danske Regioner

De regionalt finansierede udviklingsprojekter fokuserer i varierende grad specifikt på turisme, dels bredere på udvikling af nye oplevelsestilbud og -produkter. Det er derfor relevant at opdele projekterne i hhv. rent turismespecifikke og andre kun delvist turismespecifikke aktiviteter.

Som led i denne analyse har VisitDenmark foretaget en sådan opdeling. Den viser, at de rene turismespecifikke projekter i 2008 i alt beløb sig til 52,7 mio. kr. Disse er i tabel 7.1 lagt oveni de 80,8 mio. kr. til de regionale turismeudviklingsselskaber. De resterende projekter, der har et bredere fokus på udvikling af oplevelsestilbud – bygger på investeringer fra regioner/vækstfora for i alt 73,7 mio. kr.

7.3. Kommunalt

I de kommunale regnskaber findes en driftskonto 6.48.62 kaldet "Turisme". Regnskabsposter for denne konto kan ses i nedenstående tabel.

Tabel 7.4 Konto 6.48.62 "Turisme" på de kommunale regnskaber

	2007	2008	2009
		mio. kr.	
Hele landet	260.418	262.375	269.423
<i>Kommuner i:</i>			
Region Hovedstaden	36.427	36.827	37.483
Region Sjælland	30.338	31.473	37.049
Region Syddanmark	59.859	66.501	64.750
Region Midtjylland	60.898	62.004	63.951
Region Nordjylland	72.896	65.570	66.190

Kilde: Danmarks Statistik

Denne post på de kommunale regnskaber repræsenterer kommunernes forbrug på turisme. Hvad beløbet bliver brugt til, fremgår ikke umiddelbart af de kommunale regnskaber.

Men Kommunernes Landsforening har gennemført en undersøgelse blandt deres medlemmer, og de er kommet frem til følgende fordeling:

Tabel 7.5 Fordeling af kommunalt turismeforbrug

	Andel
	pct.
I alt	100
<i>Heraf:</i>	
Lokale turistbureauer/-informationer/-foreninger	68
Regionale turismeudviklingsselskaber	3
Fælleskommunale destinationssamarbejder på turismeområdet	8
Lokale turismeudviklingsaktiviteter, fx projekter, events m.v.	16
Andet i relation til turismefremme	5

Kilde: Kommunernes Landsforening

På baggrund af denne undersøgelse er de 262 mio. kr. fra konto 6.48.62 fordelt i "Turistinformation (Turistbureauer mv.)" med 177 mio. kr. og "Turismemarkedsføring, turismespecifikke udviklingsprojekter mv." med 85 mio. kr.

Appendiks 1. Kommunefordelt turismeforbrug og turismeandel

Turismeforbrug og turismeandel fordelt på kommuner. Region Hovedstaden. 2008

	Turismeforbrug		I alt	Samlet udbud	Turismeandel
	Kommercielle overnatningsformer	Ikke-kommercielle overnatningsformer og endagsrejsende			
	mio. kr.				Pct.
Region Hovedstaden i alt	13.513	16.168	29.681	1.528.166	1,9
København	8.227	7.647	15.874	634.741	2,5
Frederiksberg	361	176	537	42.786	1,3
Albertslund	61	161	223	24.514	0,9
Allerød	0	116	116	21.851	0,5
Ballerup	167	261	428	65.727	0,7
Bornholm	940	702	1.643	36.709	4,5
Brøndby	119	211	330	33.998	1,0
Dragør	47	81	128	5.831	2,2
Egedal	19	187	206	16.953	1,2
Fredensborg	46	282	328	20.720	1,6
Frederikssund	104	453	558	24.424	2,3
Frederiksværk-Hundested	152	490	642	17.961	3,6
Furesø	117	252	369	20.736	1,8
Gentofte	204	375	579	59.959	1,0
Gladsaxe	13	255	268	59.516	0,4
Glostrup	143	164	307	28.486	1,1
Gribskov	308	748	1.056	19.970	5,3
Helsingør	530	821	1.351	30.690	4,4
Herlev	56	147	203	22.311	0,9
Hillerød	252	451	703	35.655	2,0
Hvidovre	185	334	519	37.564	1,4
Høje-Taastrup	201	320	521	51.814	1,0
Hørsholm	28	136	164	21.652	0,8
Ishøj	73	110	182	12.757	1,4
Lyngby-Taarbæk	220	318	538	44.020	1,2
Rudersdal	322	382	704	66.546	1,1
Rødovre	58	154	212	20.630	1,0
Tårnby	557	383	939	42.271	2,2
Vallensbæk	1	52	53	7.375	0,7

Note: Kommercielle overnatningsformer: Hoteller, camping, vandrerhjem, feriecentre, lystbådehavne, bondegårdsferie, krydstogt og lejet feriehus.

Turismeforbrug og turismeandel fordelt på kommuner. Region Sjælland. 2008

	Turismeforbruget		I alt	Samlet udbud	Turismeandel
	Kommercielle overnatningsformer	Ikke-kommercielle overnatningsformer og endagsrejsende			
		mio. kr.			Pct.
Region Sjælland i alt	3.044	5.263	8.308	533.529	1,6
Faxe	144	128	272	21.042	1,3
Greve	36	142	178	24.209	0,7
Guldborgsund	450	408	858	38.779	2,2
Holbæk	106	289	395	36.784	1,1
Kalundborg	162	411	572	57.083	1,0
Køge	134	223	357	36.305	1,0
Lejre	49	132	181	17.110	1,1
Lolland	401	240	641	35.751	1,8
Næstved	242	384	627	41.628	1,5
Odsherred	251	941	1.192	21.682	5,5
Ringsted	163	163	326	38.349	0,9
Roskilde	273	762	1.035	49.332	2,1
Slagelse	297	491	788	55.362	1,4
Solrød	3	66	69	9.932	0,7
Sorø	74	121	195	14.826	1,3
Stevns	57	98	155	10.755	1,4
Vordingborg	201	264	465	24.600	1,9

Note: Kommercielle overnatningsformer: Hoteller, camping, vandrerhjem, feriecentre, lystbådehavne, bondegårdsferie, krydstogt og lejet feriehus.

Turismeforbrug og turismeandel fordelt på kommuner. Region Syddanmark. 2008

	Turismeforbruget		I alt	Samlet udbud	Turismeandel
	Kommercielle overnatningsformer	Ikke-kommercielle overnatningsformer og endagsrejsende			
	mio. kr.				Pct.
Region Syddanmark i alt	8.905	7.562	16.467	1.033.437	1,6
Assens	285	248	533	28.693	1,9
Billund	409	119	528	29.280	1,8
Esbjerg	511	305	816	134.141	0,6
Fanø	218	91	309	3.816	8,1
Fredericia	427	424	851	61.670	1,4
Faaborg-Midtfyn	204	211	415	41.491	1,0
Haderslev	252	447	699	53.466	1,3
Kerteminde	108	121	229	21.962	1,0
Kolding	677	620	1.297	81.335	1,6
Langeland	177	329	507	11.530	4,4
Middelfart	405	305	710	26.987	2,6
Nordfyns	154	152	307	23.916	1,3
Nyborg	348	308	656	20.230	3,2
Odense	750	840	1.590	129.212	1,2
Svendborg	397	307	704	32.857	2,1
Sønderborg	515	664	1.180	57.531	2,1
Tønder	547	427	974	41.521	2,3
Varde	1.324	325	1.649	45.201	3,6
Vejen	69	65	135	43.377	0,3
Vejle	818	771	1.589	85.686	1,9
Ærø	77	27	104	5.566	1,9
Aabenraa	233	455	688	53.970	1,3

Note: Kommercielle overnatningsformer: Hoteller, camping, vandrerhjem, feriecentre, lystbådehavne, bondegårdsferie, krydstogt og lejet feriehus.

Turismeforbrug og turismeandel fordelt på kommuner. Region Midtjylland. 2008

	Turismeforbruget		I alt	Samlet udbud	Turismeandel
	Kommercielle overnatnings- former	Ikke- kommercielle overnatnings- former og en- dagsrejsende			
		mio. kr.			Pct.
Region Midtjylland i alt	6.015	6.129	12.144	1.062.038	1,1
Favrskov	18	103	122	27.827	0,4
Hedensted	191	202	393	36.587	1,1
Herning	325	348	672	79.213	0,8
Holstebro	272	226	497	66.428	0,7
Horsens	222	344	565	83.158	0,7
Ikast-Brande	107	122	230	43.343	0,5
Lemvig	273	120	393	24.962	1,6
Norddjurs	278	313	590	25.471	2,3
Odder	131	168	299	12.014	2,5
Randers	147	297	444	69.819	0,6
Ringkøbing-Skjern	1.478	455	1.933	83.465	2,3
Samsø	66	69	135	5.163	2,6
Silkeborg	355	386	742	57.907	1,3
Skanderborg	159	371	530	37.909	1,4
Skive	169	266	436	47.336	0,9
Struer	157	137	294	24.778	1,2
Syddjurs	490	588	1.078	23.765	4,5
Viborg	203	213	416	83.811	0,5
Århus	974	1.400	2.374	229.084	1,0

Note: Kommercielle overnatningsformer: Hoteller, camping, vandrerhjem, feriecentre, lystbådehavne, bondegårdsferie, krydstogt og lejet feriehus.

Turismeforbrug og turismeandel fordelt på kommuner. Region Nordjylland. 2008

	Turismeforbruget		I alt	Samlet udbud	Turismeandel
	Kommercielle overnatnings- former	Ikke- kommercielle overnatnings- former og en- dagsrejsende			
		mio. kr.			Pct.
Region Nordjylland i alt	4.258	4.560	8.818	532.812	1,7
Brønderslev	73	173	246	25.858	1,0
Frederikshavn	825	610	1.435	72.066	2,0
Hjørring	666	588	1.254	57.881	2,2
Jammerbugt	722	536	1.258	30.864	4,1
Læsø	51	50	101	4.339	2,3
Mariagerfjord	179	300	479	43.598	1,1
Morsø	116	55	171	28.857	0,6
Rebild	116	174	290	20.734	1,4
Thisted	415	227	642	58.831	1,1
Vesthimmerlands	182	356	538	35.521	1,5
Aalborg	914	1.491	2.405	154.264	1,6

Note: Kommercielle overnatningsformer: Hoteller, camping, vandrerhjem, feriecentre, lystbådehavne, bondegårdsferie, krydstogt og lejet feriehus.

Appendiks 2. Kommunefordelte overnatninger og døgnforbrug

Overnatninger og døgnforbrug fordelt på kommuner. Region Hovedstaden. 2008

	Estimeret totale antal overnatninger og endagsturister	Gennemsnitligt døgnforbrug
	1.000	kr.
Region Hovedstaden i alt	41.616	713
København	18.422	862
Frederiksberg	339	1.585
Albertslund	325	684
Allerød	270	429
Ballerup	528	811
Bornholm	3.927	418
Brøndby	436	756
Dragør	214	595
Egedal	516	399
Fredensborg	705	466
Frederikssund	1.466	380
Frederiksværk-Hundested	1.815	353
Furesø	494	748
Gentofte	802	722
Gladsaxe	616	434
Glostrup	245	1.257
Gribskov	3.119	339
Helsingør	1.729	781
Herlev	290	699
Hillerød	768	916
Hvidovre	627	828
Høje-Taastrup	556	936
Hørsholm	328	500
Ishøj	353	517
Lyngby-Taarbæk	592	909
Rudersdal	645	1.092
Rødovre	558	380
Tårnby	802	1.171
Vallensbæk	127	416

Overnatninger og døgnforbrug fordelt på kommuner. Region Sjælland. 2008

	Estimeret totale antal overnatninger og endagsturister	Gennemsnitligt døgnforbrug
	1.000	kr.
Region Sjælland i alt	21.500	386
Faxe	736	370
Greve	535	333
Guldborgsund	2.674	321
Holbæk	1.089	363
Kalundborg	1.759	325
Køge	680	525
Lejre	539	336
Lolland	1.973	325
Næstved	1.453	431
Odsherred	4.303	277
Ringsted	357	913
Roskilde	1.321	783
Slagelse	1.494	528
Solrød	206	336
Sorø	331	588
Stevns	588	263
Vordingborg	1.461	318

Overnatninger og døgnforbrug fordelt på kommuner. Region Syddanmark. 2008

	Estimeret totale antal overnatninger og endagsturister	Gennemsnitligt døgnforbrug
	1.000	kr.
Region Syddanmark i alt	31.504	523
Assens	670	795
Billund	528	1.000
Esbjerg	654	1.248
Fanø	1.073	288
Fredericia	712	1.194
Faaborg-Midtfyn	880	472
Haderslev	2.284	306
Kerteminde	662	345
Kolding	1.768	734
Langeland	1.163	436
Middelfart	958	741
Nordfyns	1.105	277
Nyborg	562	1.166
Odense	1.906	834
Svendborg	1.096	642
Sønderborg	3.202	368
Tønder	2.980	327
Varde	4.841	341
Vejen	166	811
Vejle	1.848	860
Ærø	292	358
Aabenraa	2.153	320

Overnatninger og døgnforbrug fordelt på kommuner. Region Midtjylland. 2008

	Estimeret totale antal overnatninger og endagsturister	Gennemsnitligt døgnforbrug
	1.000	kr.
Region Midtjylland i alt	25.130	483
Favrskov	353	345
Hedensted	971	405
Herning	830	811
Holstebro	1.194	417
Horsens	1.007	561
Ikast-Brande	430	533
Lemvig	1.078	364
Norddjurs	1.651	357
Odder	718	417
Randers	807	550
Ringkøbing-Skjern	4.970	389
Samsø	324	416
Silkeborg	1.443	514
Skanderborg	779	680
Skive	1.085	401
Struer	779	377
Syddjurs	2.615	412
Viborg	821	506
Århus	3.274	725

Overnatninger og døgnforbrug fordelt på kommuner. Region Nordjylland. 2008

	Estimeret totale antal overnatninger og endagsturister	Gennemsnitligt døgnforbrug
	1.000	kr.
Region Nordjylland i alt	19.509	452
Brønderslev	475	519
Frederikshavn	2.921	491
Hjørring	3.106	404
Jammerbugt	3.308	380
Læsø	295	341
Mariagerfjord	1.253	382
Morsø	528	324
Rebild	395	734
Thisted	1.634	393
Vesthimmerlands	1.544	349
Aalborg	4.051	594

Appendiks 3. Antal overnatninger 2008

	I alt	Danmark	Udland i alt	Belgien og Luxembourg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
						1.000						
Alle	137.472	74.986	62.486	378	179	1.292	1.810	883	7.909	1.049	333	639
Alle - ekskl. endag	107.630	62.484	45.146	378	179	1.292	1.810	883	6.419	1.049	333	639
Hotel -ferie	5.252	3.030	2.222	20	46	43	82	72	422	23	31	51
Hotel - business	6.394	3.773	2.621	28	65	57	107	82	425	28	37	67
Camping	12.527	9.524	3.002	19	18	24	426	26	267	56	33	5
Vandrerhjem	1.247	805	442	5	7	14	18	12	69	28	9	13
Lejet feriehus	16.298	3.806	12.492	-	-	-	489	-	824	-	-	-
Eget feriehus	24.814	24.814	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	4.203	4.203	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	3.776	2.716	1.060	3	3	3	119	1	409	11	4	1
Festival	1.051	865	186	-	-	-	-	-	66	-	-	-
Lystbåde	1.126	585	541	1	1	1	53	0	27	4	1	0
Bondegårde	244	199	45	5	-	-	-	-	6	-	-	-
Krydstogt	492	-	492	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Familie/venner	30.207	8.166	22.041	298	39	1.151	516	690	3.903	898	218	502
Endagsturister	29.842	12.502	17.340	-	-	-	-	-	1.490	-	-	-

fortsat:

	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Øvrige lande
						1.000					
Alle	2.468	11.773	23.236	201	2.897	370	1.812	485	84	631	4.058
Alle - ekskl. endag	2.468	4.201	16.594	201	2.897	370	1.812	485	84	631	2.421
Hotel -ferie	200	471	238	10	198	15	146	38	34	46	36
Hotel - business	284	499	232	11	264	20	197	57	43	72	48
Camping	34	225	1.823	8	33	1	2	1	0	0	2
Vandrerhjem	19	74	85	3	47	3	10	5	6	6	8
Lejet feriehus	-	331	10.562	-	-	-	-	-	-	-	287
Eget feriehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	20	266	185	1	29	1	3	1	0	1	1
Festival	-	59	18	-	0	-	-	-	-	-	43
Lystbåde	8	78	358	1	0	-	1	-	-	-	8
Bondegårde	-	6	13	-	-	-	-	-	-	-	15
Krydstogt	83	-	114	-	172	14	94	-	-	-	15
Familie/venner	1.820	2.194	2.967	167	2.155	317	1.359	383	-	506	1.959
Endagsturister	-	7.572	6.641	-	-	-	-	-	-	-	1.637

Kilde: Se appendiks 17

Appendiks 4. Gennemsnitlig opholdslængde 2008

	I alt	Danmark	Udlandet i alt	Belgien og Luxembourg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
	dage											
Alle	2,6	2,8	2,4	3,8	3,0	5,7	6,3	5,2	2,6	10,4	3,8	5,2
Alle - ekskl. endag	4,6	4,2	5,1	3,8	3,0	5,7	6,3	5,2	4,0	10,4	3,8	5,2
Hotel -ferie	2,3	2,0	3,0	4,9	3,1	3,9	4,4	3,7	3,0	3,7	4,0	5,4
Hotel - business	2,1	1,9	2,4	3,2	2,0	2,2	2,9	2,7	2,2	2,2	2,5	3,3
Camping	7,0	6,3	10,6	7,1	7,1	7,1	13,0	7,1	9,5	7,1	7,1	7,1
Vandrerhjem	3,1	3,0	3,5	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	3,3	4,2	4,2	4,2
Lejet feriehus	9,1	6,9	10,0	10,8	10,8	10,8	9,7	10,8	8,6	10,8	10,8	10,8
Eget feriehus	6,0	6,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	4,4	4,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	4,2	3,9	5,6	6,2	6,2	6,2	9,5	6,2	5,6	6,2	6,2	6,2
Festival	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Lystbåde	3,8	3,3	4,3	3,3	3,3	3,3	10,6	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Bondegårde	1,8	1,8	2,4	1,5	3,2	3,2	3,2	3,2	2,9	3,2	3,2	3,2
Krydstogt	1,0	-	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Familie/venner	4,3	3,1	5,0	3,8	5,3	6,3	4,0	6,0	3,8	14,0	3,7	5,6
Endagsturister	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

fortsat:

	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Andet land
	dage										
Alle	3,8	1,3	2,6	4,8	5,0	5,2	4,0	6,7	2,8	4,0	2,0
Alle - ekskl. endag	3,8	3,1	7,5	4,8	5,0	5,2	4,0	6,7	2,8	4,0	6,8
Hotel -ferie	4,1	2,4	2,6	3,7	3,7	3,6	2,7	2,8	3,9	2,0	3,9
Hotel - business	2,3	1,6	3,2	2,9	2,9	2,7	3,7	3,8	2,2	3,6	5,6
Camping	7,1	6,1	12,3	7,1	7,1	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Vandrerhjem	4,2	2,6	2,9	4,2	4,2	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1
Lejet feriehus	10,8	7,1	10,3	10,8	10,8	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6
Eget feriehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	6,2	4,1	6,8	6,2	6,2	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6
Festival	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Lystbåde	3,3	2,0	6,6	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Bondegårde	3,2	2,0	2,3	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Krydstogt	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Familie/venner	4,8	3,5	4,6	5,1	8,7	7,0	5,4	9,0	6,9	4,5	6,9
Endagsturister	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Kilde: VisitDenmarks Turistundersøgelse og Danmarks Statistik

Appendiks 5. Antal ankomster 2008

(antal)	I alt	Danmark	Udland i alt	Belgien og Luxembourg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
					1.000							
Alle	53.362	27.246	26.116	100	60	227	289	171	3.094	101	89	123
Alle - ekskl. endag	23.520	14.744	8.776	100	60	227	289	171	1.604	101	89	123
Hotel -ferie	2.284	1.547	738	4	15	11	19	19	139	6	8	10
Hotel - business	3.055	1.952	1.103	9	33	26	36	30	195	13	15	20
Camping	1.789	1.506	283	3	3	3	33	4	28	8	5	1
Vandrerhjem	398	269	128	1	2	3	4	3	21	7	2	3
Lejet feriehus	1.798	552	1.246	-	-	-	51	-	96	-	-	-
Eget feriehus	4.123	4.123	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	963	963	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	894	704	190	1	-	-	13	-	73	2	1	-
Festival	263	216	47	-	-	-	-	-	17	-	-	-
Lystbåde	293	180	114	-	-	-	5	-	8	1	-	-
Bondegårde	132	113	19	4	-	-	-	-	2	-	-	-
Krydstogt	492	-	492	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Familie/venner	7.037	2.620	4.417	79	7	182	129	114	1.025	64	59	90
Endagsturister	29.842	12.502	17.340	-	-	-	-	-	1.490	-	-	-

Fortsat:

(antal)	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Øvrige lande
						1.000					
Alle	649	8.936	8.868	42	584	71	457	72	30	157	1.996
Alle - ekskl. endag	649	1.364	2.227	42	584	71	457	72	30	157	359
Hotel -ferie	49	198	91	3	54	4	54	14	9	22	9
Hotel - business	122	313	72	4	90	7	54	15	20	20	9
Camping	5	37	148	1	5	0	1	0	0	0	0
Vandrerhjem	5	29	30	1	11	1	2	1	1	1	0
Lejet feriehus	-	47	1.029	-	-	-	-	-	-	-	23
Eget feriehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	3	64	27	-	5	-	-	-	-	-	-
Festival	-	15	4	-	-	-	-	-	-	-	11
Lystbåde	2	38	55	-	-	-	-	-	-	-	5
Bondegårde	-	3	6	-	-	-	-	-	-	-	4
Krydstogt	83	-	114	-	172	14	94	-	-	-	15
Familie/venner	379	621	651	33	247	45	252	42	-	113	285
Endagsturister	-	7.572	6.641	-	-	-	-	-	-	-	1.637

Kilde: VisitDenmark

Appendiks 6. Gennemsnitlig gruppestørrelse 2008

	I alt	Danmark	Udlandet i alt	Belgien og Luxembourg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
	antal personer											
Alle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alle - ekskl. endag¹	2,5	2,4	2,6	2,0	1,9	1,7	2,8	1,9	2,8	2,0	2,1	1,7
Hotel -ferie	2,6	2,6	2,6	2,6	2,4	2,2	2,0	2,6	2,6	2,6	2,7	2,9
Hotel - business	1,4	1,3	1,5	1,6	1,7	1,3	1,3	1,5	1,6	1,5	1,7	1,3
Camping	2,7	2,8	2,6	2,3	2,3	2,3	3,2	2,3	3,2	2,3	2,3	2,3
Vandrershjem	2,0	2,2	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,7	1,7
Lejet feriehus	3,3	3,6	3,2	2,5	2,5	2,5	3,4	2,5	3,9	2,5	2,5	2,5
Eget feriehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	3,6	3,5	3,7	2,9	2,9	2,9	3,8	2,9	4,1	2,9	2,9	2,9
Festival	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lystbåde	2,5	2,3	2,7	2,2	2,2	2,2	2,6	2,2	2,2	2,2	1,8	2,2
Bondegårde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krydstogt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Familie/venner	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Endagsturister	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

fortsat:

	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Andet land
	antal personer										
Alle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alle - ekskl. endag¹	1,9	2,3	3,0	2,2	1,7	1,7	1,7	1,8	1,6	1,8	2,5
Hotel -ferie	3,0	2,9	2,3	2,6	2,6	2,1	2,2	1,9	2,7	2,1	2,1
Hotel - business	1,4	1,4	1,4	1,9	1,3	1,6	1,5	1,9	1,3	1,7	1,3
Camping	2,3	2,5	2,5	2,3	2,3	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Vandrershjem	1,7	2,1	1,7	1,7	1,7	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Lejet feriehus	2,5	3,2	3,2	2,5	2,5	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Eget feriehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	2,9	4,1	3,1	2,9	2,9	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Festival	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lystbåde	1,9	2,4	2,9	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Bondegårde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krydstogt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Familie/venner	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Endagsturister	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹: Dækker de overnatningsformer, som der er tal for i tabellen.

Kilde: VisitDenmarks Turistundersøgelse

Appendiks 7. Gennemsnitligt døgnforbrug 2008

	I alt	Danmark	Udland i alt	Belgien og Luxembourg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
	kr.											
Alle	420	390	450	620	920	470	490	580	610	230	670	660
Alle - ekskl. endag	440	410	480	620	920	470	490	580	540	230	670	660
Hotel - ferie	1.050	930	1.230	1.110	1.290	1.260	1.320	1.260	1.320	1.110	1.310	1.220
Hotel - business	1.760	1.610	1.970	1.850	1.330	2.480	2.050	2.040	1.750	1.830	1.820	2.020
Camping	260	260	270	280	280	280	280	280	500	280	280	280
Vandrerhjem	750	710	820	850	850	850	850	680	850	850	850	850
Lejet feriehus	340	330	340	340	340	340	360	340	440	340	340	340
Eget feriehus	230	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	280	280	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	480	460	550	590	590	590	380	590	730	590	590	590
Festival	980	980	980	980	980	980	980	980	1.300	980	980	980
Lystbåde	260	280	240	260	260	260	180	260	260	260	260	250
Bondegårde	240	180	490	570	400	400	400	400	570	400	400	400
Krydstogt	830	-	830	820	820	820	820	820	820	820	820	820
Familie/venner	340	380	330	500	130	340	370	350	310	130	430	420
Endagsturister	330	270	380	270	270	270	270	270	900	1.370	270	270

fortsat:

	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Øvrige lande
	kr.										
Alle	680	510	310	490	570	440	720	530	1.470	590	340
Alle - ekskl. endag	680	630	360	490	570	440	720	530	1.470	590	380
Hotel -ferie	1.240	1.130	990	1.110	1.320	1.490	1.370	1.820	1.110	980	1.110
Hotel - business	2.250	2.100	1.450	1.830	2.410	1.830	2.140	2.240	1.850	1.860	1.830
Camping	280	450	220	280	280	280	280	280	280	280	280
Vandrerhjem	850	820	670	850	1.010	850	890	850	850	850	870
Lejet feriehus	340	400	330	340	340	340	340	340	340	340	340
Eget feriehus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lånt sommerhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feriecentre	590	440	360	780	790	480	590	590	510	590	500
Festival	980	690	720	980	980	980	980	980	980	980	980
Lystbåde	260	380	220	260	260	260	260	260	260	260	260
Bondegårde	400	790	410	400	400	400	400	400	400	400	400
Krydstogt	720	820	850	820	820	570	950	700	700	700	700
Familie/venner	380	260	380	360	290	300	430	140	320	380	320
Endagsturister	270	450	200	270	270	270	270	270	270	270	270

Kilde: Se appendiks 17

Appendiks 8. Gennemsnitligt døgnforbrug 2008 fordelt på produkter

Udlændinge:

	Alle	Alle - ekskl. endag	Hotel – ferie	Hotel - business	Camping	Vandrer- hjem	Lejet feriehus	Eget feriehus	Lånt som- merhus
I alt	450	480	1.230	1.970	270	820	340	-	-
Overnatning	85	117	474	1269	96	469	0	-	-
Restauranter mv.	80	87	308	279	44	133	35	-	-
Offentlig lokal transport	18	20	104	80	2	21	1	-	-
Rejseservice	7	7	4	6	2	2	1	-	-
Kultur og forlystelser	18	19	67	73	17	44	11	-	-
Turismeforbundne	162	138	234	209	97	139	114	-	-
heraf:									
Benzin o.l.	19	23	66	121	26	34	22	-	-
Fødevarer	99	73	29	18	52	26	71	-	-
Andre produkter	43	42	140	71	20	79	21	-	-
Andre varer og tjenester	80	92	38	54	11	13	178	-	-

fortsat:

	Feriecentre	Festival	Lystbåde	Bondegårde	Krydstogt	Familie/ venner	Endags- turister
I alt	550	980	240	490	830	330	380
Overnatning	341	190	49	172	6	5	3
Restauranter mv.	52	0	53	46	323	76	64
Offentlig lokal transport	2	0	1	3	93	18	12
Rejseservice	1	4	1	1	15	11	7
Kultur og forlystelser	26	176	5	4	69	10	14
Turismeforbundne	122	572	115	185	124	139	228
heraf:							
Benzin o.l.	26	178	10	85	0	7	9
Fødevarer	73	363	81	78	64	88	172
Andre produkter	23	32	24	21	59	44	47
Andre varer og tjenester	7	38	16	79	201	71	52

Danskere:

	Alle	Alle - ekskl. endag	Hotel – ferie	Hotel - business	Camping	Vandrer- hjem	Lejet feriehus	Eget feriehus	Lånt som- merhus
I alt	390	410	930	1.610	260	710	330	230	280
Overnatning	98	117	398	1032	88	401	0	2	1
Restauranter mv.	55	52	215	189	33	88	40	20	39
Offentlig lokal transport	7	8	24	24	1	9	2	6	6
Rejseservice	2	2	2	4	1	1	1	2	1
Kultur og forlystelser	41	31	54	36	14	26	15	19	27
Turismeforbundne	162	172	222	298	118	172	143	156	182
heraf:									
Benzin o.l.	70	67	141	266	35	98	43	32	44
Fødevarer	70	80	17	17	64	42	83	102	112
Andre produkter	22	25	64	15	19	32	17	21	26
Andre varer og tjenester	25	28	15	26	5	14	129	25	23

fortsat:

	Feriecentre	Festival	Lystbåde	Bondegårde	Krydstogt	Familie/ venner	Endags- turister
I alt	460	980	280	180	-	380	270
Overnatning	285	221	81	59	-	1	0
Restauranter mv.	49	87	57	15	-	48	69
Offentlig lokal transport	2	7	2	1	-	14	0
Rejseservice	1	3	1	1	-	3	1
Kultur og forlystelser	11	403	3	5	-	53	86
Turismeforbundne	107	223	125	95	-	226	107
heraf:							
Benzin o.l.	39	117	29	62	-	114	85
Fødevarer	54	82	81	30	-	76	14
Andre produkter	14	23	15	3	-	36	8
Andre varer og tjenester	5	37	11	5	-	36	7

Appendiks 9. Gennemsnitligt gruppedøgnforbrug 2008

	I alt	Danmark	Udlandet i alt	Belgien og Luxembourg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
	kr.											
Alle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alle - ekskl. endag¹	1.550	1.460	1.660	2.250	2.210	2.590	1.490	2.710	2.490	1.690	2.310	2.630
Hotel -ferie	2.720	2.410	3.140	2.920	3.110	2.790	2.610	3.320	3.490	2.910	3.460	3.590
Hotel - business	2.380	2.070	2.870	2.890	2.200	3.220	2.590	3.050	2.860	2.830	3.050	2.560
Camping	720	720	720	660	660	660	890	660	1.600	660	660	660
Vandrerhjem	1.500	1.600	1.360	1.420	1.420	1.420	1.420	1.140	1.390	1.420	1.420	1.420
Lejet feriehus	1.110	1.190	1.090	1.080	1.080	1.080	1.240	1.080	1.730	1.080	1.080	1.080
Feriecentre	1.730	1.610	2.040	1.730	1.730	1.730	1.440	1.730	2.950	1.730	1.730	1.730
Lystbåde	650	650	660	580	570	570	460	570	560	580	470	560

fortsat:

	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Andet land
	kr.										
Alle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alle - ekskl. endag¹	3.050	2.410	1.020	2.400	2.990	2.690	3.080	3.670	2.400	2.600	1.500
Hotel -ferie	3.690	3.260	2.320	2.910	3.470	3.130	3.020	3.540	3.000	2.100	2.360
Hotel - business	3.200	3.000	1.960	3.530	3.190	2.910	3.310	4.220	2.380	3.080	2.330
Camping	660	1.110	540	660	660	490	490	490	490	490	490
Vandrerhjem	1.420	1.730	1.120	1.420	1.690	990	1.040	990	990	990	1.020
Lejet feriehus	1.080	1.280	1.040	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080
Feriecentre	1.730	1.840	1.110	2.300	2.320	1.060	1.300	1.300	1.140	1.300	1.100
Lystbåde	500	910	640	580	570	560	570	560	560	560	560

¹: Dækker de overnatningsformer, som der er tal for i tabellen. Er beregnet ved at gange døgnforbrug med gruppestørrelse. Ekskl. transportudgifter fra hjemmet til den danske grænse for udenlandske turister, og transportudgifter til og fra hjemmet for danske turister. Kilde: VisitDenmark

Appendiks 10. Gennemsnitligt rejsegrupperforbrug 2008

	I alt	Danmark	Udlandet i alt	Belgien og Luxemburg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
	kr.											
Alle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alle - ekskl. endag¹	6.890	5.280	9.790	9.740	5.880	8.190	12.000	9.250	10.860	6.990	8.780	10.610
Hotel -ferie	6.260	4.720	9.470	14.410	9.570	10.950	11.440	12.210	10.620	10.700	13.730	19.240
Hotel - business	4.970	4.010	6.820	9.110	4.380	6.950	7.590	8.220	6.250	6.350	7.740	8.380
Camping	5.020	4.530	7.610	4.640	4.640	4.640	11.610	4.640	15.180	4.640	4.640	4.640
Vandrerhjem	4.700	4.790	4.690	6.000	6.000	6.000	6.000	4.830	4.570	6.000	6.000	6.000
Lejet feriehus	10.100	8.210	10.970	13.600	13.600	13.600	11.930	13.600	14.850	13.600	13.600	13.600
Feriecentre	7.300	6.220	11.390	10.720	10.720	10.720	13.580	10.720	16.550	10.720	10.720	10.720
Lystbåde	2.510	2.120	2.860	1.890	1.880	1.880	4.850	1.860	1.850	1.890	1.550	1.850

fortsat:

	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Andet land
	kr.										
Alle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alle - ekskl. endag¹	9.230	6.440	9.450	9.230	10.380	8.520	9.980	12.420	6.680	7.440	12.900
Hotel -ferie	14.990	7.730	6.080	10.700	12.780	11.290	8.200	9.760	11.700	4.260	9.200
Hotel - business	7.430	4.770	6.330	10.090	9.340	7.850	12.080	16.040	5.130	11.130	13.020
Camping	4.640	6.820	6.710	4.640	4.640	1.920	1.920	1.920	1.920	1.920	1.920
Vandrerhjem	6.000	4.450	3.250	6.000	7.170	5.060	5.290	5.060	5.060	5.060	5.190
Lejet feriehus	13.600	9.100	10.690	13.600	13.600	13.600	13.600	13.600	13.600	13.600	13.600
Feriecentre	10.720	7.590	7.610	14.250	14.380	8.050	9.880	9.880	8.640	9.880	8.320
Lystbåde	1.630	1.870	4.230	1.890	1.870	1.850	1.880	1.850	1.850	1.850	1.850

¹: "Alle" dækker de overnatningsformer, som der er tal for i tabellen. Er beregnet ved at gange døgnforbruget med gruppestørrelsen og opholdslængden. Ekskl. transportudgifter fra hjemmet til den danske grænse for udenlandske turister, og transportudgifter til og fra hjemmet for danske turister. Kilde: VisitDenmark

Appendiks 11. Gennemsnitligt døgnforbrug fordelt på målgrupper 2008

	I alt	Danmark	Udland	Belgien og Luxembourg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
<i>Ferierejsende:</i>												
Sjov, leg og læring	394	375	411	569	790	688	343	617	605	552	527	924
Temaoplevelser	486	595	365	330	371	403	266	562	750	291	341	815
Det gode liv	438	407	480	856	1.075	971	375	1.036	643	690	944	1.108
Moderne Storby	854	688	1.027	938	1.207	1.162	845	1.226	1.109	795	1.081	1.187
International rundrejse (krydstogt)	-	-	826	821	821	821	821	821	821	821	821	821
I ro og mag ved vandet	330	335	326	430	546	465	346	491	547	454	426	748
<i>Forretningsrejsende:</i>												
Internationale kongresser	2.844	2.724	2.877	2.872	2.872	2.872	3.044	2.872	2.702	2.872	2.872	2.872
Internationale møder	2.219	1.944	2.461	2.640	2.640	2.640	2.506	2.640	2.321	2.640	2.640	2.640
Messer og udstilling	1.086	1.041	1.272	1.365	1.365	1.365	2.718	1.365	1.099	1.365	1.365	1.365
Faglige studierejser	2.563	2.715	2.391	2.238	2.238	2.238	2.512	2.238	2.393	2.238	2.238	2.238

	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Østeuropa	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Øvrige lande
<i>Ferierejsende:</i>												
Sjov, leg og læring	744	606	331	600	875	916	1.064	1.176	1.347	959	884	418
Temaoplevelser	423	522	257	326	433	832	1.087	1.030	1.749	1.093	905	677
Det gode liv	1.165	640	344	848	1.171	1.230	1.341	1.330	1.704	1.070	969	422
Moderne Storby	1.222	992	532	986	1.261	1.267	1.410	1.353	1.787	1.098	975	870
International rundrejse (krydstogt)	723	821	853	821	821	821	566	948	701	701	701	701
I ro og mag ved vandet	611	531	299	448	648	787	870	1.045	1.264	962	819	345
<i>Forretningsrejsende:</i>												
Internationale kongresser	4.138	2.785	2.590	2.872	2.872	2.872	2.872	2.336	2.872	2.872	2.872	2.872
Internationale møder	2.421	2.279	2.240	2.640	2.640	2.640	2.640	2.281	2.640	2.640	2.640	2.640
Messer og udstilling	2.932	1.161	966	1.365	1.365	1.365	1.365	.	1.365	1.365	1.365	1.365
Faglige studierejser	2.497	3.018	2.233	2.238	2.238	2.238	2.238	3.070	2.238	2.238	2.238	2.238

Appendiks 12. Gennemsnitligt gruppedøgnforbrug fordelt på målgrupper 2008

	I alt	Danmark	Udland	Belgien og Luxembourg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
<i>Ferierejsende:</i>												
							kr.					
Sjov, leg og læring	1.497	1.463	1.521	1.879	2.607	2.269	1.305	2.037	2.421	1.821	1.738	3.050
Temaoplevelser	1.507	1.906	1.059	1.024	1.151	1.251	772	1.742	2.624	902	1.058	2.528
Det gode liv	1.226	1.179	1.248	2.226	2.796	2.524	826	2.694	1.607	1.795	2.455	2.880
Moderne Storby	2.306	1.928	2.670	2.533	3.259	2.789	2.112	2.942	2.993	2.145	2.918	2.850
International rundrejse (krydstogt)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I ro og mag ved vandet	1.089	1.106	1.108	1.160	1.473	1.255	1.212	1.325	2.134	1.226	1.151	2.019
<i>Forretningsrejsende:</i>												
Internationale kongresser			8.056	8.042	8.042	8.042	8.523	8.042	7.566	8.042	8.042	8.042
Internationale møder			8.121	8.712	8.712	8.712	8.270	8.712	7.659	8.712	8.712	8.712
Messer og udstilling			3.053	3.276	3.276	3.276	6.523	3.276	2.638	3.276	3.276	3.276
Faglige studierejser			10.520	9.847	9.847	9.847	11.053	9.847	10.529	9.847	9.847	9.847

	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Østeuropa	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Øvrige lande
<i>Ferierejsende:</i>												
Sjov, leg og læring	2.456	2.302	1.192	1.981	2.887	3.023	3.510	3.879	4.446	3.166	2.917	1.378
Temaoplevelser	1.311	887	746	1.012	1.341	2.578	3.370	3.194	5.421	3.389	2.806	2.099
Det gode liv	3.029	1.537	964	2.204	3.045	3.197	3.486	3.458	4.432	2.889	2.615	1.139
Moderne Storby	2.567	2.579	1.223	2.661	3.405	3.421	3.667	3.517	4.646	2.856	2.535	2.263
International rundrejse (krydstogt)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I ro og mag ved vandet	1.650	1.541	1.017	1.209	1.751	2.126	2.349	2.821	3.413	2.596	2.211	932
<i>Forretningsrejsende:</i>												
Internationale kongresser	11.586	7.798	7.252	8.042	8.042	8.042	8.042	6.541	8.042	8.042	8.042	8.042
Internationale møder	7.989	7.521	7.392	8.712	8.712	8.712	8.712	7.527	8.712	8.712	8.712	8.712
Messer og udstilling	7.037	2.786	2.318	3.276	3.276	3.276	3.276	#VALUE!	3.276	3.276	3.276	3.276
Faglige studierejser	10.987	13.279	9.825	9.847	9.847	9.847	9.847	13.508	9.847	9.847	9.847	9.847

Appendiks 13. Gennemsnitligt gruppeforbrug fordelt på målgrupper 2008

	I alt	Danmark	Udland	Belgien og Luxembourg	Finland	Frankrig	Holland	Italien	Norge	Polen	Schweiz	Spanien
<i>Ferierejsende:</i>												
	kr.											
Sjov, leg og læring	9.133	7.021	11.861	12.776	17.729	15.430	13.835	13.850	14.282	12.381	11.816	20.742
Temaoplevelser	11.902	12.386	9.738	9.214	10.356	11.255	6.718	15.677	21.521	8.118	9.524	22.751
Det gode liv	6.132	4.482	9.360	10.460	13.139	11.861	7.595	12.661	7.874	8.437	11.536	13.536
Moderne Storby	7.148	5.976	8.278	7.852	10.104	9.204	15.627	9.708	9.278	6.651	9.047	9.404
International rundrejse (krydstogt)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I ro og mag ved vandet	7.841	6.412	10.530	10.676	13.553	11.543	13.336	12.186	15.152	11.276	10.587	18.573
<i>Forretningsrejsende:</i>												
Internationale kongresser			25.778	25.733	25.733	25.733	27.274	25.733	24.210	25.733	25.733	25.733
Internationale møder			17.867	19.166	19.166	19.166	18.194	19.166	16.850	19.166	19.166	19.166
Messer og udstilling			9.769	10.483	10.483	10.483	20.874	10.483	8.440	10.483	10.483	10.483
Faglige studierejser			49.446	46.282	46.282	46.282	51.948	46.282	49.487	46.282	46.282	46.282

	Storbritannien	Sverige	Tyskland	Østrig	Øvrige Østeuropa	Øvrige Europa	Canada	USA	Øvrige Amerika	Japan	Øvrige Asien	Øvrige lande
<i>Ferierejsende:</i>												
	kr.											
Sjov, leg og læring	16.701	8.056	12.044	13.468	19.630	20.556	23.865	26.379	30.234	21.529	19.832	9.370
Temaoplevelser	11.800	5.768	7.164	9.106	12.068	23.204	30.327	28.746	48.785	30.497	25.255	18.893
Det gode liv	14.236	6.454	10.031	10.359	14.311	15.026	10.457	10.375	13.295	8.668	7.846	3.416
Moderne Storby	6.673	5.931	6.116	8.249	10.557	10.604	9.901	9.497	12.545	7.711	6.844	6.110
International rundrejse (krydstogt)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I ro og mag ved vandet	15.181	5.086	10.169	11.120	16.105	19.561	21.611	25.950	31.401	23.885	20.345	8.574
<i>Forretningsrejsende:</i>												
Internationale kongresser	37.076	24.954	23.206	25.733	25.733	25.733	25.733	20.931	25.733	25.733	25.733	25.733
Internationale møder	17.576	16.546	16.262	19.166	19.166	19.166	19.166	16.560	19.166	19.166	19.166	19.166
Messer og udstilling	22.518	8.916	7.419	10.483	10.483	10.483	10.483	#VALUE!	10.483	10.483	10.483	10.483
Faglige studierejser	51.638	62.412	46.178	46.282	46.282	46.282	46.282	63.488	46.282	46.282	46.282	46.282

Appendiks 14. Officielle TSA tabeller

I dette appendiks vises de TSA tabeller, som det anbefales at udarbejde til internationale sammenligninger i den officielle UNWTO manual til turismesatellitregnskaber.

TSA Tabel 1
Indgående turismeforbrug

(2008, i mio. kr.)	Endags- turister	Overnattende turister	Turister i alt
A. Turismespecifikke produkter	6.246	19.279	25.526
A.1 Turismekarakteristiske produkter	3.771	14.929	18.700
Overnatning	0	2.667	2.667
Restaurant	997	3.616	4.614
Transport	423	1.523	1.946
Rejseservice	2.225	6.673	8.899
Kultur og forlystelser	125	450	575
A.2 Turismeforbundne produkter	2.475	4.351	6.826
Benzin og andet brændstof	100	705	805
Føde- og drikkevarer samt tobak	1.651	1.848	3.498
Andet	724	1.798	2.522
B. Ikke-turismespecifikke produkter	550	3.113	3.662
I alt	6.796	22.392	29.188

TSA Tabel 2
Indenlandsk turismeforbrug

(2008, i mio. kr.)	Endags- turister	Overnattende turister	Turister i alt
A. Turismespecifikke produkter	13.145	30.497	43.642
A.1 Turismekarakteristiske produkter	11.722	20.552	32.274
Overnatning	0	11.211	11.211
Restaurant	1.132	2.466	3.598
Transport	8.671	3.159	11.829
Rejseservice	987	2.172	3.159
Kultur og forlystelser	932	1.545	2.477
A.2 Turismeforbundne produkter	1.423	9.946	11.368
Benzin og andet brændstof	1.056	3.208	4.264
Føde- og drikkevarer samt tobak	157	4.364	4.521
Andet	210	2.373	2.583
B. Ikke-turismespecifikke produkter	341	2.247	2.588
I alt	13.486	32.744	46.231

TSA Tabel 3
Udgående turismeforbrug

(2008, i mio. kr.)	Endags- turister	Overnattende turister	Turister i alt
A. Turismespecifikke produkter	-	-	-
A.1 Turismekarakteristiske produkter	-	-	-
Overnatning	-	-	-
Restaurant	-	-	-
Transport	-	-	-
Rejseservice	-	-	-
Kultur og forlystelser	-	-	-
A.2 Turismeforbundne produkter	-	-	-
B. Ikke-turismespecifikke produkter	-	-	-
I alt	-	-	49.780

Kilde: Betalingsbalancens rejsepost.

TSA Tabel 4
Intern turisme

(2008, i mio. kr.)	Indgående turismeforbrug (tabel 1)	Indenlandsk turismeforbrug (tabel 2)	Intern turisme (tabel 1+2)
A. Turismespecifikke produkter	25.526	43.642	69.168
A.1 Turismekarakteristiske produkter	18.700	32.274	50.974
Overnatning	2.667	11.211	13.877
Restaurant	4.614	3.598	8.212
Transport	1.946	11.829	13.776
Rejseservice	8.899	3.159	12.058
Kultur og forlystelser	575	2.477	3.051
A.2 Turismeforbundne produkter	6.826	11.368	18.194
B. Ikke-turismespecifikke produkter	3.662	2.588	6.250
I alt	29.188	46.231	75.418

TSA Tabel 5
Produktion i turismespecifikke brancher

(2008, i mio. kr.)	<i>Turisme- specifikke brancher</i>	<i>Turisme- forbundne brancher</i>	<i>Andre brancher</i>	Totale indenlandske produktion (i basispriser)
A. Turismespecifikke produkter	192.421	1.078.633	6.429	1.277.484
A.1 Turismekarakteristiske produkter	185.626	0	0	185.626
Overnatning	14.284	0	0	14.284
Restaurant	36.809	0	0	36.809
Transport	66.082	0	0	66.082
Rejseservice	15.379	0	0	15.379
Kultur og forlystelser	53.072	0	0	53.072
A.2 Turismeforbundne produkter	6.795	1.078.633	6.429	1.091.858
B. Ikke-turismespecifikke produkter	1.294	6.848	1.918.231	1.926.373
I alt	193.715	1.085.482	1.924.660	3.203.857
- Forbrug i produktionen	111.411	639.182	972.162	1.722.754
Bruttoværditilvæksten i basispriser	82.304	446.300	952.498	1.481.103

TSA Tabel 6
Udbud og efterspørgsel

	<i>Turisme- specifikke brancher</i>	<i>Turisme- forbundne brancher</i>	<i>Andre brancher</i>	Total in- denlandske produktion (i basispri- ser)	Import	Skatter og subsi- dier	Total inden- landske pro- duktion (i markedspr- iser)	Intern turisme forbrug (tabel 4)	Turisme- andel af udbuddet
(2008, i mio. kr.)									
A. Turismespecifikke produkter	192.421	1.078.633	6.429	1.277.484	604.152	569.326	2.450.962	69.168	2,8%
A.1 Turismekarakteristiske produkter	185.626	0	0	185.626	13.194	9.697	208.517	50.974	24,4%
Overnatning	14.284	0	0	14.284	0	3.262	17.546	13.877	79,1%
Restaurant	36.809	0	0	36.809	0	8.566	45.375	8.212	18,1%
Transport	66.082	0	0	66.082	9.324	-9.536	65.870	13.776	20,9%
Rejse-service	15.379	0	0	15.379	0	556	15.934	12.058	75,7%
Kultur og forlystelser	53.072	0	0	53.072	3.870	6.849	63.791	3.051	4,8%
A.2 Turismeforbundne produkter	6.795	1.078.633	6.429	1.091.858	590.958	559.629	2.242.445	18.194	0,8%
B. Ikke-turismespecifikke produkter	1.294	6.848	1.918.231	1.926.373	261.057	137.210	2.324.641	6.250	0,3%
I alt	193.715	1.085.482	1.924.660	3.203.857	865.209	706.536	4.775.603	75.418	1,6%
- Forbrug i produktionen	111.411	639.182	972.162	1.722.754					
Bruttoværditilvæksten i basispriser	82.304	446.300	952.498	1.481.103					

TSA Tabel 7
Beskæftigelse i turismespecifikke brancher

(2008)	Mænd	Kvinder	Begge køn
Hoteller	9.287	13.282	22.569
Restauranter	33.769	38.385	72.154
<i>Transportvirksomheder:</i>			
Jernbaner	5.207	2.084	7.292
Bustrafik og landtransport	9.747	2.435	12.181
Taxi- og turistvognmænd	12.562	2.142	14.704
Skibsfart	9.891	2.946	12.837
Lufttransport	3.266	2.444	5.710
Rejseservice	2.656	4.315	6.971
Forlystelsesparker, museer m.v.	30.496	28.596	59.092
I alt	116.881	96.629	213.510

TSA tabel 8 (private investeringer) er endnu ikke udarbejdet i Danmark.

TSA Tabel 9
Det offentlige forbrug på turismen

(2008, i 1.000 kr.)	Nationalt	Regionalt	Kommunal	I alt
Turismemarkedsføring, turismespecifikke udviklingsprojekter mv.	148.257	133.500	84.910	366.667
Heraf:				
Turismemarkedsføring	128.912	-	-	-
Destinationsudvikling og turismespecifikke udviklingsprojekter	15.677	-	-	-
Turismeanalyser, markedsanalyser o.l.	3.668	-	-	-
Turistinformation (Turistbureauer mv.)	0	0	177.465	177.465
I alt	148.257	133.500	262.375	544.132
<i>Øvrige udviklingsprojekter (attraktioner, oplevelsesøkonomi mv.)</i>	-	73.700	-	-

Note: Der er kun medtaget offentlige investeringer, som er direkte rettet mod turismen. Dermed fx

TSA Tabel 10. Ikke-monetære indikatorer

TSA Tabel 10a

Antallet af ankomster og overnatninger fordelt på type af turisme og kategori af turister

(2008 i 1.000)	Udlændinge			Danskere i Danmark			Danskere i udlandet		
	Endags- rejsende	Overnattende turister	I alt	Endags- rejsende	Overnattende turister	I alt	Endags- rejsende	Overnattende turister	I alt
Ankomster	17.340	8.776	26.116	12.502	14.744	27.246	n/a	6.316	n/a
Overnatninger	17.340	45.146	62.486	12.502	62.484	74.986	n/a	45.859	n/a

Kilde: Danmarks Statistiks overnatningsstatistik og Ferie og Forretningsundersøgelse, VisitDenmarks Turistundersøgelse, Institut for Grænseregionsforsknings undersøgelse af udenlandske endagsrejsende.

TSA Tabel 10b

Ankomster og overnatninger fordelt på transportform

(2008 i 1.000)	Ankomster	Overnatninger
1. Fly	1.429	6.901
2. Søveje	941	3.441
2.1 Færger mv.	353	2.391
2.2 Krydstogt	492	492
2.3 Andet	95	558
3. Landtransport	4.441	33.582
3.1 Tog	675	3.244
3.2 Bus	209	1.249
3.3 Personbil	3.530	28.893
3.4 Udlejet køretøj	n/a	n/a
3.5 Andet	27	197
I alt	6.995	45.101

Note: Dækker kun turister, som overnatter på enten hotel, feriecenter, campingplads, vandrerhjem eller lejet feriehus.
Kilde: VisitDenmarks Turistundersøgelse

TSA Tabel 10c

Antal overnatningssteder og kapacitet fordelt efter type

(2008)	Hoteller o.l.	Campingpladser	Feriecentre	Vandrerhjem
Antal af overnatningssteder	885	471	76	131
Kapacitet (værelser/enheder)	45.286	89.780	7.573	3.504
Kapacitet (senge)	104.775		39.813	14.772
Kapacitetsudnyttelse (værelser)	56 pct.	19 pct.	38 pct.	
Kapacitetsudnyttelse (senge)	42 pct.		28 pct.	

Note: Kapacitetsudnyttelsen er kun udregnet for hoteller og feriecentre med min. 40 senge og for campingpladser med min. 75 enheder.

Kilde: Antal og kapacitet: Guide Danmark databasen og Danmarks Statistik, kapacitetsudnyttelsen: Danmarks Statistik.

TSA Tabel 10d
Antal arbejdssteder

Branche:	Antal
<i>Overnatning:</i>	
551010 Hoteller*	885
551020 Konferencecentre og kursusjendomme	133
552100 Vandrehjem*	131
552200 Campingpladser*	471
552310 Feriecentre*	76
552390 Feriekolonier, værelsesudlejning til turister mv.	159
<i>Restaurant:</i>	
553010 Restauranter	4.006
553020 Cafeterier, pølsevogne, grillbarer, isbarer mv.	3.719
553090 Selskabslokaler, forsamlingshuse mv.	240
554010 Værtshuse, bodegaer mv.	1.062
554020 Diskoteker og natklubber	191
554090 Cafeér og kaffebarer mv.	777
555100 Kantiner	780
555200 Catering og diner transportable	761
<i>Transport:</i>	
601000 Jernbaner	146
602110 Bustrafik	208
602120 S-togtrafik, metro og anden sporbaseret trafik	52
602200 Taxikørsel	2.981
602300 Anden landpas.transport fx turistbus-, handicap-, hestevognskørsel	439
611020 Rederivirksomhed, passagerfart	79
612000 Transport ad indre vandveje	18
621000 Ruteflyvning	64
622010 Charterflyvning med passagerer	9
622030 Taxifyvning mv.	21
711000 Biludlejning	250
<i>Rejse-service:</i>	
632130 Drift af betalingsveje, -broer og -tunneler	4
926220 Lystbådehavne	72
633010 Turistbureauer	109
633020 Rejsebureauer, turarrangerende	404
633030 Rejsebureauer, billetformidlende	174
<i>Kultur og forlystelser:</i>	
923300 Forlystelsesparker	102
925200 Museer	289
925300 Botaniske og zoologiske haver	36
926190 Andre sportsanlæg fx fodbold-,golf- og væddeløbsbaner, atletikstadioner	491

Kilde: Danmarks Statistik og *Guide Danmark databasen

Appendiks 15. Definitioner på turismeerhverv og detailhandelsbrancher

Turismeerhverv

NACE	DB03	Turismeerhverv
Overnatningssteder:		
55.11	551110	Hoteller med restauration
55.11	551120	Konferencecentre og kursusjendomme
55.12	551200	Hoteller uden restauration
55.21	552100	Vandrehjem
55.22	552200	Campingpladser
55.23	552310	Feriecentre
55.23	552390	Andre faciliteter til korttidsophold
70.31	703130	Ferieboligudlejning
Restauranter mv.:		
55.30	553000	Restaurationsvirksomhed
55.40	554000	Værtshuse, diskoteker, m.v.
55.51	555100	Kantiner
55.52	555200	Catering, diner transportable
Transportvirksomheder:		
60.10	601002	Jernbaner, passagertransport
60.20	602000	S-tog
60.21	602100	Bustrafik m.v. rutefart
60.22	602200	Taxikørsel
60.23	602300	Anden landpassagertransport
61.10	611020	Rederivirksomhed, passagerfart
61.20	612000	Transport ad indre vandveje
62.10	621000	Ruteflyvning
62.20	622000	Charter/taxiflyvning
71.10	711000	Personbiludlejning
Rejse-service:		
63.21	632130	Betalingsvej, - bro og tunnel
63.22	632220	Lystbådehavne
63.30	633010	Turistbureauer
63.30	633020	Rejsebureauer, tur-arrangerende
63.30	633030	Rejsebureauer, billetudstedende
Forlystelsesparker, museer m.v.:		
92.33	923300	Forlystelsesparker
92.52	925200	Museer
92.53	925300	Botaniske og zoologiske haver
92.61	926100	Idrætsanlæg, markeds-mæssigt

Anm.: NACE: Nomenclature of activity of European Communities. DB03: Dansk Branchekode 2003.

Detailhandel (aggregerede branchegrupper)

151000 - 160000	Fødevarerindustrien
110000, 230000	Benzin og andre brændselsprodukter
170000 - 370000	Fremstillingsindustrien
501009 - 524490	Detail- og engroshandel

Appendiks 16. Turismeprøduktør og detailhandels prøduktør

Turismeprøduktør

Kode i NRNR	Turismeprøduktør
Overnatning:	
551110	Hoteller med restauration
551120	Konferencecentre og kursusøjendomme
551200	Hoteller uden restauration
552100	Vandrehjem
552200	Campingpladser
552310	Feriecentre
552390	Andre faciliteter til korttidsophold
703130	Ferieboligudlejning
Restaurant:	
553000	Restaurationsvirksomhed
554000	Værtshuse, diskoteker, m.v.
555100	Kantiner
555200	Catering, diner transportable
Transport:	
601002	Jernbaner, passagertransport
602000	S-tog
602100	Bustrafik m.v. rutefart
602200	Taxikørsel
602300	Anden landpassagertransport
611020	Rederivirksomhed, passagerfart
612000	Transport ad indre vandveje
621000	Ruteflyvning
622000	Charter/taxiflyvning
711000	Personbiludlejning
Rejse-service:	
632130	Betalingsvej, - bro og tunnel
632220	Lystbådehavne
633010	Turistbureauer
633020	Rejsebureauer, tur-arrangerende
633030	Rejsebureauer, billetudstedende
Kultur og forlystelser:	
923300	Forlystelsesparker
925200	Museer
925300	Botaniske og zoologiske haver
926100	Idrætsanlæg, markeds-mæssigt

Detailhandel (aggregeret prøduktør)

151000 - 160000	Fødevarerindustrien
110000, 230000	Benzin og andre brændselsprøduktør
170000 - 370000	Fremstillingsindustrien
501009 - 524490	Detail- og engroshandels avance

Appendiks 17. Overblik over datakilder samt usikkerheder

Oversigt over kilder til overnatningstal:

Overnatningsform:	Komplet geografi:	Dækning:	Usikkerhed:	Kilde:	Producent:	Note:
Hotel	Kommuner	Totaltælling min. 40 senge	Lille	Overnatningsstatistikken	Danmark Statistik	Opregnes i forhold til små enheder
Feriecentre	Kommuner	Totaltælling min. 40 senge	Lille	Overnatningsstatistikken	Danmarks Statistik	Opregnes i forhold til små enheder
Camping	Kommuner	Totaltælling min. 75 enheder	Lille	Overnatningsstatistikken	Danmarks Statistik	Opregnes i forhold til små enheder
Vandrerhjem	Kommuner	Totaltælling af Danhostel medl.	Lille	Overnatningsstatistikken	Danmarks Statistik	Ekskl. ikke-Danhostel medlemmer
Lystbådehavne (betalte)	Kommuner	Totaltælling (frivillig)	Lille	Overnatningsstatistikken	Danmarks Statistik	
Feriehuse udlejet gennem udlejningsbureau	Landsdele	Totaltælling min. 25 disponible huse	Lille	Feriehusstatistikken	Danmarks Statistik	Opregnes i forhold til privat udlejning.
Krydstogt	Kommuner	Totaltælling	Medium	Indberetninger og rederistatistik	VisitDenmark og Danmarks Statistik	
Bondegårdsferie	Amter	Totaltælling medl. Af DL	Medium	Indberetninger til Dansk Landboferie	Dansk Landboferie	Gennemført 2003
Eget feriehus	Amter	Stikprøve	Medium	Rapporten "Undersøgelsen af feriehusudlejningen i Danmark"	Danmarks Statistik	Gennemført 2005
Lånt feriehus	Amter	Stikprøve	Medium	Rapporten "Undersøgelsen af feriehusudlejningen i Danmark"	Danmarks Statistik	Gennemført 2005
Festival (overnattende)	Kommuner	Totaltælling	Medium	Indsamling	VisitDenmark	
Udenlandske endagsferierejsende	National	Stikprøve	Stor	Undersøgelse	Institut for grænseforskning	Gennemført 2003
Danske endagsferierejsende	Amter	Stikprøve	Stor	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	Gennemført 2004
Dansk endagsforretningsrejsende	National	Stikprøve	Stor	Transportvaneundersøgelsen	Danmarks Statistik	Gennemført 2006
Udlændinges ophold hos familie og venner i Danmark	Amter	Stikprøve	Medium	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	Gennemført 2005
Danskeres ophold familie og venner	Amter	Stikprøve	Medium	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	Gennemført 2004

Usikkerhed:

Lille: Baseret på løbende statistik

Medium: Baseret på enkeltstående undersøgelse eller løbende undersøgelse foretaget blandt en stikprøve af befolkningen.

Stor: Estimeret eller enkeltstående undersøgelse foretaget blandt en stikprøve af befolkningen.

Oversigt over kilder til døgnforbrug:

Overnatningsform:	Komplet geografi:	Usikkerhed:	Kilde:	Producent:	Note:
Hotel	Amter	Medium	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	Gennemført 2004-2005
Feriecentre	Amter	Medium	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	Gennemført 2004-2005
Camping	Amter	Medium	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	Gennemført 2004-2005
Vandrerhjem	Amter	Medium	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	Gennemført 2004-2005
Lystbådehavne (betalte)	Amter	Medium	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	Gennemført 2004-2005
Feriehuse udlejet gennem udlejningsbureau	Amter	Medium	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	Gennemført 2004-2005
Krydstogt	Kommuner	Medium	Turistundersøgelsen	VisitDenmark	Gennemført 1996, 2002
Bondegårdsferie	Amter	Medium	Turistundersøgelsen	Dansk Landboferie	Gennemført 2003
Eget feriehus	Amter	Medium	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	Gennemført 2006
Lånt feriehus	Amter	Medium	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	Gennemført 2006
Festival (overnattende)	Kommuner	Medium	Indsamling	VisitDenmark	Gennemført 2002, 2004
Udenlandske endagsferierejsende	National	Stor	Undersøgelse	Institut for grænseforskning	Fra 2003
Danske endagsferierejsende	Amter	Stor	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	Gennemført 2004
Dansk endagsforretningsrejsende	National	Stor	Beregnet fra udbudssiden	Danmarks Statistik	
Udlændinges ophold hos familie og venner i Danmark	Amter	Medium	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	Gennemført 2005
Danskeres ophold familie og venner	Amter	Medium	Ferie- og forretningsrejsende	Danmarks Statistik	Gennemført 2005

Usikkerhed:

Lille: Baseret på løbende statistik

Medium: Baseret på enkeltstående undersøgelse eller løbende undersøgelse foretaget blandt en stikprøve af befolkningen.

Stor: Estimeret eller enkeltstående undersøgelse foretaget blandt en stikprøve af befolkningen.

Referencer

Ahmt, Tom og Lars Eriksen (1997): Opbygningen af turismedatabank og regionaløkonomisk modellering af turisme. AKF Forlaget.

Andersen, Torben M. (2006): Samfundsøkonomi. Systime.

Billing, Peter og Jie Zhang (2008): Regionalised Tourism Satellite Accounts for Denmark: Methodology and Results. Paper prepared for the conference: "Knowledge as value advantage of tourism destination", Malaga, Spain, 29-31 October 2008.

Danmarks Statistik (2006): Undersøgelse af feriehusudlejningen i Danmark 2005. Statistisk Efterretning 2006: 30.

Danmarks Statistik (2010): Nationalregnskab 2008.

Eurostat, OECD, WTO og UN (2001): Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework.

Eurostat, OECD, UNWTO og UN (2008): Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework.

Folketinget (2010): Lov om VisitDenmark.

Kommunernes Landsforening (2010): Turismen i kommunerne – overblik og nye turismepolitiske anbefalinger.

OECD (2010): Tourism trends and policies 2010.

Sørensen, Ole Ravnholt (2010): Notat – Regionale investeringer i turismen, 2007-2009. Danske Regioner.

Thessen, Thomas (2008): Turismen. Regionalt, nationalt og internationalt. Danmarks Statistik.

UN og UNWTO (2008): International Recommendations for Tourism Statistics 2008.

VisitDenmark (2010): Årsberetning 2009.

Zhang, Jie (2005): Documentation on Regional Tourism Satellite Accounts in Denmark. AKF Forlaget.